
KEDİ BEŞİĞİ
KURT VONNEGUT

APRIL

A P R I L

Yayın No: 68

3. Baskı: Ekim, 2016

ISBN: 978-975-6006-87-0

Yayın Yönetmeni
K. Egemen İPEK

Türkçesi
Serkan GÖKTAŞ

Yayına Hazırlayan
Algan SEZGİNTÜREDİ

Son Okuma
Sevde PELEN

Kapak Tasarım
Eralp GÜVEN

Baskı
Ayrıntı Basımevi
Sertifika No: 13987

Yayın
A.P.R.I.L Yayıncılık
Tarık Zafer Tunaya Sokak
21/3 Gümüşsuyu-Beyoğlu-İSTANBUL
Tel: (00 90) 212 252 94 38
Faks: (00 90) 212 252 94 39
www.aprilyayincilik.com
bilgi@aprilyayincilik.com

Kedi Beşiği
Cat's Cradle © Kurt Vonnegut

KEDİ BESİĞİ
KURT VONNEGUT

Zevk sahibi, kibar insan Kenneth Littauer'a.

Bu kitaptaki hiçbir şey gerçek değildir.

Sizi cesur ve iyi yürekli ve sağlıklı ve mutlu kılan *foma*yla* yaşayın.

Bokonon'un Kitapları. I:5

---

* Zararsız yalanlar.

İÇİNDEKİLER

1
DÜNYANIN SONA ERDİĞİ GÜN

Jonah deyin bana. Anamla babam öyle yaptı yahut yaptılar sayılır. John koymuşlar adımı.

Jonah... John... Bir Sam olaydım bile, başkalarına uğursuzluk getirdiğimden değil, biri ya da bir şey beni hem de hiç sektirmeden belli zamanlarda belli yerlerde bulunmaya ittiği için gene Jonah olurdum.* Hem tuhaf hem de alışılageldik tüm araçlar ve sebepler tedarik edilirdi. Plana göre, belirlenmiş her an ve yerde işbu Jonah hazır bulunurdu.

Dinleyin:

Gençken; iki karı önce, 250.000 sigara önce, 3000 litre içki önce...

Çok daha gençken, adını *Dünyanın Sona Erdiği Gün* koyacağım bir kitap için malzeme toplamaya başlamıştım.

Kitap, gerçeklere dayanacaktı.

Kitap, mühim Amerikalıların, ilk atom bombasının Hiroşima'ya atıldığı gün ne yaptıklarını anlatacaktı.

Hristiyan bir kitap olacaktı. Hristiyan'dım o zamanlar.

Artık Bokononcuyum.

Bokonon'un acı-tatlı yalanlarını öğretecek biri çıkaydı karşıma, daha o zamandan Bokononcu olurdum. Fakat Bokononculuk, Karayip Denizi'ndeki San Lorenzo Cumhuriyeti isimli küçük adayı çevreleyen çakıl taşlı plajların ve sipsivri mercanların ötesinde henüz bilinmiyordu.

---

* Jonah: Yunus peygamber. Sabırsızlığı yüzünden başına gelenler nedeniyle "uğursuzluk" yahut "kötü şans" getirme ve "pişmanlık" temalarıyla anılır (y.h.n.)

Biz Bokononcular insanlığın, ne yaptıklarının farkına varmadan Tanrı'nın İradesi'ni yerine getiren takımlardan oluştuğuna inanırız. Bokonon bu takımlara *karass* adını verir ve beni kendi *karass*ıma getiren araç, *kan-kan,* adına *Dünyanın Sona Erdiği Gün* denilecek ve hiçbir zaman bitirmediğim kitaptı.

2
HOŞ, HOŞ, PEK HOŞ

"Hayatınızın, ortada hiçbir mantıklı sebep yokken başka birininkine karıştığını görürseniz," diye yazar Bokonon, "o kişi *karass*ınızın bir mensubu olabilir."

Bokonon'un Kitapları'nın başka bir bölümündeyse Bokonon bize, "İnsanoğlu dama tahtasını yarattı, Tanrı *karass*ı yarattı," der. Kastettiği; bir *karass*ın millî, kurumsal, mesleki, ailevi ve sınıfsal sınırları tanımadığıdır.

Karass, bir amip kadar şekilden muaftır.

Bokonon, "Elli Üçüncü *Kalipso*"sunda bizi kendisiyle beraber şu şarkıyı söylemeye davet eder:

Ah, işte bir ayyaş

Sızmış Central Park'ta,

Ve bir aslan avcısı

Karanlık ormanda,

Ve bir Çinli dişçi,

Ve bir İngiliz kraliçe...

Hepsi doluşmuş

Aynı düzeneğe.

Hoş, hoş, pek hoş;

Hoş, hoş, pek hoş;

Hoş, hoş, pek hoş...

Onca farklı insan

Doluşmuş aynı düzeneğe.

3
AHMAKLIK

Bokonon kişinin *karass*ının sınırlarını ve Yüce Tanrı'nın *karass*ına yaptırdıklarının özünü keşfetmeye kalkışmasına karşı hiçbir yerde herhangi bir uyarıda bulunmaz. Bokonon sadece bu tür arayışların eksik kalmaya mahkûm olduğu gözleminde bulunur.

Bokonon'un Kitapları'nın kendi yaşam öyküsünü anlattığı bölümünde Bokonon, keşfetmiş gibi, anlamış gibi yapmanın ahmaklığına dair bir mesel aktarır:

Bir zamanlar Rhode Island'ın Newport kentindeki Episkopal cemaatine mensup bir hanım tanımıştım. Benden Danua cinsi köpeği için bir kulübe tasarlayıp yapmamı istemişti. Hanımefendi, Tanrı'yı ve İşlerini Yapış Şekli'ni kusursuz anladığı iddiasındaydı. İnsanın olan ve olacaklar karşısında şaşkınlığa düşmesine anlam veremiyordu.

Buna karşın, yapmayı önerdiğim kulübenin ayrıntılı planını gösterdiğimde, "Kusuruma bakmayın ama ben bunları hiç okuyamam," dedi.

"Siz en iyisi bunu Tanrı'ya iletmeleri için kocanıza ya da rahibinize verin," dedim. "Tanrı, boş bir an bulduğunda eminim ki size bu köpek kulübesi çizimini *sizin* bile anlayabileceğiniz şekilde açıklayacaktır."

İşi vermedi bana. Onu hiç unutmayacağım. Tanrı'nın yelkenli teknelere binen insanları motorlu teknelere binenlerden daha fazla

sevdiğine inanıyordu. Bir solucana bakmaya tahammül edemezdi. Solucan gördüğü anda çığlığı basardı.

Ahmağın tekiydi, ben de öyleyim ve Tanrı'nın İşleri'ni anladığını düşünen herkes ahmaktır [diye yazar Bokonon].

4
SARMAŞIK FİLİZLERİNİ BİRBİRLERİNE DOLAMA AMAÇLI ÇEKİNGEN BİR ÇABA

Ahmaklık olsa bile bu kitapta *karass*ıma mensup mümkün mertebe fazla sayıda insana yer vermeyi amaçlıyorum ve bu dünyada topluca neler yaptığımıza yönelik tüm sağlam ipuçlarını incelemek niyetindeyim.

Bu kitabı Bokononculuk lehine bir risaleye dönüştürmek gibi bir gayem yok. Mamafih, kitapla ilgili Bokononcu bir uyarıda bulunmak isterim. *Bokonon'un Kitapları*'nın ilk cümlesi şöyledir:

"Birazdan size anlatacağım gerçeklerin hepsi arsız yalanlardır."

Benim Bokononcu uyarımsa şöyle:

Kullanışlı bir dinin yalanlar üzerine nasıl inşa edilebileceğini anlayamayan, bu kitabı da anlayamayacaktır.

Haydi hayırlısı.

* * *

Gelelim *karass*ıma.

İlk atom bombasının sözüm ona "Babalarından" sayılan Dr. Felix Hoenikker'ın üç çocuğunun *karass*ıma mensup olduğu kesindir. Dr. Hoenikker da şüphesiz *karass*ımın mensuplarındandı; ancak o, *sinuka*larım, hayatımın uzantıları, sarmaşık filizlerim, çocuklarınınkilerle birbirlerine dolanmaya başlamadan önce ölmüştü.

Doktorun *sinuka*larımın dokunduğu varislerinden ilki, ikisi erkek toplam üç çocuğunun en küçüğü Newton Hoenikker'dı.

Üniversitedeki kardeşlik cemiyetimin süreli yayını *The Delta Upsilon Quarterly*'den Nobel ödüllü fizikçi Felix Hoenikker'ın oğlu Newton Hoenikker'ın tıpkı benim gibi cemiyetin Cornell Üniversitesi şubesinden olduğunu öğrenmiştim.

Bunun üzerine oturup Newt'a şu mektubu yazdım:

"Aziz Mr. Hoenikker:

"Yoksa sevgili Hoenikker *Birader* mi demeliyim?

"Ben, halen serbest yazarlıkla geçinen eski bir Cornell Delta Upsilon mensubuyum. İlk atom bombasıyla ilgili bir kitap için malzeme topluyorum. Kitabın içeriği 6 Ağustos 1945'te, bombanın Hiroşima'ya atıldığı gün, yaşananlarla sınırlı olacak.

"Müteveffa babanız genelde bombanın baş yaratıcılarından sayıldığından bombanın atıldığı gün evinizde neler yaşandığında dair anlatabileceğiniz her türlü hikâyeciğe müteşekkir kalacağım.

"Maalesef saygıdeğer aileniz hakkında gereken ölçüde bilgiye sahip değilim, dolayısıyla kardeşleriniz var mı bilemiyorum. Varsa, benzer isteklerde bulunabilmem için adreslerini almak isterim.

"Bomba atıldığında çok küçük yaştaydınız, farkındayım ki bence öylesi daha da iyi. Kitabım bombanın *teknik* yanından ziyade *insani* yanını vurgulayacağından o güne dair hatıraların, ifademi bağışlayın, bir "bebeğin" gözünden anlatılması son derece uygun düşecektir.

"Yazım tarzını ve üslubunu dert etmeyin. Hepsini bana bırakın. Hikâyenizin ana hatlarını aktarın, yeter.

"Yayımlanmadan önce yazdıklarımın son halini onayınıza sunacağım elbette.

"Biraderce muhabbetle..."

5
BİR TIBBA HAZIRLIK* ÖĞRENCİSİNDEN MEKTUP

Newt şu cevabı gönderdi:

"Mektubunuza cevap vermekte bu kadar geciktiğim için özür dilerim. Çok ilginç bir kitap hazırladığınız anlaşılıyor. Bomba atıldığında o kadar küçüktüm ki size pek faydamın dokunacağını zannetmiyorum. Ağabeyim ve ablama sormalısınız. Ablam Mrs. Harrison C. Conners, North Meridian Caddesi, no 4918, Indianapolis, Indiana adresinde oturuyor. Burası artık benim de adresim. Tahminimce size memnuniyetle yardım edecektir. Ağabeyim Frank'in yerini kimse bilmiyor. İki yıl önce, babamın cenazesinden hemen sonra ortadan kayboldu ve o günden beri kimse ondan haber alamadı. Ölmüş dahi olabilir.

"Hiroşima'ya atom bombasını attıklarında henüz altı yaşındaydım, haliyle o güne dair hatırladıklarım başkalarının hatırlamama yardımcı olduklarından ibaret.

"New York'un Ilium kentindeki evimizde, babamın çalışma odasının salonumuza açılan kapısının önündeki halının üstünde oynadığımı hatırlıyorum. Aralık kapıdan babamı görebiliyordum.

Pijamasının üzerine bornozunu giymişti. Puro içiyordu. İki ucu birbirine bağlı bir iple oynuyordu. O gün laboratuvara gitmemiş, tüm günü pijamalarıyla evde geçirmişti. Canı çektiğinde işe gitmeyip evde kalabiliyordu.

"Babam, malumunuzdur, neredeyse tüm mesleki hayatını Ilium'daki Genel Demircilik ve Döküm Şirketi'nin araştırma laboratuvarında geçirdi. Manhattan Projesi veya bomba projesi ortaya atıldığında çalışmada yer almak için Ilium'dan ayrılmayı reddetmiş.

* ABD ve Kanada'da öğrencilerin tıp fakültelerinden önce girdikleri, gönüllü faaliyetler, klinik çalışmaları, araştırmalar ve başvuru süreçleri gibi konuları içeren "meslek öncesi" eğitim programı (y.h.n.)

İstediği yerde çalışmasına izin vermedikleri müddetçe projede kesinlikle yer almayacağını söylemiş. Canının istediği yer lafıysa çoğunlukla evi anlamına gelirdi. Ilium dışında gitmeyi sevdiği tek yer Cape Cod'daki yazlık evimizdi. Cape Cod'da öldü zaten. Bir Noel arifesiydi. Onu da biliyorsunuzdur.

"Neyse. Bombanın atıldığı gün babamın çalışma odasının önündeki halının üstünde oynuyordum. Ablam Angela, sürekli *ığın, ığın, ığın* türü motor sesleri çıkararak saatlerce oyuncak kamyonlarla oynadığımı söyler. Herhalde bombanın atıldığı gün de *ığın, ığın, ığın* yapıyordum ve babam, çalışma odasında iki ucu birbirine bağlı bir ip parçasıyla oynuyordu.

"İlginçtir, oynadığı ipin nereden geldiğini biliyorum. Belki bunu kitabınızın bir yerinde kullanabilirsiniz. İp, bir mahkûmun babama yolladığı bir roman müsveddesini sarıyordu. Romanın konusu 2000 yılında dünyanın sonunun gelmesiydi ve adı *M.S. 2000*'di. Çatlak bilginlerin tüm dünyayı yok eden korkunç bir bomba yapışını anlatıyordu. Dünyanın sonunun geleceği herkes tarafından öğrenildiğinde muazzam bir seks partisi düzenleniyor ve bomba patlamadan on saniye önce Hz. İsa görünüyordu. Yazarın ismi Marvin Sharpe Holderness'tı ve müsveddesine eklediği mektupta kardeşini öldürmek suçundan hapis yattığını belirtmişti. Müsveddeleri babama göndermesinin sebebi, bombanın içine ne tür patlayıcılar konacağını kestirememesiymiş. Babamın önerilerde bulunabileceğini düşünmüş.

"Altı yaşındayken oturup kitabı okuduğumu söyleyecek değilim elbette. Yıllarca evde durdu kitap. Frank, müstehcen kısımları nedeniyle onu özel eşyası ilan etmişti. Odasında, 'duvar kasam' dediği yerde saklıyordu. Aslında kasa filan değil, teneke kapaklı eski bir fırındı. Frank ve ben çocukken kitaptaki grup seks kısmını bin kere okumuşuzdur herhalde. Yıllarca sakladık ama sonra ablam Angela buldu. Okudu ve pislikle dolu bir rezillikten başka bir şey olmadığını söyledi. Kitabı ve sayfaları bir arada tutan ipi

yaktı. Ablamız, Frank ve bana annelik yapardı çünkü annemiz beni doğururken ölmüştü.

"Babamın kitabı okumadığından eminim. Ömrü boyunca, en azından çocukluğundan sonra bir roman, hatta kısa öykü bile okuduğunu zannetmiyorum. Ne gelen mektupları ne gazeteleri ne de dergileri okurdu. Herhalde bir sürü teknik dergi yayın okumuştur ama açıkçası, bir şey okuduğunu hatırlamıyorum.

"Dediğim gibi, müsveddeden almak istediği tek şey ipti. Öyle bir adamdı. İlgisini neyin çekeceğini kimse tahmin edemezdi. Bombanın atıldığı gün, ipti.

"Nobel Ödülü'nü aldığı gün yaptığı konuşmayı okudunuz mu hiç? Tüm konuşma şu kadardı: 'Hanımlar ve beyler. Şu anda, bahar sabahı okula giden sekiz yaşındaki bir çocuk misali aylaklıktan hiç vazgeçmediğim için karşınızdayım. Herhangi bir şey durmamı ve bakmamı ve meraklanmamı ve bazen öğrenmemi sağlayabilir. Ben çok mutlu bir adamım. Teşekkür ederim.'

"Neyse işte, babam bir süre ipe baktı ve sonra parmakları iple oynamaya başladı. Parmakları, 'kedi beşiği' denen şekli yaptı. Babamın o şekli yapmayı nereden öğrendiğini bilmiyorum. *Kendi* babasından öğrenmiştir belki. Babası, malumunuz, terziydi; herhalde çocukluğunda babamın çevresinde bir sürü ip ve makara vardı.

"O kedi beşiğini yapışı, babamı, başkalarının oyun oynamak diyebileceği bir şeye en yakın gördüğüm andı. Başkalarının bulduğu numaralara, oyunlara ve kurallara hiç meyli yoktu. Eskiden ablam Angela'nın bir albümü vardı; içinde *Time* dergisinden kesilmiş, kafasını dağıtmak için hangi oyunları oynadığı sorulduğunda babamın, 'Onca gerçek oyun varken, uydurulmuşları ne yapayım?' dediğini anlatan bir kupür vardı.

"Elindeki iple kedi beşiği yapınca illa şaşırmış ve belki çocukluğunu hatırlamıştır. Derken ansızın çalışma odasından çıktı

ve daha önce hiç yapmadığı bir şey yaptı. Benle oynamaya çalıştı. Daha önce oynamak ne, benle neredeyse hiç konuşmamıştı bile.

"Yanıma çömeldi ve otuz iki dişiyle gülerek elindeki ipi gözümün önünde salladı. 'Bak! Bak! Bak!' dedi. 'Kedi beşiği. Bak, kedi beşiği. Bak kedicik nerede yatıyormuş? Miyav. Miyav.'

"Cildindeki gözenekler Ay yüzeyindeki kraterler kadar kocaman görünüyordu. Kulakları ve burun delikleri kıl doluydu. Puro dumanı yüzünden cehennemin ağzı gibi kokuyordu. Onca yakından babam, hayatımda gördüğüm en çirkin şeydi. Hâlâ rüyalarıma girer.

"Sonra şarkıya başladı. 'Uyusun da büyüsün kedicik, ağacın tepesinde,' dedi. 'Rüzgâr eser, beşik sallanır. Dal kırılır, beşik düşer. Düşer beşik ve kedicik ve her şey.'

"Gözyaşlarına boğuldum. Fırladım ve koşabildiğimce hızlı koşarak dışarı kaçtım.

"Burada mektubuma ara vermem gerekiyor. Saat sabahın ikisi. Oda arkadaşım az önce uyanıp daktilomun sesinden şikâyet etti."

6
BÖCEK DÖVÜŞLERİ

Newt, ertesi sabah kaldığı yerden devam etmişti. Şöyle yazıyordu:

"Ertesi sabah. Sekiz saatlik uykunun ardından bir papatya kadar taze ve canlı karşınızdayım. Biraderlik yurdu şimdi gayet ıssız. Benden başka herkes derse gitti. Çok imtiyazlı biriyim. Artık derslere girmek zorunda değilim. Geçen hafta okuldan atıldım. Tıbba hazırlıktaydım. Beni atmakta haklılar. Berbat bir doktor olurdum.

"Bu mektubu tamamladıktan sonra herhalde sinemaya giderim. Ya da güneş çıkarsa belki koyaklarda yürüyüşe giderim. Koyaklar

güzeldir, değil mi? Bu sene iki kız el ele tutuşup birinden atladı. İstedikleri öğrenci birliğine girememişler. Tri-Delt'i istiyorlarmış.

"Ama artık 6 Ağustos 1945'e dönelim. Ablam Angela, o gün kedi beşiğini beğenmeyerek ve yanında kalıp halının üstünde şarkı söylemesini dinlemeyerek babamı çok kırdığımı kim bilir kaç defa söylemiştir. Belki babamı gerçekten kırmışımdır ama pek fazla kırdığımı zannetmiyorum. Gelmiş geçmiş herkesten daha çok korurdu kendini. Kimseye darılmazdı çünkü insanlarla ilgilenmezdi. Bir defasında, ölümünden bir yıl kadar önceydi, anneme dair bir şey söyletmeye çalışmıştım. Hiçbir şey hatırlayamamıştı.

"Annemle babamın Nobel Ödülü'nü almak üzere İsveç'e yola çıkacakları günün sabahındaki kahvaltıyla ilgili meşhur hikâyeyi duydunuz mu hiç? *The Saturday Evening Post*'ta yayımlanmıştı. Annem o sabah mükellef bir kahvaltı hazırlamış. Sonra masayı toplarken babamın kahve fincanın yanında bir çeyreklik, bir on sent ve üç peni bulmuş. Bahşiş bırakmış anneme.

"Babamı öylesine feci kırmamın ardından, kırdıysam tabii, koşarak bahçeye çıktım. Ağabeyim Frank'i koca bir keçisakalı çalısının altında bulana dek nereye gittiğimi bilmiyordum. Frank on iki yaşındaydı ve onu orada bulmama şaşırmadım. Sıcak günlerde o çalının altında epey vakit geçirirdi. Kökleri saran serin toprakta kendine tıpkı bir köpek gibi çukur kazardı. Frank'in çalının altına saklanırken yanına ne aldığınıysa asla tahmin edemezdiniz. Bir seferinde müstehcen bir kitap vardı. Bir başka seferinde bir şişe ucuz şarap götürmüştü. Bombanın atıldığı günse elinde bir yemek kaşığıyla bir kavanoz vardı. Farklı türlerde böcekleri kaşıkla alıp kavanoza koyuyor ve dövüştürüyordu.

"Böcek dövüşü öyle ilgi çekiciydi ki ağlamayı hemen kesip ihtiyarı unutuverdim. O gün Frank'in kavanozda hangi türleri dövüştürdüğünü hatırlayamıyorum ama daha sonraki böcek dövüşlerimiz aklımda: yüz kızıl karıncaya karşı bir makaslıböcek, üç örümceğe karşı bir kırkayak, kızıl karıncalara karşı siyah karıncalar...

Kavanozu sallamayınca dövüşmüyorlardı. Frank da öyle yapıyordu zaten; kavanozu sallıyor, sallıyor, sallıyordu.

"Bir süre sonra Angela beni buldu. Çalının bir tarafını kaldırdı ve 'Demek buradasın!' dedi. Frank'a ne yaptığını zannettiğini sordu; o da, 'Deney yapıyorum,' dedi. Ne yaptığını zannettiği sorulduğunda hep öyle derdi. Hep, 'Deney yapıyorum,' derdi.

"Angela yirmi iki yaşındaydı o zaman. On altı yaşından beri, annem öldüğünden beri, ben doğduğumdan beri evin asıl reisiydi. 'Üç çocuğum var benim,' derdi hep: ben, Frank ve babam. Abartmıyordu da. Soğuk kış sabahlarında ben, babam ve Frank'in, kapının ağzında yan yana dizildiğimizi, Angela'nın hiçbirimize farklı muamele göstermeden hepimizin üstünü başını kontrol edişini, bizi sarıp sarmalayışını hatırlıyorum. Birbirimizden tek farkımız benim anaokuluna, Frank'in ortaokula, babamınsa atom bombası yapmaya gitmesiydi. Yine öyle bir sabah kaloriferin bozulduğunu, boruların donduğunu ve arabanın çalışmadığını hatırlıyorum. Arabaya doluşmuştuk, Angela akü tamamen boşalana kadar marşa basıp durmuştu. Derken babam konuşmuştu. Ne demişti, biliyor musunuz? 'Kaplumbağaları merak ediyorum.' Angela dönüp, 'Nesini merak ediyorsun kaplumbağaların?' diye sormuştu. 'Kafalarını içeri çektiklerinde,' demişti babam, 'omurgaları katlanıyor mu yoksa büzülüyor mu?'

"Esasen Angela, atom bombasının adsız kahramanlarındandı ve yanılmıyorsam hikâyesi hiç anlatılmadı. Belki kitabınızda kullanabilirsiniz. O sabahtan sonra babam kaplumbağalara öylesine merak sardı ki atom bombası üzerinde çalışmayı bıraktı. Sonunda Manhattan Projesi'nden birileri eve gelip Angela'ya ne yapmaları gerektiğini sordular. Angela kaplumbağalarını almalarını söyledi. Bunun üzerine bir gece laboratuvarına girdiler ve kaplumbağalarla akvaryumu çaldılar. Babam kaplumbağaların kaybolmasına dair tek kelime dahi etmemiş. Ertesi gün işe geldiğinde oynayacağı, üzerinde düşüneceği bir şeyler aramaya başlamış. Laboratuvarda

oynayacağı ve üzerinde düşüneceği, atom bombasıyla ilgisiz hiçbir şey bırakılmamış.

"Beni çalının altından çekip çıkardığında Angela, babamla aramızda ne geçtiğini sordu. Onun ne kadar çirkin olduğunu ve ondan ne kadar nefret ettiğimi söyleyip durdum. Sonunda Angela tokadı patlattı. 'Ne cüretle baban hakkında böyle şeyler söylersin?' dedi. 'O gelmiş geçmiş en yüce insanlardan biridir! Bugün savaşı kazandı o! Farkında mısın? Savaşı kazandı!' Bir tokat daha attı.

"Beni tokatladığı için Angela'yı suçlamıyorum. Babamdı her şeyi. Erkek arkadaşı yoktu. Hatta hiç arkadaşı yoktu. Tek bir hobisi vardı. Klarnet çalardı.

"Ona babamdan ne kadar nefret ettiğimi bir kez daha söyledim, yine tokatladı, bunun üzerine Frank çalının altından çıktı ve Angela'nın karnına yumruğu indirdi. Ablamın canı çok yandı. Yere düştü ve yuvarlandı. Soluğunu toparlayınca ağlayarak babama seslendi.

"Frank, 'Gelmez ki,' deyip güldü ablamıza. Haklıydı. Babam kafasını pencereden uzattı, bağıra çağıra yerde yuvarlanan Angela ile bana ve başımızda dikilerek kahkahalarla gülen Frank'e baktı. Kafasını içeri çekti ve sonrasında tantananın sebebini sormadı bile. İnsanlar onun uzmanlık alanı değildi.

"Bu kadarı işinizi görür mü? Kitabınıza bir faydası olur mu? Aslında sadece bombanın atıldığı günü sorarak elimi kolumu bağladınız. Bomba ve babamla ilgili başka günlerden kalma bir sürü güzel hikâyecik var. Mesela babamın Alamogordo'da ilk kez bombayı test ettikleri günkü hikâyesini bilir misiniz? Bomba patlatılıp Amerika'nın tek bir bombayla koca bir şehri haritadan silebileceği kesinleşince bir bilim adamı babama dönmüş ve 'İşte şimdi bilim günahla tanıştı,' demiş. Babam ne cevap vermiş, biliyor musunuz? 'Günah ne demek?' demiş.

"En iyi dileklerimle,

"Newton Hoenikker"

7
SAYGIDEĞER HOENNIKERLAR

Newt, mektubuna şu üç notu eklemiş:

"Not: Mektubumu 'biraderce' diyerek bitiremiyorum çünkü notlarım yüzünden biraderiniz olmama izin vermiyorlar. Zaten sadece adaydım ve şimdi bu payeyi geri alacaklar.

"Notun notu: Ailemize uygun gördüğünüz 'saygıdeğer' sıfatını kitabınızda da bu kullanırsanız hata yapacağınızı düşünüyorum. Mesela ben cüceyim, boyum bir yirmi. Ağabeyim Frank, son haber aldığımızda savaş artığı çıkartma gemileriyle Küba'ya çalıntı otomobil kaçırma suçuyla Florida Polisi, F.B.I. ve Hazine Bakanlığı tarafından aranıyordu. Özü, seçmeniz gereken sözcüğün 'saygıdeğer' olmadığından ziyadesiyle eminim. 'Şaşaalı' muhtemelen gerçeğe daha yakın kaçacaktır.

"Notun notunun notu: Yirmi dört saat sonra. Mektubu tekrar okudum ve insanların, hiçbir şey yapmadan öylece oturduğum, hüzünlü şeyleri hatırlayıp kendime acıdığım izlenimine kapılabileceğini gördüm. Aslında çok şanslıyım ve bunun bilincindeyim. Çok hoş, minik bir kızla evlenmek üzereyim. Bu dünyada herkese yetecek kadar sevgi var, yeter ki insanlar aramayı bilsin. Ben kanıtıyım."

8
NEWT'UN ZİNKA MESELESİ

Newt bana kız arkadaşının kim olduğunu söylememişti. Ama mektubunu alışımdan iki hafta kadar sonra ülkedeki herkes kızın adının Zinka olduğunu öğrendi. Sadece Zinka. Anlaşılan soyadı yoktu.

Borzoi Dans Kumpanyası'nın dansçılarından Zinka, Ukraynalı bir cüceydi. Newt, Cornell'e gitmeden önce Indianapolis'te kumpanyanın bir gösterisini izlemiş. Sonra kumpanya Cornell'de sahne almış. Gösterinin bitiminde Newt, elinde bir düzine uzun saplı kırmızı gülle kulis çıkışında bekliyormuş.

Zinka Amerika Birleşik Devletleri'nden siyasi sığınma talebinde bulununca mesele basına yansımıştı. Akabinde Newt'la birlikte sırra kadem basmıştı.

Zinka bir hafta sonra Rus Büyükelçiliği'nde ortaya çıktı. Amerikalıların çok maddiyatçı olduğunu söyledi. Yurduna dönmek istiyordu.

Newt, ablasının Indianapolis'teki evine sığındı. Basına kısa bir açıklamada bulundu: "Özel bir meseleydi. Bir gönül meselesi. Pişman değilim. Yaşananlar Zinka ve benim dışımda kimseyi ilgilendirmez."

Amerikalı acar bir muhabir, Moskova'daki dansçılar arasında yaptığı araştırmada Zinka'nın iddia ettiği gibi yirmi üç yaşında olmadığı yönündeki nahoş gerçeği bulup çıkardı.

Kırk iki yaşındaydı.

Newt'un anası olacak yaştaydı.

9
YANARDAĞLARDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI

Bombanın atıldığı günle ilgili kitabı bir süre boşladım.

Yaklaşık bir sene sonra, Noel'den iki gün önce, başka bir hikâye nedeniyle Ilium'dan, Dr. Felix Hoenikker'ın çalışmalarının büyük bölümünü yürüttüğü, minik Newt, Frank ve Angela'nın büyüme çağlarını geçirdiği yerden geçmem gerekti.

Ne göreceğimi merak ederek Ilium'da mola verdim.

Ilium'da yaşayan Hoenikker kalmamıştı ama yaşlı adamla üç acayip çocuğunu iyi tanıdığını iddia eden bir sürü insan vardı.

Genel Demircilik ve Döküm Şirketi'nin araştırma laboratuvarından sorumlu Başkan Yardımcısı Dr. Asa Breed'den randevu aldım. Neredeyse daha ilk bakışta benden hoşlanmamasına rağmen Dr. Breed de *karass*ımın üyelerinden biriydi galiba.

"Hoşlanma ve hoşlanmamanın meseleyle ilgisi yoktur," der Bokonon ki unutması kolay bir uyarıdır.

"Anladığım kadarıyla, meslek hayatının büyük bölümünde Dr. Hoenikker'ın amiriymişsiniz," dedim telefonda Dr. Breed'e.

"Kâğıt üstünde," dedi.

"Anlayamadım," dedim.

"Felix'e gerçekten amirlik yapmışsam," dedi, "bugün yanardağları, gelgitleri ve kuşlarla kemirgenlerin göçlerini yönetmeye hazırım demektir. Hiçbir fâninin kontrol edemeyeceği bir doğa olayıydı adam."

10
GİZLİ AJAN X-9

Dr. Breed'le, ertesi sabah erkenden buluşmak üzere sözleştik. İşe giderken beni otelimden alacak, böylece sıkı korunan araştırma laboratuvarına girişim kolaylaşacaktı.

Dolayısıyla Ilium'da geçirecek bir gecem vardı. Zaten Ilium'un gece hayatının başladığı ve bittiği Del Prado Otel'de kalıyordum. Otelin barı, Cape Code Salonu, fahişelerin uğrak yeriydi.

Tesadüftür, Bokonon, "olması gerektiği üzere," der, barda yanıma oturan fahişeyle bana servis yapan barmen böcek işkencecisi ortanca çocuk, kayıp oğul Franklin Hoenikker'ın liseden arkadaşlarıydı.

İsminin Sandra olduğunu söyleyen fahişe, bana Pigalle ve Port Said dışında hiçbir yerde bulunamayacak zevkler yaşatmayı teklif etti. İlgilenmediğimi söyledim ki o da aslında kendisinin de pek ilgilenmediğini söyleyecek kadar zeki çıktı. Karşılıklı ilgisizliğimizi azıcık abarttığımız sonradan ortaya çıktı.

Ancak arzularımıza boy ölçüştürmeden evvel Frank Hoenikker'dan bahsettik, ihtiyardan bahsettik ve biraz Asa Breed'den bahsettik ve Genel Demircilik ve Döküm Şirketi'nden bahsettik ve Papa ile doğum kontrolünden bahsettik, Hitler ve Yahudilerden bahsettik. Sahte insanlardan bahsettik. Hakikatten bahsettik. Gangsterlerden bahsettik, işten bahsettik. Elektrikli sandalyeye giden iyi ve fakir insanlardan bahsettik ve gitmeyen zengin piçlerinden bahsettik. Cinsi sapkınlığa sahip dindarlardan bahsettik. Bir sürü şeyden bahsettik.

Sarhoş olduk.

Barmen Sandra'ya karşı çok nazikti. Ondan hoşlanıyordu. Ona saygı duyuyordu. Bana Sandra'nın Ilium Lisesi'ndeyken Sınıf Renkleri Komitesi'nin başkanı olduğunu anlattı. Dediğine göre her sınıf liseye başlarken kendi özel renklerini seçmek ve sonra gururla üstünde taşımak zorundaymış.

"Hangi renkleri seçmiştin?" diye sordum.

"Turuncu ve siyah."

"Güzel renkler."

"Ben de öyle düşünmüştüm."

"Franklin Hoenikker da Sınıf Renkleri Komitesi'nde miydi?"

"O hiçbir şeye katılmazdı," dedi Sandra küçümseyerek. "Ne bir komiteye girerdi ne oyun oynardı ne de kızlarla çıkardı. Bir kızla konuştuğunu bile sanmıyorum. Gizli Ajan X-9 derdik ona."

"X-9 mu?"

"İşte... Sürekli bir gizli yerden diğerine yere gidermiş, kimseyle konuşamazmış pozlarındaydı."

"Belki gerçekten çok hareketli bir gizli hayatı *vardı,*" diye görüş belirttim.

"I-ıh."

"I-ıh," diye dudak büktü barmen. "Tüm vaktini model uçak yaparak ve otuz bir çekerek geçiren çocuklardan biriydi sadece."

11
PROTEİN

"Güya mezuniyet konuşmamızı yapacaktı," dedi Sandra.

"Kim?" diye sordum.

"Dr. Hoenikker. İhtiyar."

"Ne söyledi?"

"Gelmedi ki."

"Mezuniyet konuşmanız yapılamadı mı yani?"

"Yok, yapıldı. Yarın görüşeceğin Dr. Breed nefes nefese çıkageldi ve bir şeyler söyledi."

"Ne dedi?"

"Birçoğumuzun bilim alanında kariyer sahibi olmasını umuyormuş." Sandra bunda komik bir yan görmüyordu. Etkilendiği bir dersi anımsamaya çalışır gibiydi. Bir görevi yerine getirir gibi körü körüne tekrarlıyordu lafları. "Dedi ki dünyanın sorunu..."

Durup biraz düşünmek zorunda kaldı.

"Dünyanın sorunu," diye lafına devam etti yine duraksayarak, "insanların bilim yerine hâlâ hurafelere inanmasıymış. Daha

fazla sayıda insan bilim alanında çalışırsa şu an yaşanan sorunların hiçbiri olmazmış."

"Bilimin bir gün hayatın temel sırrını keşfedeceğini de söylemişti," diye ekledi barmen. Kafasını kaşıdı ve kaşlarını çattı. "Hatta geçen gün nihayet bulduklarını okumamış mıydım gazetede?"

"Kaçırmışım," diye mırıldandım.

"Ben de gördüm," dedi Sandra. "İki gün önceydi galiba."

"Doğru," dedi barmen.

"*Neymiş* hayatın sırrı?" diye sordum.

"Unuttum," dedi Sandra.

"Protein," diye açıkladı barmen. "Proteinle ilgili bir şey bulmuşlar."

"Tamam," dedi Sandra, "o işte."

12
DÜNYANIN SONU KOKTEYLİ

Del Prado Oteli'ndeki Cape Cod Bar'da sürdürdüğümüz sohbete daha yaşlı bir barmen de katıldı. Bombanın atıldığı günle ilgili bir kitap yazdığımı öğrenince o günü nasıl geçirdiğini, barda günün nasıl olduğunu anlatmaya başladı bana. W.C. Fields* gibi konuşuyordu ve burnu kocaman bir çileği andırıyordu.

"O zamanlar buranın adı Cape Cod Bar değildi," dedi. "Her tarafta bu *sittimin* ağları ve deniz kabukları yoktu. O günlerde buraya Navajo Çadırı deniyordu. Duvarlarda Kızılderili battaniyeleri ve sığır kafatasları asılıydı. Masalarda ufak tamtamlar vardı. Müşteriler garsonu çağırmak için o tamtamlara vuracaktı hesapta. Bana tüylü bir savaş başlığı taktırmaya kalkmışlardı, reddetmiştim.

* William Claude Dukenfield (1880-1946) Amerikalı komedyen, hokkabaz ve yazar (y.h.n.)

Günün birinde gerçek bir Navajo geldi ve bana Navajoların çadırda yaşamadığını söyledi. '*Hastir*, yazık be,' dedim. Ondan önce de adı Pompei Bar'dı buranın; her tarafta kırılmış, çatlamış alçı heykeller vardı. Barın adına ne derlerse desinler *bi'tek* şu *sittimin* lambalarını değiştirmiyorlar. Buraya gelen *sittimin* müşterilerini ya da dışarıdaki *sittimin* şehrini hayatta değiştirmiyorlar. Japonların üstüne Hoenikker'ın *sittimin* bombasını attıkları gün serserinin teki gelip beleş içki istedi. Dünyanın sonu gelmesi hasebiyle. Ben de ona bir 'Dünyanın Sonu Kokteyli' hazırladım. Boş bir ananas kabuğuna çeyrek litre nane likörü koyup üstüne kremşanti ekledim ve tepesine bir kiraz kondurdum. 'Al bakalım, sefil piç,' dedim, 'hiç iyiliğimin dokunmadığını söylemezsin artık.' Sonra başka bir adam daha gelip araştırma laboratuvarındaki işini bırakacağını söyledi, bir bilim adamının üzerinde çalıştığı şey ne olursa olsun öyle ya da böyle silaha dönüşmesi kaçınılmaz oluyormuş dediğine göre. Artık *sittimin* savaşlarında politikacılara yardım etmek istemiyormuş. Adamın ismi Breed'di. *Sittimin* araştırma laboratuvarının patronuyla bir alakası olup olmadığını sordum. Varmış. Araştırma laboratuvarının *sittimin* patronunun oğluymuş meğer."

13
SIÇRAMA NOKTASI

Ah, Tanrım, ne çirkin şehir bu Ilium!

"Ah, Tanrım," der Bokonon, "ne çirkin şehirdir tüm şehirler!"

Kıpırtısız bir sisle karışık duman battaniyesinin içinden karla karışık yağmur iniyordu. Sabahın erken saatleriydi. Dr. Asa Breed'in Lincoln'ındaydık. Kusacak gibiydim, gecenin sarhoşluğunu tam atamamıştım. Otomobili Dr. Breed kullanıyordu. Tekerlekler, uzun zamandır kullanılmayan tramvay raylarında takırdayıp duruyordu.

Breed pembe tenli bir ihtiyardı, gayet zengin ve iyi giyimliydi. Hali-tavrı medeniydi; iyimser, becerikli ve sakindi. Bense kendimi tersine huysuz, marazi, alaycı görüyordum. Geceyi Sandra'yla geçirmiştim.

Ruhum, bir kedinin yanmış kürkünden yükselen dumanlar kadar pis geliyordu bana. Herkes hakkında mümkün en kötü şeyleri düşünüyordum ve Sandra'nın anlattıkları sayesinde Dr. Asa Breed hakkında rezil şeyler biliyordum.

Sandra'nın dediğine göre Ilium'daki herkes Dr. Breed'in Felix Hoenikker'ın karısına âşık olduğunu biliyordu. Hatta çoğunluğun kanaatinde Breed, Hoenikker'ın üç çocuğunun babasıydı.

"Ilium'u bilir misiniz?" diye sordu birden Dr. Breed.

"İlk kez geliyorum."

"Burası bir aile şehridir."

"Nasıl yani?"

"Gece hayatı pek yoktur. Herkesin hayatı ailesiyle evi etrafında geçer."

"Faziletli geliyor kulağa."

"Öyle. Gençlerimiz arasında suç oranı çok düşüktür."

"Ne güzel."

"Ilium'un çok ilginç bir tarihi vardır, bilir misiniz?"

"Çok ilginç."

"Eskiden burası sıçrama noktasıymış."

"Efendim?"

"Batı'ya göç zamanlarında."

"Ha."

"İnsanlar donanımı buradan temin edermiş."

"Gerçekten çok ilginç."

"Bugün araştırma laboratuvarının olduğu yerde eskiden kale varmış. Tüm bölgenin idamları orada halka açık infaz edilirmiş."

"O zamanlarda suç işlemek bugünkü kadar kârlı değildi herhalde."

"1782'de yirmi altı kişinin katili bir adamı asmışlar burada. Birilerinin onun hakkında bir kitap yazması gerektiğini düşünmüşümdür hep. George Minor Moakely. Darağacında bir şarkı söylemiş. İdamı vesilesiyle bestelediği şarkıyı."

"Ne hakkındaymış şarkı?"

"Gerçekten ilgileniyorsanız sözlerini Tarih Derneği'nde bulabilirsiniz."

"Genel temayı merak etmiştim sadece."

"Hiçbir şeyden pişman değilmiş."

"Bazı insanlar öyledir."

"Düşünsenize!" dedi Dr. Breed, "Yirmi altı kişinin yükünü taşıyordu vicdanında!"

"İnsanın aklı almıyor," dedim.

14

OTOMOBİLLERDE KESME KRİSTAL VAZOLARIN BULUNDUĞU GÜNLERDE

Tutulmuş boynum, zonklayan başımı taşıyamıyordu. Dr. Breed'in gıcır Lincoln'ı bir kez daha tramvay raylarına yakalandı.

Dr. Breed'e Genel Demircilik ve Döküm Şirketi'ne saat sekizden önce kaç kişinin ulaşmaya çalıştığını sordum, otuz bin dedi.

Her kavşakta beyaz eldivenli elleriyle trafik ışıklarıyla zıtlaşan sarı yağmurluklu trafik polisleri vardı.

Karla karışık yağmur altında cafcaflı hayaletleri andıran trafik ışıkları, mevzunun tamamen dışında kalan saçma sapan yanıp sönüşlerini tekrarlayarak otomobillerden kurulu bir buzula ne yapması gerektiğini işaret ediyordu. Yeşil, geç demekti. Kırmızı, dur demekti. Turuncu, hazırlan ve dikkatli ol demekti.

Dr. Breed, bana Dr. Hoenikker'ın gençliğinde bir sabah otomobilini Ilium trafiğinin ortasında öylece terk edip gittiğini anlattı.

"Trafik tıkanıklığının sebebini araştıran polisler, Felix'in otomobilini motoru çalışır, kül tablasında bir puro yanar halde bulmuş. Vazolarında da taze çiçekler varmış..."

"Vazoları mı?"

"Otomobil neredeyse manevra lokomotifi boyutunda bir Marmon'du. Kapı direklerinde minik kristal vazolar vardı ve Felix'in karısı her sabah vazolara taze çiçekler koyardı. Trafiğin ortasındaki işte o otomobildi."

"Tıpkı hayalet gemi *Marie Celeste* gibi," dedim.

"Polis arabayı çekmiş. Kime ait olduğunu biliyorlarmış ve Felix'i arayıp otomobilini nereden alabileceğini kibarca bildirmişler. Felix otomobilin kendilerinde kalabileceğini, artık onu istemediğini söylemiş."

"Öyle mi oldu?"

"Hayır. Karısını aradılar, gelip Marmon'u aldı."

"Karısının ismi neydi bu arada?"

"Emily." Dr. Breed dudaklarını yaladı ve bakışları uzaklara daldı gitti. Sonra yıllar önce ölmüş kadının adını tekrarladı. "Emily."

"Şu Marmon hikâyesini kitabımda kullanmama karşı çıkan olur mu, ne dersiniz?" diye sordum.

"Sonunu anlatmazsanız olmaz."

"Ne oldu *sonunda*?"

"Emily, Marmon'u sürmeye alışık değildi. Eve dönüş yolunda çok kötü bir kaza yaptı. Kazada kalça kemiğine bir şey oldu..." O arada trafik durmuştu. Dr. Breed gözlerini kapadı ve elleri direksiyonu daha sıkı kavradı.

"Newt'u doğururken ölmesinin nedeni buydu."

15
MUTLU NOELLER

Genel Demircilik ve Döküm Şirketi'nin araştırma laboratuvarı, şirketin Ilium tesislerinin ana kapısının yakınında, Dr. Breed'in otomobilini çektiği yönetici otoparkından yüz metre kadar ötedeydi.

Dr. Breed'e araştırma laboratuvarında kaç kişinin çalıştığını sordum. "Yedi yüz," dedi, "ama bilfiil araştırma yapanlar yüz kişiden az. Diğer altı yüz kişinin hepsi bir nevi hizmetçi, ben de baş hizmetçiyim."

Şirket binasına doğru akan insan seline katıldığımızda, arkamızdan gelen bir kadın Dr. Breed'e mutlu Noeller diledi. Dr. Breed müşfik bir edayla dönüp soluk yüzler deryasına baktı ve selam verenin Miss Francine Pefko diye biri olduğunu belirtti. Miss Pefko yirmisinde, bön bir güzelliğe sahip, sağlıklı, normal sıradanlıkta bir kadındı.

Dr. Breed, Noel'e özgü sevgi ve birlik havası hatırına Miss Pefko'yu yanımıza çağırdı ve bana Dr. Nilsak Horvath'ın sekreteri olarak tanıttı. Ardından Horvath'ın kim olduğunu anlattı. "Ünlü yüzey kimyacısı," dedi, "ince katmanlarla harika çalışmalar yapan kişi."

"Yüzey kimyasında ne yenilikler var bakalım?" diye sordum Miss Pefko'ya.

"Tanrım," dedi, "bana hiç sormayın. Sadece söylediklerini daktilo ediyorum." Ardından "Tanrım" tepkisi için özür diledi.

“Bence dışarıya belli ettiğinden fazlasını anlıyorsundur,”dedi Dr. Breed.

“Yok canım.” Miss Pefko, Dr. Breed kadar önemli biriyle sohbet etmeye alışık değildi ve utanmıştı. Yürüyüşü değişmiş, tavuklarınki gibi sert ve ani adımlar atmaya başlamıştı. Gülümsemesi donuktu, söyleyecek bir şeyler bulmak için kafasının içini köşe bucak araştırıyor ama aklına kullanılmış kâğıt mendil ve taklit mücevherler dışında hiçbir şey gelmiyordu.

“E?” diye sordu Dr. Breed dostane bir tavırla, “nasıl buluyorsun bizi? Artık... Ne kadardır bizlesin? Bir yıl falan mı?”

“Siz bilim insanları çok *düşünüyorsunuz,*” deyiverdi Miss Pefko. Pek aptal güldü. Dr. Breed’in dostane yaklaşımı sinir sistemindeki her sigortayı ayrı attırmıştı. Sorumluluğu kaçırmıştı elden. *“Hepiniz* çok düşünüyorsunuz.”

Soluk soluğa, bezgin görünüşlü, tulumu epey kirli, şişman bir kadın pis yanımız sıra ölgün adımlarla yürürken Miss Pefko’nun söylediklerini duydu. Dönüp Dr. Breed’i çaresiz bir sitemle yüklü gözlerle süzdü. Çok düşünen insanlardan nefret ediyordu. O an gözüme neredeyse tüm insanoğlunun ideal temsilcisi gibi göründü.

Şişman kadının yüzündeki ifade, birileri azıcık daha düşünürse oracıkta delireceği izlenimi uyandırıyordu.

“Bence,” dedi Dr. Breed, “dikkat edersen herkesin aşağı yukarı aynı oranda düşündüğünü görürsün. Tek fark, bilim adamları bir konuyu belirli bir açıdan düşünürken diğer insanların farklı açılardan düşünmesidir.”

“Eh,” gibisinden bomboş guruldadı Miss Pefko. “Dr. Horvath dikte ederken yabancı bir dilde konuşuyormuş gibi geliyor. Üniversiteye gitseydim bile anlayamazdım herhalde. Kim bilir, belki tüm dünyayı alt üst edip içini dışına çevirecek türden, atom bombası falan gibi şeylere dairdir söyledikleri.

"Eskiden okuldan eve döndüğümde annem bana o gün neler olduğunu sorar, ben de anlatırdım," dedi Miss Pefko. "Şimdi de işten eve döndüğümde aynı soruyu soruyor ve tek söyleyebildiğim..." Bayan Pefko kafa salladı ve kırmızı dudaklarını büktü. "Ne *bili'm*, ne *bili'm*, ne *bili'm*."

"Anlamadığın bir şey çıktığında," diye diretti Dr. Breed, "Dr. Horvath'tan açıklamasını iste. Açıklama konusunda çok iyidir." Sonra bana döndü. "Dr. Hoenikker, yaptığı işi sekiz yaşında bir çocuğa açıklayamayan bilim insanı şarlatanın tekidir derdi."

"Öyleyse ben sekiz yaşında bir çocuktan bile daha aptalım," diye mırıldandı Miss Pefko. "Şarlatan ne demek, onu bile bilmiyorum."

16
ANAOKULUNA DÖNÜŞ

Araştırma laboratuvarının girişindeki dört granit basamağı tırmandık. Altı katlı, tuğla bir yapıydı. Girişteki tam teçhizatlı iki güvenlik görevlisinin yanından geçtik.

Miss Pefko soldaki görevliye sol göğsüne takılı pembe *gizli* kartını gösterdi.

Dr. Breed, sağ yanımızdaki görevliye ceketinin yakasına takılı siyah *çok gizli* kartını gösterdi. Kolunu törensel bir edayla, bana temas etmeksizin etrafıma dolayarak görevlilere yüce koruması ve denetimi altında bulunduğumu gösterdi.

Adamlardan birine gülümsedim. Karşılık alamadım. Millî güvenliğin gülünecek bir yanı yoktu, hem de hiç.

Dr. Breed, Miss Pefko ve ben laboratuvarın girişinden asansörlere düşünceli adımlarla yürüdük.

“Bir ara Dr. Horvath’tan sana bir şeyi açıklamasını iste,” dedi Dr. Breed. “Ne kadar basit, ne kadar anlaşılır bir karşılık alacağını göreceksin.”

“Birinci sınıf düzeyinden başlaması gerekecek, hatta belki anaokulundan,” dedi Miss Pefko. “Arada çok şey kaçırdım.”

“Hepimiz çok şey kaçırdık,” diyerek hak verdi Dr. Breed. “En baştan, tercihen anaokulundan başlasak *hepimizin* yararına olurdu aslında.”

Laboratuvarın kabul görevlilerinden birinin lobinin duvarlarını süsleyen çok sayıda eğitsel panoyu sergilemeye açışını izledik. Uzun boylu, sıska bir kızdı; donuk ve solgun yüzlüydü. Alışkın dokunuşlarıyla ışıklar parıldamaya, çarklar dönmeye, tüpler fokurdamaya, ziller çalmaya başladı.

“Büyü bu,” deyiverdi Miss Pefko.

“Laboratuvardaki ailemizin bir ferdinden bu sevimsiz, ortaçağdan kalma kelimeyi duymak üzücü,” dedi Dr. Breed. “Bu gösterimlerin her biri kendi kendini gayet iyi açıklar. Gizemli görünmeyecek şekilde tasarlanmışlardır. Büyünün tam anlamıyla antitezidir bunlar.”

“Büyünün nesi?”

“Tersi.”

“Hayatta inanmam.”

Dr. Breed biraz sinirlenmiş gibiydi. “En azından büyülemek *istemiyoruz,”* dedi. “Hiç değilse bu yönden hakkımızı teslim edin.”

17
KIZLAR BÖLÜMÜ

Dr. Breed'in sekreteri ofisin girişindeki masasının üstüne çıkmış, akordeon fırfırlı bir Noel çanını tavandaki kancaya asmaya çalışıyordu.

"Aman Naomi," diye bağırdı Dr. Breed, "altı aydır ölümlü kaza görmedik burada! Masadan düşüp gidişatı bozma!"

Miss Naomi Faust neşeli bir kız kurusuydu. Herhalde kendi ve bilim insanının hayatı boyunca Dr. Breed'in yanında çalışmıştı. Güldü. "Bir şey olmaz bana. Düşsem bile Noel melekleri beni havada yakalar."

"Iskaladıkları var, malum."

Çanın tokmağından aşağı yine akordeon fırfırlı iki şerit sarkıyordu. Miss Faust bir tanesini çekti. Şerit uzayıp üstünde mesaj yazılı bir flamaya dönüştü. "Tutuverin," dedi Miss Faust, flamanın ucunu Dr. Breed'e uzatarak. "Sonuna kadar çekin ve ucunu duyuru panosuna raptiyeleyin."

Dr. Breed verilen görevi halledince mesajı okumak için bir adım geriledi. Yüksek sesle ve hevesle okudu: "Dünyada Barış!"

Miss Faust masadan inerek ucunu tuttuğu diğer şeridi açtı. "Tüm İnsanlara İyilik!" yazıyordu üstünde.

"Vay, vay," diyerek kıkırdadı Dr. Breed, "Noel'in hapını yapmışlar! Tam bayram yerine dönmüş burası!"

"Kızlar Bölümü'nün çikolatalarını da unutmadım," dedi Miss Faust. "Nasılım ama?"

Dr. Breed unutkanlığına inanamayarak alnına vurdu. "Tanrı'ya şükür hatırlamışsınız! Aklımdan çıkıp gitmiş."

“Kesinlikle unutmamalıyız,” dedi Miss Faust. “Artık geleneğe dönüştü. Dr. Breed’in Kızlar Bölümü’ne Noel hediyesi çikolatalar.” Bana Kızlar Bölümü’nün laboratuvarın bodrum katındaki daktilo bürosu olduğunu açıkladı. “Kızlar diktafonu olan herkesin işini görür.”

Miss Faust’un anlattığına göre kızlar yıl boyunca yüzlerini görmedikleri bilim insanlarının diktafon plaklarındaki seslerini dinleyip söylediklerini yazarmış. Plakları teslimatçı kızlar getirirmiş. Yılda bir gün bu kızlar beton manastırlarından çıkıp Noel şarkısı söyleyerek Dr. Asa Breed’in hediye çikolatalarını almaya gelirlermiş.

“Bilime hizmet ediyorlar,” diye doğruladı Dr. Breed, “söylenenlerin tek kelimesini anlamasalar bile. Tanrı hepsinden razı olsun!”

18
DÜNYANIN EN DEĞERLİ MALI

Dr. Breed’in iç kısımdaki ofisine geçtiğimizde, aklı başında bir söyleşi yapabilmek için kafamı toparlamaya çalıştım. Hâlâ pek toparlayamadığımı gördüm. Dr. Breed’e bombanın atıldığı günle ilgili sorular sormaya başladığımdaysa beynimin halkla ilişkiler merkezinin içkiye ve yanık kedi tüyüne boğulduğunu anladım. Sorduğum her soru, atom bombasının yaratıcılarının, en feci cinayetin suç ortakları olduğunu ima eder nitelikteydi.

Dr. Breed ilk başta hayret içindeydi ama sonra sinirlendi. Geri çekilerek, “Bilim insanlarından pek hoşlanmıyorsunuz galiba,” diye homurdandı.

“Öyle diyemem, efendim.”

“Tüm sorularınız, bilim insanlarının insan ırkının kaderini umursamayan, hatta belki insan ırkının mensubu bile sayılamayacak

kalpsiz, vicdansız, sığ görüşlü birer ahmak olduğunu itiraf etmemi amaçlıyor âdeta."

"Biraz ağır ifade ettiniz durumu."

"Kitabınızda anlatacağınızı tahmin ettiklerimden daha ağır değil. Adil, nesnel bir Felix Hoenikker biyografisi yazacağınızı düşünmüştüm ki günümüzde genç bir yazar için son derece anlamlı bir vazife bu. Fakat hayır, siz buraya çatlak bilginler hakkında bir takım önyargılarla gelmişsiniz. Nereden edindiniz bu fikirleri? Çizgi romanlardan mı?"

"Kaynaklarımdan biri, Dr. Hoenikker'ın oğlu."

"Hangi oğlu?"

"Newton," dedim. Minik Newt'un mektubu yanımdaydı, gösterdim. "Konu açılmışken sorayım. Newt ne kadar küçük?"

"Bir şemsiyelik kadardır en fazla," dedi Dr. Breed, Newt'un mektubunu kaş çatarak okurken.

"Diğer iki çocuk normal mi?"

"Elbette! Sizi hayal kırıklığına uğratmak istemem ama bilim insanlarının çocukları da herkesinki gibidir."

Dr. Breed'i sakinleştirmek, gerçekten Dr. Hoenikker'ın doğru bir portresini edinmekle ilgilendiğime ikna etmek için elimden geleni yaptım. "Buraya Dr. Hoenikker hakkında bana anlatacaklarınızı değiştirmeden aktarmaktan başka bir amaçla gelmediğime emin olabilirsiniz. Newt'un mektubu yalnızca bir başlangıçtı ve sizin bana söyleyeceklerinizi terazinin diğer kefesine koyarak dengeyi sağlayacağım."

"Bilim insanının kim olduğunu, ne yaptığını yanlış anlayan insanlardan usandım."

"Bu yanlış anlamayı ortadan kaldırmak için elimden geleni yapacağım."

"Bu ülkede çoğu insan, saf araştırmanın anlamını bilmiyor."

"Anlamını bana açıklarsanız müteşekkir kalırım."

"Saf araştırma, daha iyi bir sigara filtresi ya da daha yumuşak bir kâğıt mendil türü yahut daha uzun ömürlü cephe boyası bulma arayışı değildir. Herkes araştırmadan söz ediyor ama aslında ülkede kimsenin araştırma falan yaptığı yok. Biz, saf araştırma amacıyla kişileri istihdam eden nadir şirketlerdeniz. Araştırmalarıyla böbürlenen çoğu şirket, beyaz önlükler giyen, işini kitaplara bakarak yapan ve yeni model Oldsmobile'da daha geliştirilmiş bir silecek olacağı hayalini kuran zavallı teknisyenlerden bahsediyor aslında."

"Ama burada..."

"Burada ve bu ülkedeki utanılacak kadar az sayıda diğer yerde, insanlara bilgiyi çoğaltmaları ve bundan öte amaç uğruna çalışmamaları için para ödeniyor."

"Genel Demircilik ve Döküm Şirketi pek cömertmiş doğrusu."

"Cömertlikle ilgisi yok. Yeni bilgi, dünyadaki paraya çevrilebilir en değerli maldır. Çalışırken yararlanabileceğimiz doğrular ne kadar fazlaysa o kadar zenginleşiriz."

O zamanlar Bokononcu olsaydım bu saptama karşısında ulurdum.

19
ÇAMURA SON

"Yani," dedim Dr. Breed'e, "bu laboratuvardaki kimseye ne üzerinde çalışması gerektiği söylenmiyor mu? Kimseye hangi işin üzerinde çalışabileceği konusunda *öneride* bile bulunulmuyor mu?"

"Sürekli öneri getirilir ama başkalarının önerilerine kulak asmak saf araştırmacının karakterinde yoktur. Saf araştırmacının zihni zaten kendi projeleriyle doludur ve biz de öyle olmasını isteriz."

"Dr. Hoenikker'a proje önermeye çalışan çıkmadı mı hiç?"

"Elbette çıktı. Özellikle amiraller ve generaller. Onu tek el hareketiyle Amerika'yı yenilmez kılabilecek bir sihirbaz gibi görüyorlardı. Her türlü kaçık fikirle kapımıza dayanıp duruyorlardı ki hâlâ da dayanırlar. Bu fikirlerle ilgili tek sorun, bugünkü bilgi birikimimiz dâhilinde gerçekleştirilmelerine imkân olmamasıdır. Dr. Hoenikker gibi bilim adamlarından bazı ufak boşlukları doldurmaları beklenir. Mesela Deniz Piyadeleri'nden bir generalin, ölümünden kısa süre önce çamurla ilgili bir şey yapması için Felix'in peşinde dolandığını hatırlıyorum."

"Çamur mu?"

"İki yüz yıla yakın zamandır batıp çıktıkları çamurdan Deniz Piyadeleri'ne gına gelmişmiş," dedi Dr. Breed. "General de ilerlemenin gereklerinden birinin, Deniz Piyadeleri'nin çamurla boğuşmak zorunda kalmaması olduğuna inanmışmış."

"Ne varmış bu generalin aklında?"

"Çamurun ortadan kaldırılması. Çamura son..."

"Zannımca onun için dağlar kadar kimyasal ya da tonlar ağırlığında makine donanımı gerekir..." diye fikir yürüttüm.

"Generalin aklında minik bir hap ya da el aparatı türünden bir şey vardı. Deniz Piyadeleri sadece çamurdan değil, hantal şeyler taşımaktan da bıkmıştı. *Ufak* bir şeyin hayatlarını değiştirmesini istiyorlardı."

"Dr. Hoenikker ne dedi?"

"Kendi şakacı üslubuyla ki *her zaman* şakacıydı, minicik bir parçacık sayesinde, hatta mikroskobik boyutta bir tanecikle dağlar kadar çamurun, balçığın, bataklığın, derenin, gölün bu masa kadar katı hale getirilebileceğini söyledi."

Dr. Breed beneklerle kaplı yaşlı yumruğunu masaya indirdi. Şekli böbreği andıran, derya yeşili çelik bir masaydı bu. "Tek bir Deniz Piyadesi, bu maddenin Florida bataklıklarında saplanıp

kalmış koca bir zırhlı tugayı kurtarmaya yetip artacak kadarını tırnağının altında taşıyabilirmiş."

"İmkânsız."

"Size göre öyle, bana göre de öyle; aslına bakarsanız kime sorsanız öyle. Ancak muzip Felix'e göre gayet mümkündü. Felix'in mucizesi ki umuyorum kitabınızın bir bölümünde yer verirsiniz, eski yapbozlara, bulmacalara yepyenilermiş gibi yaklaşmasındaydı."

"Valla," dedim, "Francine Pefko ve Kızlar Bölümü'ndeki tüm kızlar gibi hissettim kendimi şimdi. Dr. Hoenikker, tırnak altına sığabilecek büyüklükte bir şeyle koca bataklığı masanız kadar katı hale nasıl getirebileceğini bana asla açıklayamazdı."

"Size Felix'in ne kadar iyi bir açıklamacı olduğunu söylemiştim..."

"Öyle bile olsa..."

"Bana açıklamayı başarmıştı," dedi Dr. Breed, "eminim ben de size açıklayabilirim. Mesele şu: Deniz Piyadeleri'ni çamurdan nasıl kurtarırız? Doğru mu?"

"Doğru."

"Tamam," dedi Dr. Breed, "dikkatle dinleyin. Başlıyoruz."

20
BUZ-DOKUZ

Dr. Breed, "Belli sıvıların," dedi, "kristalleşmesinin, donmasının, atomlarının düzenli, katı bir şekilde sıralanıp kenetlenmesin çeşitli yolları vardır."

Elleri benekli ihtiyar, beni bir adliye bahçesine yerleştirilmiş antika top güllelerinin kaç farklı biçimde dizilebileceğini, portakalların bir sandığa kaç farklı biçimde sıralanabileceğini düşünmeye davet etti.

"Kristallerdeki atomlar için de durum böyledir, ayrıca aynı maddenin iki farklı kristalinin birbirinden çok farklı fiziksel özellikleri olabilir."

Kocaman etilen diamin tartrat kristalleri üreten bir fabrikadan bahsetti. Dediğine göre bu kristaller kimi imalat süreçlerinde kullanılıyormuş. Fakat bir gün, kristallerin artık istenen özellikleri taşımadığı görülmüş. Atomlar farklı şekilde sıralanıp kilitlenmeye, donmaya başlamış. Kristalleşen sıvı aynıymış ama oluşturduğu kristaller endüstriyel uygulamalar bakımından beş para etmiyormuş.

Bunun nasıl olduğu muammaymış. Ancak kâğıt üzerinde suçlu, Dr. Breed'in "tohum" dediği bir şeymiş. Kastettiği, minik bir istenmeyen kristal şeması taneciğiymiş. Tanrı bilir nereden çıkıp gelen bu tohum, atomlara yeni bir dizilme, kilitlenme, kristalleşme, donma biçimi öğretiyormuş.

"Şimdi bir kez daha adliye bahçesindeki top güllelerini veya sandıktaki portakalları düşünün," dedi Dr. Breed. Sonra en alttaki güllelerin ya da portakalların diziliş biçiminin üzerlerindeki sıraların nasıl dizilip kilitleneceğini belirleyişini anlamama yardım etti. "En alt sıra, üste koyulacak her top güllesinin ya da portakalın nasıl davranacağını belirleyen tohumdur; üsttekiler sonsuz sayıda olsa bile."

"Şimdi," diye kıkırdadı Dr. Breed, "farz edelim ki suyun mümkün birçok kristalleşme, yani donma biçimi var. Yine farz edelim ki üstünde paten kaydığımız ve içeceklere koyduğumuz buz, birkaç farklı buz tipinden biri ve adı da *buz-bir*. Farz edelim su, dünyada her zaman *buz-bir* şeklinde donuyor çünkü ona *buz-iki*, *buz-üç*, *buz-dört* şeklinde nasıl donacağını öğretecek bir tohum hiç var olmadı. Ve yine farz edelim ki..." Benekli eli tekrar masaya indi. "*Buz-dokuz* adını verdiğimiz, bu masa kadar sert, mesela otuz sekiz, hayır, daha iyisi, elli beş derecede eriyen bir kristal, başka bir biçim daha var."

"Tamam, buraya kadar anlamadığım bir şey yok," dedim.

Dr. Breed'in sözleri ofisin dışından gelen fısıltılarla kesildi. Yüksek perdeden, hayra alamet görünmeyen türden fısıltılardı bunlar. Kızlar Bölümü'ndekilerin sesleriydi.

Kızlar ofisin önünde Noel şarkısı söylemeye hazırlanıyordu.

Dr. Breed'le kapıya çıktığımız an başladılar. Sayıları yüze yaklaşan kızların her biri, beyaz dosya kâğıdından yapılmış yakaları gömleğine ataşla tutturarak kendini kilise korosu şarkıcısına benzetmişti. Çok güzel söylüyorlardı.

Şaşırıp anlamsız bir duygusallığa yenik düştüm. Çoğu kızın ilahi söylerken ortaya serdiği tatlılık, nadiren kullanılan o hazine, beni hep derinden etkilemiştir.

Kızlar *Ey Küçük Beytüllahim Kasabası*'nı söyledi. Özellikle şu dizeyi yorumlayışlarını kolay unutamam herhalde:

"Onca yılın umudu ve korkusu bizimle bu gece."

21
DENİZ PİYADELERİ UYGUN ADIM

Miss Faust'un yardımıyla Noel çikolatalarını kızlara dağıtan yaşlı Dr. Breed'in ofisine döndük.

"Nerede kalmıştık?" dedi. "Ha, tamam!" İhtiyar, Amerikan Deniz Piyadeleri'ni kuş uçmaz kervan geçmez bir bataklıkta hayal etmemi istedi.

"Kamyonları, tankları ve topları saplanıp kalmış," diye sızlandı. "Leş kokulu ve zehirli çamura gömüldükçe gömülüyorlar."

Bir parmağını havaya kaldırarak göz kırptı. "Ama diyelim ki delikanlı, askerlerden birinin elindeki minik bir kapsülde *buz-dokuz* tohumu var; su atomlarının başka biçimde dizilip kenetlenmesini, donmasını sağlayacak bir *tohum.* Bu deniz piyadesi o tohumu en yakın su birikintisine atarsa..."

"Birikinti donar mı?" diye tahminde bulundum.

"Birikintinin etrafındaki çamur?"

"Donar mı?"

"Donan çamurun içindeki tüm su birikintileri?"

"Onlar da mı?"

"Donmuş çamur yığını arasındaki dereler ve sular?"

"Onlar da mı?"

"Ne sandın?" diye bağırdı. "Ve Amerikan Deniz Piyadeleri bataklığın içinden çıkıp yoluna uygun adım devam eder!"

22

SARI BASIN* MENSUBU

"*Böyle* bir madde var mı?" diye sordum.

"Hayır, hayır, hayır," dedi Dr. Breed, bir kez daha bana karşı sabrını yitirerek. "Bütün bunları size Felix'in eski bir soruna sıra dışı yeniliklerle nasıl yaklaşabildiğine dair fikriniz olsun diye anlattım. Az önce size aktardıklarım, Felix'in peşinde dolanıp duran generale çamurla ilgili söyledikleriydi.

"Felix yemekhanede tek başına yerdi yemeğini. Kimsenin masasına oturmaması, düşünce zincirinin kırılmaması kuraldı. Fakat deniz piyadesi generali paldır küldür içeri daldı, bir sandalye çekip masaya oturdu ve çamur hakkında konuşmaya başladı. Anlattıklarım, Felix'in ona ayaküstü verdiği cevaptı."

"Yani... Yani gerçekte öyle bir şey *yok* mu?"

* Fazla araştırmadan, skandal yaratma amaçlı, abartmaya dayalı gazetecilik. Günümüzde haberciliğe, etiğe ve profesyonelliğe aykırı yaklaşan her türlü çalışmayı aşağılamada kullanılmaktadır (y.h.n.)

"Az önce olmadığını söyledim ya!" diye bağırdı Dr. Breed öfkeyle. "Felix bu olaydan kısa süre sonra öldü! Saf araştırmacılar hakkında anlatmaya çalıştıklarıma kulak verseydiniz böyle bir soru sormazdınız! Saf araştırmacılar başkalarının değil, kendi ilgilerini cezbeden şeyler üzerinde çalışır."

"Şu bataklık meselesine kafam takıldı..."

"O konuyu *kapatın* artık! Bataklıkla ilgili gerekeni söyledim, bitti."

"O bataklığın içinden geçen dereler *buz-dokuz* olup donarsa onlarla beslenen nehirlere ve göllere ne olur?"

"Donarlar. Fakat *buz-dokuz* diye bir şey yok."

"Peki, nehirlerin döküldüğü okyanuslar?"

"Onlar da donar elbette," diye tersledi beni doktor. "Şimdi koşa koşa gidip *buz-dokuz* ile ilgili şişirme haber yaparsınız. Tekrar söylüyorum. Öyle bir şey yok!"

"Peki, donmuş gölleri ve nehirleri besleyen kaynaklar ve tüm yer altı suları?"

"Hepsi donar, Tanrı'nın cezası!" diye parladı adam. "Sarı basın mensubu olduğunuzu bilseydim," dedi azametle ayağa kalkarak, "tek dakikamı bile harcamazdım sizle!"

"Peki yağmur?"

"Yere düştüğü anda her damlası *buz-dokuz* parçasına dönüşüp kalır... Ve dünyanın sonu gelir! Tıpkı bu görüşmenin sonunun geldiği gibi! Güle güle!"

23
SON KURABİYELER

Dr. Breed en azından bir konuda yanılıyordu. *Buz-dokuz* diye bir şey gerçekten vardı.

Ve *buz-dokuz* dünyada mevcuttu.

Buz-dokuz, Felix Hoenikker'ın hakkına kavuşmadan evvel insanoğlu için yarattığı son hediyeydi.

Kimse ne yaptığını anlamadan yapmıştı. Yaptığını, ardında hiçbir kayıt bırakmadan yapmıştı.

Doğru, üretim sürecinde gelişmiş cihazlara ihtiyaç vardı ama hepsi zaten Araştırma Laboratuvarı'nda mevcuttu. Dr. Hoenikker'ın tek yapması gereken, tabiri caizse son kurabiyeleri pişirene kadar laboratuvar komşularına başvurmak, onu bunu ödünç almak, milletin başına ekşimekti.

Küçük bir parça *buz-dokuz* yapmıştı. Mavi-beyaz renkliydi. Erime noktası kırk beş nokta yetmiş yedi derece santigrattı.

Felix Hoenikker parçayı minik bir şişenin içine koyup cebine atmıştı. Ardından, Noel'i kutlamak için üç çocuğuyla beraber Cape Cod'daki yazlık eve gitmişti.

Angela o sıralar otuz dört yaşındaydı. Frank yirmi dördünde, minik Newt on sekizindeydi.

Yaşlı adam Noel Arifesi'nde ölmüştü. *Buz-dokuz*'dan sadece çocuklarına söz etmişti.

Çocukları, *buz-dokuz*'u aralarında paylaşmışlardı.

24
WAMPETER NEDİR?

Bu da beni Bokononcu *wampeter* kavramına getiriyor.

*Wampeter, karass*ın eksenidir. "*Wampeter*siz *karass* yoktur," der Bokonon. Tıpkı dingilsiz teker olamayacağı gibi.

Wampeter herhangi bir şey olabilir: bir ağaç, bir taş, bir hayvan, bir düşünce, bir kitap, bir melodi, Kutsal Kâse... *Wampeter* her neyse artık, *karass*ının üyeleri, etrafında sarmal bir nebulanın görkemli karmaşasıyla dönerler. Bir *karass*ın üyelerinin ortak *wampeter*leri etrafındaki yörüngeleri, haliyle ruhani yörüngelerdir. Dönenler bedenleri değil, ruhlarıdır. Tıpkı Bokonon'un bizi eşlik etmeye çağırdığı şarkıdaki gibi:

Döner, döner, döner dururuz,

Kurşundan ayaklar ve tenekeden kanatlarla...

*Wampeter*ler gelir, *wampeter*ler geçer, der bize Bokonon.

Aslında bir *karass*ın daima iki *wampeter*i vardır ve birinin önemi artarken diğerininki azalır.

Ilium'da Dr. Breed'le konuşurken *karass*ımın yeni filizlenen *wampeter*i, suyun o kristal hali, o mavi-beyaz cevher, *buz-dokuz* denen o kıyamet tohumuydu; neredeyse eminim.

Ilium'da Dr. Breed'le konuşurken Angela, Franklin ve Newton Hoenikker'ın elinde *buz-dokuz* tohumlarına, eskilerin deyişiyle ve tabiri caizse hık deyip babalarının tohumundan düşmüş tohumlara sahiplerdi.

O üç *buz-dokuz* parçasının kaderinin *karass*ımı yakından ilgilendirdiğine emindim.

25
DR. HOENNIKER'IN ASIL İLGİLENDİĞİ

*Karass*ımın *wampeter*i konusunda bu kadarı şimdilik kâfi.

Genel Demircilik ve Döküm Şirketi araştırma laboratuvarında Dr. Breed'le yaptığım nahoş görüşmeden sonra Miss Faust'un ellerine teslim edildim. Aldığı talimat, bana kapıyı göstermesiydi. Ancak önce müteveffa Dr. Hoenikker'ın laboratuvarını göstermeye razı ettim.

Yolda Dr. Hoenikker'ı ne kadar tanıdığını sordum. Bana samimi ve ilginç bir cevap verdi ki merak uyandırıcı gülümsemesi de cabasıydı. "Tanınabilecek biri değildi bence. Demek istediğim, çoğu kişi birini az ya da çok tanıdığından söz ederken, aslında söylenmiş ya da söylenmemiş sırları kasteder. Özel işler, ailevi durumlar, gönül ilişkileri falan," dedi sevimli kız kurusu ve ekledi, "Dr. Hoenikker'ın hayatında bunların hepsi, her insanınkinde olması gerektiği gibi vardı ama onu asıl ilgilendiren bunlar değildi."

"Neydi onu ilgilendirenler?" diye sordum.

"Dr. Breed bana Dr. Hoenikker'ı asıl ilgilendiren şeyin hakikat olduğunu söyler hep."

"Bu fikre katılır gibi görünmüyorsunuz."

"Katılıp katılmadığımı bilmiyorum. Ben sadece hakikatin bir insana tek başına nasıl yetebileceğini anlamakta zorlanıyorum."

Miss Faust, Bokononculuk yolundaydı.

26
TANRI NEDİR?

"Dr. Hoenikker ile konuşur muydunuz?" diye sordum Miss Faust'a.

"A, tabii. Sık konuşurduk."

"Aklınızda kalan herhangi bir sohbetiniz var mı?"

"Bir defasında kendisine kesinlikle doğrudur denecek bir şey söyleyemeyeceğime dair benimle bahse girmişti. Ben de ona, 'Tanrı sevgidir,' dedim."

"O ne dedi?"

"'Tanrı nedir? Sevgi nedir?' dedi."

"Hım."

"Fakat Tanrı, gerçekten *sevgidir,* malum," dedi Miss Faust, "Dr. Hoenikker ne derse desin."

27
MARSLILAR

Zamanında Dr. Felix Hoenikker'ın laboratuvarı olan oda, binanın altıncı katındaydı.

Kapının önüne mor bir kordon çekilmişti ve duvardaki pirinç plaket, odanın kutsal önemini açıklıyordu:

NOBEL FİZİK ÖDÜLÜ SAHİBİ DR. FELIX HOENIKKER, HAYATININ SON YİRMİ SEKİZ YILINI BU ODADA GEÇİRMİŞTİR.

"O NEREDEYSE, BİLGİNİN SINIRLARI DA ORADAYDI."

İNSANLIK TARİHİNDEKİ ÖNEMİ ÖLÇÜLEMEZ.

Bayan Faust içeri girmem ve oradaki hayaletlerle daha yakından temas kurabilmem için mor kordonu açmayı önerdi.

Kabul ettim.

"Bıraktığı gibi duruyor her şey," dedi. "Yalnız tezgâhlardan birinin üstü paket lastiğiyle doluydu."

"Paket lastiği mi?"

"Hiç sormayın sebebini. Bunların hiçbirinin sebebini sormayın bana."

İhtiyar, laboratuvarını darmadağın halde bırakmıştı. İlk dikkatimi çeken, etrafa saçılmış ucuz oyuncakların sayısıydı. Çıtası kırılmış, kâğıttan bir uçurtma vardı. İpi sarılı, dönmeye ve dengesini bulmaya hazır bir topaç vardı. Bir fırıldak vardı. Sabun köpüğünden balonlar çıkarmaya yarayan bir çubuk vardı. İçinde bir kale maketiyle iki kaplumbağa olan bir akvaryum vardı.

"Her şeyin on sente satıldığı dükkânlara bayılırdı," dedi Miss Faust.

"Belli."

"En ünlü deneylerinden bazıları bir dolardan ucuza mal edilmiş malzemelerle gerçekleştirilmiştir."

"Tasarruf edilen her kuruş, kazanılmış bir kuruştur."

Çok sayıda geleneksel laboratuvar aleti de vardı etrafta ancak ucuz, eğlencelik oyuncakların yanında ruhsuz aksesuarlar gibi duruyorlardı.

Dr. Hoenikker'ın masası yazışmalarla doluydu.

"Hiçbir mektuba cevap yazdığını sanmıyorum," dedi Bayan Faust. "Cevap bekleyen ya telefon açmalı ya da şahsen gelmeliydi."

Masanın üstünde çerçeveli bir fotoğraf vardı. Arkası bana dönük durduğundan fotoğrafın kime ait olabileceğine dair tahminde bulundum. "Karısı mı?"

"Hayır."

"Çocuklarından biri mi?"

"Hayır."

"Kendisi mi?"

"Hayır."

Bunun üzerine çerçeveyi alıp resme baktım. Fotoğrafta bir kasabanın adliye binası önüne yapılmış mütevazı savaş anıtı vardı. Anıtın bir kısmı savaşlarda ölen kasaba sakinlerinin isimlerinin yazıldığı bir tabeladan oluşuyordu ve fotoğrafın orada bulunma sebebinin o tabela olduğunu düşündüm. İsimler okunabiliyordu ve aralarında Hoenikker ismini bulacağımı zannettim. Yoktu.

"Hobilerinden biriydi," dedi Bayan Faust.

"Ne?"

"Top güllelerinin farklı adliye binalarının bahçelerinde nasıl sıralandığını fotoğraflamak. O fotoğraftaki sıralanma biçimi çok değişiktir."

"Anlıyorum."

"Sıra dışı bir adamdı."

"Katılıyorum."

"Belki bir milyon yıl sonra herkes onun kadar zeki olur ve olaylara onun gibi bakar. Fakat günümüzün ortalama insanıyla kıyaslandığında bir Marslı kadar farklıydı."

"Belki *gerçekten* Marslıydı," dedim.

"Öylesi üç tuhaf çocuğunu açıklamaya epey yarardı."

28
MAYONEZ

Bizi zemin kata götürecek asansörü beklerken Miss Faust beş numaralı asansörün gelmemesini dilediğini söyledi. Ben daha neden diyemeden beş numaralı asansör geldi.

Asansörün görevlisi, Lyman Enders Knowles adında ufak tefek, yaşlı bir zenciydi. Knowles delinin tekiydi, adım gibi eminim; zararsız da sayılmazdı zira ne zaman akıllıca bir laf ettiğini düşünse kendi kıçını avuçlayıp, "Evet, evet!" diye bağırıyordu.

"Merhaba kardeş antropoitler ve nilüferler ve pervaneler," dedi Miss Faust ile bana. "Evet, evet!"

"Zemin kat lütfen," dedi Miss Faust soğuk bir tonla.

Kapıyı kapatıp bizi zemin kata ulaştırmak için Knowles'un tek yapması gereken bir düğmeye basmaktı ama bunu yapmaya henüz niyetli değildi. Belki yıllarca yapmayacaktı.

"Adamın dediğine göre," diye lafa başladı, "bu asansörler Maya mimarisiymiş. Bugüne dek bunu bilmiyordum. Ben de ona *dedimkine*, 'Ben *n'oluyorum* bu durumda, mayonez mi?' Evet, evet! Kendini toparlamasına fırsat vermeden doğrulup daha derin düşünmeye başlamasına neden olacak bir soru daha patlattım. Evet, evet!"

"Aşağı inebilir miyiz lütfen, Mr. Knowles?" diye yalvardı Miss Faust.

"Ona dedim ki," diye devam etti Knowles, "'burası bir araştırma laboratuvarı. Araştırma ne demek, *aramak* demek, değil mi? Yani zamanında bir şeyler bulmuşlar ama her nasılsa kaybolmuş ve şimdi onu tekrar arayıp duruyorlar... Nasıl oluyor da mayonezli asansörleri olan böyle bir bina inşa edip içini her türden deliyle dolduruyorlar? Yeniden bulmaya çalıştıkları ne? Kim neyi kaybetmiş yine?' Evet, evet!"

"Çok ilginçmiş hakikaten," diye iç geçirdi Miss Faust. "Şimdi aşağı inebilir miyiz?"

"Zaten ancak aşağı inebiliriz," diye cırladı Knowles. "En üst kattayız. Bana yukarı çıkalım deseniz elim kolu bağlı kalır. Evet, evet!"

"Öyleyse aşağı inelim," dedi Miss Faust.

"Az sonra. Bu beyefendi Dr. Hoenikker'a saygılarını sunmaya mı gelmiş?"

"Evet," dedim. "Onu tanır mıydınız?"

"Özellikle yakındık," dedi. "Öldüğünde ne demiştim biliyor musunuz?"

"Ne demiştiniz?"

"Dedim ki 'Dr. Hoenikker ölmedi.' Aynen."

"Öyle mi?"

"Başka bir boyuta geçti sadece, hepsi bu. Evet, evet!"

Sonra bir düğmeye bastı ve aşağıya indik.

"Hoenikker'ın çocuklarını tanır mıydınız?" diye sordum adama.

"Kuduruk kuzucuklar," dedi. "Evet, evet!"

29
KALBİMİZDE YAŞIYOR

Ilium'da yapmak istediğim bir şey daha vardı. İhtiyarın mezarının fotoğrafını çekmek istiyordum. Otele döndüm. Sandra gitmişti. Fotoğraf makinemi aldım ve bir taksiye atladım.

Yakıcı, kır sulu sepken, karla karışık yağmur hâlâ devam ediyordu. İhtiyarın mezar taşının o havada çok güzel fotoğraf vereceğini,

hatta *Dünyanın Sona Erdiği Gün*'ün kapağına bile iyi gidebileceğini düşünüyordum.

Mezarlık girişindeki bekçi bana Hoenikker kabristanının yerini tarif etti. "Bulamamanız mümkün değil," dedi. "Buradaki en büyük mezar taşı onlarınki."

Yalan değildi. Mezar taşı beyaz mermerden, altı metre yüksekliğinde ve bir metre eninde bir fallustu. Üstü cıvık karla kaplıydı.

Elimde fotoğraf makinemle taksiden inerken, "Yüce Tanrım," nidası döküldü ağzımdan. "Atom bombasının babasına böylesi anıt yakışmaz mıydı zaten?" Güldüm. Resmin anıtın boyutlarına ilişkin fikir vermesi için taksi şoföründen dikili taşın yanında dikilmesini istedim. Müteveffanın ismini kaplayan karları temizlemesini rica ettim.

Temizledi.

Sütunda, yalanım varsa ne olayım, on beşer santimlik harflerle yazılmış tek bir sözcük vardı:

ANNE

30
UYUYORSUN YALNIZCA

"Anne mi?" diye sordu sürücü kuşkuyla.

Gidip karları biraz daha temizledim ve şu şiir ortaya çıktı:

Anneciğim, dua ederim her gün ruhuna

Kol kanat ger diye çocuklarına.

-ANGELA HOENIKKER

Bunun altındaysa başka bir şiir vardı:

Sen aslında ölmedin,

Uyuyorsun yalnızca.

Kesmeliyiz artık ağlamayı,

Gülümsemeliyiz ardınca.

-FRANKLIN HOENIKKER

Hepsinin altındaysa taşın gövdesine gömülmüş kare şeklindeki beton plaketin ortasında bir bebeğin el izi vardı. Altında şu sözler yazıyordu:

Bebek Newt.

"Anneleri buysa," dedi sürücü, "babalarına ne dikmişlerdir kim bilir?" Babaya uygun mezar taşına dair müstehcen bir tahminde bulundu.

Babanın mezarını hemen yakında bulduk. Anıtı, daha sonra vasiyeti uyarınca yapıldığını öğreneceğim üzere, kenarları kırkar santim uzunluğunda mermer bir küptü.

Üstünde "BABA"yazıyordu.

31
BİR BREED DAHA

Mezarlıktan ayrılırken taksi şoförü kendi annesinin mezarından yana endişeye kapıldı. Yolumuzdan biraz sapıp göz atmanın mahsuru olup olmayacağını sordu bana.

Annesinin mezarında acınacak derecede ufak bir taş dikiliydi, fark edeceğinden değildi gerçi.

Şoför bir kez daha yolumuzdan sapıp mezarlığın karşısındaki mezar taşı satıcısına uğrayıp uğrayamayacağımızı sordu.

O sıralar Bokononcu değildim, haliyle biraz somurtarak razı geldim. Bokononcu olsaydım herhangi birinin önerdiği herhangi

bir yere güle oynaya giderdim elbette. Bokonon'un dediği gibi, "Tuhaf yolculuk önerileri, Tanrı'nın gönderdiği dans dersleridir."

Mezar taşı atölyesinin tabelasında Avram Breed ve Mahdumları yazıyordu. Şoför satıcıyla konuşurken mezar taşları arasında dolaştım. Boştu hepsi, henüz birilerinin anısına dikilmemişlerdi.

Atölyede bir meslek şakası dikkatimi çekti. Taş bir meleğin üzerine, Noel zamanı altında öpüşmenin âdet olduğu ökse otu asılmıştı. Kaidenin etrafına sedir dalları yığılmış ve meleğin mermer boynuna Noel ağacı lambalarından oluşan bir kolye dolanmıştı.

"Kaça bu?" diye sordum satıcıya.

"Satılık değil. Yüz yıllık bir parçadır. Dedemin babası Avram Breed yontmuş."

"İşletme o kadar eski mi?"

"Öyle."

"Siz de Breed misiniz?"

"Dükkânı işleten dördüncü kuşağım."

"Araştırma laboratuvarının direktörü Dr. Asa Breed ile akrabalığınız var mı?"

"Kardeşiyim." Adı Marvin Breed'di.

"Dünya küçük," dedim.

"Tutup bir mezarlığa koyarsan öyledir." Marvin Breed düzgün ve kaba, zeki ve duygusal bir adamdı.

32
DİNAMİT PARASI

"Az önce ağabeyinizin ofisindeydim," dedim Marvin Breed'e. "Yazarım ben. Onunla Dr. Hoenikker hakkında bir görüşme yaptım,"

"Cins herifin tekiydi şerefsiz. Ağabeyimi değil, Hoenikker'ı kastediyorum."

"Karısının mezar taşını ona siz mi satmıştınız?"

"Çocuklarına satmıştım. Adamın hiç ilgisi yoktu olayla. Karısının mezarına en ufak bir işaret bile koymadı. Kadın öldükten yaklaşık bir yıl sonra Hoenikker'ın üç çocuğu buraya geldi; uzun boylu büyük kız, ortanca oğlan ve küçük bebek. Paranın satın alabileceği en büyük taşı istediler. İki büyük çocuk annelerine şiir yazmıştı. Taşa oyulmasını istediler.

"İsterseniz gülün o taşa," dedi Marvin Breed. "Ama o çocuklar parayla alınabilecek herhangi bir şeyden daha fazla teselli buldular onda. Kim bilir yılda kaç kez gelip baktılar ve dibine çiçekler bıraktılar."

"Pahalıya patlamıştır."

"Nobel Ödülü parasıyla aldılar. O parayla iki şey alındı. Cape Cod'da bir yazlık ve bir de bu taş."

Dinamitin çağrıştırdığı şiddete karşılık bir mezar taşıyla bir yazlık evin verdiği mutlak huzuru düşünerek, "Dinamit parası," dedim hayretle.

"Ne?"

"Dinamiti Nobel icat etmişti."

"Eh, dünya böyle bir yer..."

O zamanlar bir Bokononcu olsaydım, dinamit parasını o mezar taşı dükkânına kadar getiren mucizevi düzeyde karmaşık olaylar dizisi karşısında kendi kendime, "Vızır, vızır, vızır, vızır," diye fısıldardım herhalde.

Biz Bokononcular hayat mekanizmasının bazen ne kadar karmaşık ve öngörülemez olduğunu düşündüğümüzde kendi kendimize *vızır, vızır, vızır vızır* diye fısıldarız.

Ancak o zamanlar Hristiyan sıfatıyla en fazla, "Hayat bazen sahiden komik," diyebildim.

"Bazen de değil," dedi Marvin Breed.

33
NANKÖR

Marvin Breed'e Felix'in karısı, Angela, Frank ile Newt'un annesi ve şimdi o heyula taşın altında yatan Emily Hoenikker'ı tanıyıp tanımadığını sordum.

"Tanımak mı?" Adamın sesi trajik bir tona büründü. "Onu *tanır* mıydım, beyefendi? Elbette tanırdım. Tanırdım. Ilium Lise-si'nde birlikte okumuştuk. Sınıf Renkleri Komitesi'ne eş başkanlık etmiştik. Babası Ilium Müzik Aletleri Mağazası'nın sahibiydi. Emily orada satılan her çalgıyı çalabilirdi. Ona öylesine tutulmuştum ki futbolu bırakıp kemana başlamıştım. Sonra M.I. T.'de okuyan ağabeyim Asa tatilde eve geldi ve ben de sevdiğim kızla ağabeyimi tanıştırma gafletine düştüm." Marvin Breed parmağını şaklattı. "İşte böyle kapıverdi elimden. Yetmiş beş dolarlık kemanımı yatağımın pirinç ayak ucuna vurarak parçaladım ve sonra aşağıya inip çiçekçiden aldığım kutuya parçalanmış kemanı koyarak Western Union kuryesiyle ona gönderdim."

"Güzel miydi?"

"Güzel miydi?" diye tekrarladı. "Beyefendi, Tanrı nasip eder bir gün bir melek görürsem ağzımın açık kalmasının sebebi meleğin yüzü değil, kanatları olacaktır. Zira ben mümkün en güzel yüzü çoktan gördüm. Şu koca Ilium şehrinde ona gizliden ya da alenen âşık olmayan tek bir adam tanımıyorum. Emily istediği her erkeği elde edebilirdi." Dükkânının döşemesine tükürdü. "O ise gidip Hollandalı götten bacak pezevenkle evlendi! İlk önce ağabeyimle nişanlıydı ama sonra o sinsi piç çıkageldi." Marvin Breed

bir kez daha parmaklarını şaklattı. "Aynen bu şekilde ağabeyimin elinden aldı onu.

"Felix Hoenikker kadar tanınmış bir ölüden pezevenk diye bahsetmek büyük hainlik ve nankörlük ve cahillik ve geri kafalılık ve aydın düşmanlığı sayılabilir. Ne kadar zararsız, nazik ve dalgın bir adam olduğunu, karıncayı bile incitmeyeceğini, paraya ve güce ve şık giysilere ve otomobillere ve varlığa metelik vermediğini, bizlerden ne kadar farklı, ne kadar üstün, İsa Mesih'in kendisi kabul edilecek derecede masum olduğunu iyi biliyorum. Tanrı'nın Oğlu kısmı hariç elbette ama..."

Marvin Breed görüşlerini aktarmayı tamamlama gereği duymadı. Biraz dürtmek zorunda kaldım.

"Ama?" dedi. "Ama?" Mezarlığın girişine bakan bir pencereye gitti. Mezarlık kapısına, yağan kara ve hayal meyal seçilebilen Hoenikker taşına bakarken, "Ama ne?" diye mırıldandı.

"Aması şu," dedi, "atom bombası gibi bir şeyin yapımına yardım etmiş bir adam nasıl masum olabilir? Üstelik dünyanın en iyi kalpli, en güzel kadını, eşi, sevgisizlikten ve anlayışsızlıktan ölürken kılını bile kıpırdatma zahmetine girmeyen bir adamın üstün bir kafaya sahip olduğu nasıl söylenebilir?"

Ürperdi. "Bazen merak ederim ölü mü doğmuştu acaba diye. Hayatımda yaşamla o kadar az ilgili birini daha görmedim. Kimi zaman dünyanın asıl sorununun bu olduğunu düşünürüm. Yüksek mevkilerdeki insanların çoğu ölü kadar soğuk..."

34
VİN-DİT

İlk *vin-dit*imi o mezar taşı dükkânında yaşadım. *Vin-dit*, Bokononcu bir tabirdir. Bokononculuğa, Yüce Tanrı'nın hakkımda her şeyi bildiği, benim için incelikli planlar hazırladığı düşüncesine doğru ani ve son derece kişisel bir yönelme anlamına gelir.

Bahsettiğim *vin-dit*, ökse otunun altındaki melek heykeliyle alakalıydı. Taksi şoförü meleği, neye patlarsa patlasın, annesinin mezarı için almayı kafasına koymuştu. Gözünde yaşlarla heykelin önünde dikiliyordu.

Marvin Breed ise Felix Hoenikker hakkındaki sözlerini bitirmiş, hâlâ camdan dışarı, mezarlığın giriş kapısına bakıyordu. "O Hollandalı bızdık orospu çocuğu bir modern zaman ermişiydi belki," diye ekledi, "ama hayatında bir kerecik istemediği bir şeyi yaptıysa ve her istediğini elde etmediyse ne olayım..."

"Müzik," dedi sonra.

"Anlayamadım?" dedim.

"Emily onunla bu yüzden evlendi. Dediğine göre adamın aklı evrenin en yüce müziğine, yıldızların müziğine ayarlıymış." Kafa salladı. "Bok."

Sonra baktığı mezarlık kapısı ona maket yapımcısı, kavanozdaki böceklerin işkencecisi Frank Hoenikker'ı en son görüşünü hatırlattı. "Frank," dedi.

"Ne olmuş ona?"

"O zavallı tuhaf çocuğu en son mezarlığın kapısından çıkarken görmüştüm. Babasının cenaze töreni hâlâ devam ediyordu. İhtiyar daha gömülmeden Frank şu kapıdan dışarı çıktı. İlk gelen otomobile başparmağını kaldırarak işaret etti. Florida plakalı gıcır bir Pontiac... Durdu. Frank arabaya bindi ve Ilium'da kimse onu bir daha görmedi."

"Polis tarafından arandığını duydum."

"Kazaydı, olacak iş değildi. Frank suç işleyecek tip değildi. Öyle büzük yoktu onda. Elinden gelen tek iş, maket yapmaktı. Tutabildiği tek iş Jack'in Hobi Dükkânı'nda maket satmak, maket yapmak ve maketçilikle ilgili tavsiyelerde bulunmaktı. Basıp Florida'ya gittiğinde de Sarasota'daki bir maket dükkânında iş

bulmuş zaten. Sonradan anlaşıldığına göre dükkân, çalıntı Cadillac'ları eski çıkartma gemileriyle Küba'ya kaçıran bir şebekenin paravanıymış. Frank'in işe bulaşması ondan ibaret. Bana kalırsa polisin onu bulamamasının sebebi ölmüş olmasıdır. Maket tutkalıyla *Missouri*'nin toplarını yapıştırırken fazla şey işitmiş olmalı."

"Newt'un şimdilerde nerelerde olduğunu biliyor musunuz?"

"Galiba Indianapolis'te, ablasının yanında. En son duyduğumda o Rus cüceyle başı belaya girmiş ve Cornell'den atılmıştı. Doktor olmaya çalışan bir cüce, düşünebiliyor musunuz? Aynı sefil aileden bir metre doksan santimlik insan azmanı, çirkin bir de kız çıktı. Deha bilinen o herif var ya, evde kendisine bakacak bir kadın olsun diye kızı lisenin ikinci sınıfında okuldan aldı. Kızcağızın tek avunduğu şey, Ilium Lisesi'nin bandosu Marching Hundred'de klarnet çalmaktı.

"Okulu bıraktıktan sonra," diye devam etti Breed, "kimse ona çıkma bile teklif etmedi. Tek bir arkadaşı yoktu ve bir yerlere gitsin diye biraz para vermek ihtiyarın aklının ucundan bile geçmiyordu. Evde bazen ne yapardı, biliyor musunuz?"

"Ne?"

"Odasına kapanır, dinlediği plaklara klarnetiyle eşlik ederdi. Kendine koca bulabilmiş olması çağımızın mucizelerindendir bence."

"Bu melek için kaç para istiyorsunuz?" diye sordu taksi şoförü.

"Size söyledim: satılık değil."

"Artık böyle güzel taş işçiliği yapan ustalar kalmamıştır herhalde," dedim.

"Yeğenim var," dedi Breed. "Asa'nın oğlu. Büyük bir araştırmacı olmaya hazırlanıyordu çocuk ama sonra Hiroşima'ya atom bombası atılınca vazgeçti. Körkütük sarhoş yanıma geldi ve taş ustası olmak istediğini söyledi."

"Şimdi burada mı çalışıyor?"

"Roma'da. Heykeltıraş oldu."

"Biri çıkıp yeteri kadar para verse satardınız ama değil mi?" dedi taksici.

"Olabilir. Ama çok büyük bir miktar lazım."

"Böyle bir şeyin neresine isim yazılır?" diye sordu taksici.

"Üzerinde zaten bir isim var, kaidesinde." Kaidenin etrafındaki dallar nedeniyle ismi göremiyorduk.

"Sahibi almaya gelmedi mi?" diye sordum.

"Parasını ödemedi. Hikâyesi şöyledir: Alman bir göçmen karısıyla batıya gidiyormuş ve kadın burada, Ilium'da çiçek hastalığına yakalanıp ölmüş. Adam da mezarına dikilmek üzere bu meleği sipariş etmiş ve büyük dedeme parası olduğunu söylemiş. Ama sonra parayı kaptırmış. Birileri onu son kuruşuna kadar soymuş. Bu dünyadaki tek malvarlığı Indiana'da satın aldığı ve henüz görmediği arazi parçasıymış. Adam giderken meleğin parasını ödemek üzere geleceğini söylemiş."

"Ama gelmemiş, öyle mi?" diye sordum.

"I-ıh." Marvin Breed kaidedeki kabartma harfleri görebilmemiz için ayağının ucuyla bazı dalları iteledi. Bir soyadı yazılıydı. "Al sana başka bir acayip isim," dedi. "O göçmenin torunları filan olmuşsa, şimdiye çoktan Amerikanlaştırmışlardır bu soyadını. Muhtemelen Jones, Black ya da Thompson filan olmuştur."

"İşte orada yanılıyorsunuz," diye mırıldandım.

Atölye birden adeta tepetaklak döndü ve duvarları, tavanı, zemini bir anda sayısız, zamanda her yöne uzanan bir tünelin bir sürü ağzına dönüştü. Geçmişten bugüne zamanın her saniyesinde, tüm gezgin âdemoğullarının, tüm gezgin havvakızlarının ve onların tüm gezgin çocuklarının birliğini gösteren Bokononcu sezgi belirdi gözümün önünde.

"İşte orada yanılıyorsunuz," dedim sezgi gidince.

"Bu soyadını taşıyan birilerini mi tanıyorsunuz?"

"Evet."

Taşa kazılı soyadı, benim soyadımdı.

35
HOBİ DÜKKÂNI

Otele dönerken Franklin Hoenikker'ın çalıştığı Jack'in Hobi Dükkânı çarptı gözüme. Taksiciye durup beklemesini söyledim.

İçeri girdim ve Jack'i minicik itfaiye arabalarının, trenlerin, uçakların, gemilerin, evlerin, sokak lambalarının, ağaçların, tankların, roketlerin, otomobillerin, hamalların, kondüktörlerin, polislerin, itfaiyecilerin, annelerin, babaların, kedilerin, köpeklerin, tavukların, askerlerin, ördeklerin ve ineklerin başında buldum. Kadavrayı andıran bir adamdı, ciddi bir adamdı, ağzı bozuk bir adamdı ve durmadan öksürüyordu.

"Franklin Hoenikker nasıl bir çocuktu?" diye sorumu tekrarladı ve öksürdü ve öksürdü. Kafa sallayarak Frank'i hiç kimseyi sevmediği kadar çok sevdiğini gösterdi. "Sözcüklerle cevap verebileceğim türden bir soru değil. Size Franklin Hoenikker'ın nasıl bir çocuk olduğunu ancak *gösterebilirim.*" Öksürdü. "Bakar, kararı kendiniz verirsiniz," dedi.

Beni dükkânın bodrumuna indirdi. Orada yaşıyordu. Aşağıda çift kişilik bir yatak, bir şifonyer ve bir elektrik ocağı vardı.

Jack, dağınık yataktan ötürü özür diledi. "Karım geçen hafta beni terk etti." Öksürdü. "Hâlâ hayatımı toparlamaya çalışıyorum."

Sonra bir elektrik düğmesini çevirdi ve bodrumun karşı köşesi insanın gözlerini kör eden bir ışıkla aydınlandı.

Yaklaşınca ışığın, kontrplak üzerine kurulu bir ülkenin, Kansas'taki kasabalar gibi kusursuz dikdörtgen biçimine sahip bir kara

parçasının güneşi olduğunu gördüm. Yeşil sınırlarının ötesinde nelerin yattığını merak eden her işkilli, sahiden dünyanın kenarından aşağı düşerdi.

Ayrıntıları ölçeğine öylesine kusursuzca uygundu, öyle ustalıkla şekillendirilmişti ki bu yurdun, tepelerin, göllerin, nehirlerin, ormanların, kasabaların ve dört bir yanındaki iyi yurttaşların dört elle sarıldığı diğer her şeyin gerçek olduğuna inanmak için gözlerimi kısarak bakmama gerek dahi yoktu.

Demir yolları her tarafını spagetti yumağı gibi sarmıştı.

"Evlerin kapılarına bakın," dedi Jack saygıyla.

"İncelikli. Harika."

"Kapıların kulpları gerçek ve tokmakları da vurulabiliyor."

"Tanrım!"

"Franklin Hoenikker'ın nasıl bir çocuk olduğunu sormuştunuz, bunu o inşa etti." Jack'in boğazı düğümlendi.

"Tek başına mı?"

"Biraz yardım ettim ama ne yaptıysam planları doğrultusundaydı. O çocuk bir dâhiydi."

"Buna insan nasıl itiraz eder?"

"Kardeşi bir cüceydi, biliyorsunuzdur."

"Biliyorum."

"Alt kısımlardaki bazı lehim işlerini o yaptı."

"Sahici âdeta."

"Kolay değildi ve bir gecede yapılmadı."

"Eh, Roma da bir günde inşa edilmedi."

"Çocuğun evinde bir hayatı yoktu, biliyorsunuzdur."

"Evet, duydum."

"Asıl evi burasıydı. Bunun başında binlerce saatini harcadı. Bazen trenleri çalıştırmazdı bile; tıpkı şimdi yaptığımız gibi, sadece oturup seyrederdi."

"Seyredilecek çok şey var. O kadar çok şey var ki yakından bakınca insan Avrupa'ya gezmeye gitmiş gibi oluyor."

"Sizin ve benim gözlerimizin görmediği şeyleri görürdü o. Birdenbire o güne dek karşınıza çıkanların hepsi kadar gerçek duran bir tepeyi yıkıverirdi ve haklı çıkardı. Tepenin yerine bir göl yapıverir, üzerinden bir demir yolu köprüsü geçirirdi. Önceki halinden on kat güzel olurdu."

"Herkese nasip olmaz bu yetenek."

"Haklısınız!" dedi Jack tutkuyla. Heyecanı yeni bir öksürük nöbetine patladı. Nöbet bittiğinde gözleri alabildiğine sulanmıştı. "Dinleyin. Çocuğa üniversiteye gidip mühendislik falan okumasını, böylelikle American Flyer ya da benzeri, kafasındaki tüm fikirlere arka çıkabilecek çapta büyük bir şirkete girebileceğini söyledim."

"Anladığım kadarıyla ona epey arka çıkmışsınız."

"Keşke öyle olsaydı, keşke yapabilseydim," diye sızlandı Jack. "Sermayem yoktu. Elimden geldiğince malzeme verdim ama burada kullandığı şeylerin çoğunu üst katta çalışarak kazandıklarıyla kendi aldı. Başka hiçbir şeye tek kuruş harcamazdı, içkisi yoktu, sigarası yoktu, sinemaya gitmezdi, kızlarla takılmazdı, otomobillere meraklı değildi."

"Keşke bu ülkede onun gibi birkaç kişi daha olsaydı."

Jack omuz silkti. "Eh... Floridalı gangsterler harcadı belli ki. Konuşmasından korktular."

"Herhalde öyle olmuştur."

Jack birdenbire çözülüp ağlamaya başladı. "Şerefsiz orospu çocukları," dedi hıçkırıklar arasında, "neyi öldürdüklerinin farkında mıdırlar?"

36
MİYAV

Ilium'a ve ötesindeki yerlere yaptığım, Noel'i de kapsayan iki haftalık gezi sırasında Sherman Krebbs adında meteliksiz bir şairin New York'taki dairemde kalmasına izin vermiştim. İkinci eşim, bir iyimserin birlikte yaşayamayacağı kadar kötümser biri olduğum gerekçesiyle beni terk etmişti.

Krebbs sakallı bir adamdı; bir finonunkileri andıran gözlere sahip, sarışın bir İsa figürü gibiydi. Yakın dostum falan değildi. Bir partide tanışmıştık, Acil Nükleer Savaştan Yana Şairler ve Ressamlar Derneği Millî Başkanı'yım demişti. Kalacak yer arıyordu, bomba sığınağı olması şart değildi ve tesadüftür, uygun bir yerim vardı.

Eve Ilium'daki sahipsiz melek heykelinin karmaşık ruhani sonuçlarını düşünmekten allak bullak döndüğümde dairemi nihilist sefahatin yıkımına uğramış buldum. Krebbs gitmişti ancak gitmeden evvel üç yüz dolarlık şehirler arası telefon görüşmesi yapmış, kanepemi beş yerinden yakmış, kedimi ve avokado ağacını öldürmüş ve ecza dolabımın kapağını kırmıştı.

Mutfağımın sarı muşamba kaplı döşemesine daha sonra dışkı olduğu anlaşılacak bir maddeyle şu şiiri yazmıştı:

Bir mutfağım var.

Eksiksiz değil ama.

Salıiden mutlu olamam asla

Edinene kadar

Bir çöp öğütücü.

Yatağımın baş ucunda, duvar kâğıdında rujla yazılmış, kadın elinden çıkma bir mesaj daha vardı: "Hayır, hayır, hayır, dedi tavukçuk."

Kedimin boynunaysa bir yafta takılmıştı. "Miyav" yazıyordu üstünde.

Krebbs'i bir daha hiç görmedim. Ne var ki onun *karass*ımın bir parçası olduğunu hissediyordum. Öyleydiyse *karass*ıma *wrang-wrang* hizmeti sunmuştu. Bokonon'a göre *wrang-wrang,* insanı belirli bir düşünce çizgisinden, kendi hayatından sunduğu örnekle saçmalık düzeyine indirgeyerek uzaklaştıran kişidir.

Melek heykelini anlamsız bularak umursamamaya ve oradan da her şeyin anlamsızlığına varmaya hafif meyilliydim. Fakat Krebbs'in yaptıklarını, özellikle de tatlı kediciğime yaptıklarını gördükten sonra nihilizmin bana uymayacağını anladım.

Birisi ya da bir şey benim nihilist olmamı istemiyordu. Krebbs'in göreviyse, bilinçli ya da bilinçsiz, beni bu felsefeden soğutmaktı. Aferin Mr. Krebbs, aferin.

37
MODERN BİR TÜMGENERAL

Derken günün birinde, bir pazar günü, kanun kaçağı, maketçi, kavanozlara hapsedilmiş böceklerin Yüce Tanrısı ve Şeytanı Franklin Hoenikker'ın nerede olduğunu öğrendim.

Yaşıyordu!

Haberi *New York Times* gazetesinin pazar sayısıyla birlikte verilen reklam eklerinden birinde gördüm. Eki muz cumhuriyetlerinden biri sipariş etmişti. Kapağında, görmeyi umabileceğim en yürek parçalayıcı güzelliğe sahip bir kızın yandan çekilmiş fotoğrafı vardı.

Kızın arkasında buldozerler palmiye ağaçlarını devirerek geniş bir cadde açıyordu. Caddenin sonunda üç yeni binanın çelik iskeleti görünüyordu.

"San Lorenzo Cumhuriyeti harekete geçti!" yazıyordu reklam amaçlı ekin kapağında. "Sağlıklı, mutlu, ilerici, özgürlüğüne düşkün ve güzel bir ülke, kendisini Amerikalı yatırımcı ve turistler için bir cazibe merkezine dönüştürüyor."

Haberin ayrıntılarını okumak için acelem yoktu. Kapaktaki kız bana yetiyor da artıyordu bile: İlk görüşte âşık olmuştum. Çok genç ve çok mahzundu, aynı zamanda göz kamaştıracak kadar şefkatli ve akıllıydı.

Teni çikolata rengindeydi. Saçları altından bir yeleydi.

Kapakta yazdığına göre adı Mona Aamons Monzano'ydu. Adanın diktatörünün evlatlık kızıydı.

Bu olağanüstü melez ilahenin başka fotoğraflarını bulma umuduyla sayfaları karıştırdım.

Yerine, seksenine merdiven dayamış gorilin tekinin, diktatör Miguel "Baba" Monzano'nun bir resmini buldum.

"Baba"nın portresinin yanında da dar omuzlu, tilki suratlı, toy bir gencin fotoğrafı vardı. Üstünde kar beyazı bir askerî üniforma, üniformanın göğsündeyse mücevher işlemeli bir güneş vardı. Gözleri birbirine yakındı, altlarında bitkinlik halkaları vardı. Görüldüğü kadarıyla hayatı boyunca berberlere saçını yanlardan ve arkadan kısa kesip tepeye dokunmamalarını söylemişti. Geriye doğru taranmış, fırçayı andıran kabarık saçları, kıldan bir küp misali inanılmaz yüksekliğe ulaşıyordu.

Bu itici çocuk, *San Lorenzo Cumhuriyeti Bilim ve Kalkınma Bakanı* Tümgeneral Franklin Hoenikker adıyla tanıtılmıştı.

Yirmi altı yaşındaydı.

38
DÜNYANIN BARAKÜDA BAŞKENTİ

New York Times'ın Pazar sayısından öğrendiğime göre San Lorenzo seksen kilometre uzunluğunda ve otuz iki kilometre enindeydi. Nüfusu, "tamamı Özgür Dünya'nın ideallerine yürekten bağlı" dört yüz elli bin vatandaştan oluşuyordu.

En yüksek noktası McCabe Dağı, deniz seviyesinden üç bin üç yüz elli iki nokta seksen metre irtifadaydı. Başkenti Bolivar "... tüm Birleşik Devletler Donanması'nı barındırabilecek kadar geniş bir limana sahip, son derece modern bir şehir"di. Başlıca ihraç maddeleri şeker, kahve, muz, çivit otu ve el sanatları ürünleriydi.

"Balıkçılık sporuyla ilgilenenler San Lorenzo'yu dünyanın tartışmasız baraküda başkenti olarak tanıyor"du.

Liseyi dahi bitirmemiş Franklin Hoenikker'ın öyle afili bir işi nasıl bulduğunu merak ettim. San Lorenzo hakkındaki "Baba" Monzano imzalı yazıda soruma kısmen cevap buldum.

"Baba"nın dediğine göre Frank yeni yolları, kırsal alanlara elektrik götürülmesini, kanalizasyon arıtma tesislerini, otelleri, hastaneleri, klinikleri, demir yollarını, yani tüm bayındırlık çalışmalarını kapsayan Büyük San Lorenzo Planı'nın baş mimarıydı.

Söz konusu yazı kısa ve sıkı sıkıya gözden geçirilmiş olmasına rağmen "Baba", yazıda Frank'i beş kez şu şekilde anmıştı: "Dr. Felix Hoenikker'ın *kendi kanından, öz oğlu.*"

Yamyamlık kokan bir ifadeydi bu.

"Baba"nın Frank'i ihtiyarın büyülü etinin koca bir parçası olarak gördüğü belliydi.

39
FATA MORGANA

Gazetenin ekindeki başka bir yazı, "San Lorenzo'nun Bir Amerikalı İçin Anlamı" başlığını taşıyan tumturaklı makale, sorularıma biraz ışık tuttu. Bir hayalet yazarın kaleminden çıktığı neredeyse kesindi. Altındaysa Tümgeneral Franklin Hoenikker'ın imzası vardı.

Yazıda Frank, Karayip Denizi'nin ortasında batmaya niyetli yirmi metrelik bir yatta yapayalnız kalışından bahsediyordu. Yatta ne işi vardı, niye yalnızdı, açıklamamıştı. Ancak yola Küba'dan çıktığını belirtmişti.

"Lüks sefa teknesi batıyordu ve benim anlamsız hayatım içindeydi," diye yazmıştı. "Dört gündür boğazımdan yalnızca iki peksimetle bir martı geçmişti. İnsanı tek lokmada yutan köpekbalıklarının yüzgeçleri etrafımdaki ılık suları yararak geziniyordu; deniz, iğne dişli baraküdalarla doluydu.

"Gözlerimi Yaradan'ıma çevirmiş, vereceği kararı boynum bükük bekliyordum. Birden gözlerim yüce bir dağın bulutların üzerine ulaşan zirvesine takıldı. Yoksa bu *Fata Morgana* mıydı? Bir serabın zalim aldatmacası mıydı?"

Bu noktada okumaya ara verip *Fata Morgana*'nın anlamına baktım. İsmini bir gölün dibinde yaşayan peri Morgan le Fay'den alan bir serap türüydü. Calabria ile Sicilya arasındaki Messina Boğazı'nda görülmesiyle nam salmıştı. Kısacası *Fata Morgana* şairane zırvadan ibaretti.

Frank'in batan lüks yattan gördüğü, acımasız *Fata Morgana* değil, McCabe Dağı'nın zirvesiydi. Sonrasında nazik denizler, Frank'in sefahat teknesini, Tanrı öyle istiyormuşçasına San Lorenzo'nun kayalık sahillerine taşıyıvermişti.

Frank ayakları bile ıslanmadan kıyıya çıkmış ve nerede olduğunu sormuştu. Yazıda bahsi geçmiyordu ama itin yanındaki termosun içinde bir parça *buz-dokuz* vardı.

Frank, pasaportu olmadığı için başkent Bolivar'da hapse atılmıştı. Ziyaretine gelen "Baba" Monzano, Frank'in ölümsüz Dr. Felix Hoenikker ile kan bağı olma ihtimalini merak etmişti.

"Kan bağımız olduğunu kabul ettim," diyordu Frank makalede. "O andan sonra da San Lorenzo'da bütün fırsat kapıları önümde ardına kadar açıldı."

40
UMUT VE MERHAMET YUVASI

Tesadüftür (ya da Bokonon'un diyeceği üzere, öyle olması *gerektiği* için) bir dergi bana San Lorenzo'da makale yazma işi verdi. Yazı ne "Baba" Monzano hakkında olacaktı ne de Frank hakkında. Makalenin konusu, Amerikalı bir şeker milyoneriyken kırk yaşında Dr. Albert Schweitzer'ın örneğini takip ederek ormanın ortasında ücretsiz bir hastane kuran ve hayatını başka bir ırkın gariban halkına adayan Julian Castle'dı.

Castle'ın hastanesinin adı Ormandaki Umut ve Merhamet Yuvası'ydı. Orman, San Lorenzo'da, McCabe Dağı'nın kuzey eteklerindeki yabani kahve ağaçlarının arasındaydı.

San Lorenzo'ya gittiğimde Julian Castle altmış yaşındaydı.

Yirmi yıl boyunca bencillikten tamamen uzak bir hayat sürmüştü.

Bencillik günlerinde, magazin basınının takipçileri için Tommy Manville, Adolf Hitler, Benito Mussolini ve Barbara Hutton kadar bildik bir simaydı. Şöhretini zamparalığa, ayyaşlığa, pervasızca otomobil kullanmaya ve asker kaçaklığına borçluydu. İnsanlığa

hüsrandan başka şey katmadan milyonlar harcama konusunda göz kamaştırıcı bir yeteneği vardı.

Beş kez evlenmişti, bir oğlu vardı.

Tek oğlu Philip Castle, kalmayı planladığım otelin müdürü ve sahibiydi. Otelin adı Casa Mona'ydı ve ismini Mona Aamons Monzano'dan, gazetenin ekinin kapağında gördüğüm sarışın zenci kızdan almıştı. Casa Mona yepyeni bir oteldi; ilavenin kapağında, Mona'nın portresinin arka planında görülen üç yeni binadan biriydi.

Bir amaca hizmet eden denizlerin beni San Lorenzo'ya sürüklediğini hissetmemekle birlikte, dizginleri aşkın ele aldığını hissedebiliyordum. *Fata Morgana*, Mona Aamons Monzano'nun sevgisine mazharlığın neye benzeyebileceğinin hayali, anlamsız hayatımda muazzam bir itici güce dönüşmüştü. Beni o güne kadar hiçbir kadının başaramadığı ölçüde mutlu edebileceğini hayal ediyordum.

41
İKİ KİŞİLİK BİR KARASS

Miami'den kalkıp nihayetinde San Lorenzo'ya inecek uçağın koltukları sağlı sollu üçerli dizilmişti. Yanımdaki yolcular, tesadüfen (olması *gerektiği* üzere) Amerika'nın yeni San Lorenzo Büyükelçisi Horlick Minton ile karısı Claire'di. Ak saçlı, kibar ve inceciktiler.

Minton bana meslekten hariciyeci olduğunu, ilk kez büyükelçi atandığını anlattı. Karısıyla birlikte daha önce Bolivya, Şili, Japonya, Fransa, Yugoslavya, Mısır, Güney Afrika Birliği, Liberya ve Pakistan'da bulunmuşlardı.

Muhabbet kuşları gibiydiler. Uçak penceresinden görülmeye değer manzaralar, okudukları şeylerden keyifli ya da eğitici parçalar, eski günlerden rastgele anılar türü minik hediyelerle sürekli

birbirlerini eğliyorlardı. Bokonon'un *duprass* adını verdiği, iki kişiden müteşekkil *karass*ın kusursuz örneğiydiler galiba.

"Hakiki bir *duprass*ı kimse işgal edemez," der Bokonon, "çocukları bile."

Bu nedenle Mintonları kendi *karass*ımdan, Frank'in *karass*ından, Newt'un *karass*ından, Asa Breed'in *karass*ından, Angela'nın *karass*ından, Lyman Enders Knowles'un *karass*ından, Sherman Krebbs'in *karass*ından ayrı tutuyorum. Mintonların *karass*ı iki kişilik, ufak ve düzenli bir *karass*tı.

"Çok memnunsunuzdur herhalde," dedim Minton'a.

"Neden memnun olacakmışım?"

"Büyükelçilik payesine erişmekten."

Minton ile karısının birbirlerine acır gözlerle bakmasından aptalca bir söz ettiğimi anladım. Ancak beni bozmadılar. "Evet," diye yüzünü buruşturdu Minton, "çok memnunum." Belli belirsiz gülümsedi. "*Büyük* onur duydum."

Hangi konudan söz açtıysam aynı şey oldu. Mintonları hiçbir konuda heyecanlandıramadım.

Mesela, "Birçok dil biliyor olmalısınız," dedim.

"Eh işte, altı-yedi tane," dedi Minton.

"Çok tatmin edici bir şeydir herhalde."

"Nasıl yani?"

"Onca değişik milletten insanla konuşabilmek..."

"Çok tatmin edici," dedi Minton boş boş.

"Çok tatmin edici," dedi karısı.

Sonra aralarındaki kolçağın üstüne yerleştirilmiş, daktiloyla yazılmış kalın kâğıt tomarını okumaya döndüler.

"Söylesenize," dedim aradan biraz zaman geçince, "gezdiğiniz yerlerde insanların yüreklerinin hep aynı olduğunu mu gördünüz?"

"Ha?" dedi Minton.

"Gittiğiniz yerlerde diyorum, insanların yüreğinin aynı olduğunu mu gözlemlediniz?"

Minton dönüp karısına baktı, soruyu onun da işittiğinden emin olduktan sonra tekrar bana döndü. "Aşağı yukarı her yerde aynıydı."

"Hım," dedim.

Bokonon, *duprass*ın mensuplarından biri ölünce diğerinin de bir hafta içinde öleceğini söyler. Zamanı geldiğinde Mintonlar aynı saniye içinde öldüler.

42
AFGANİSTAN'A BİSİKLET

Uçağın arka tarafında küçük bir bar vardı, bir kadeh yuvarlama fikriyle gittim. Illinois'in Evanston kentinden H. Lowe Crosby ve eşi Hazel'la tanıştım.

Ellilerinde, kodaman tiplerdi. Genizden konuşuyorlardı. Crosby, Chicago'da bir bisiklet fabrikası işlettiğini ve çalışanlarından nankörlükten başka şey görmediğini anlattı. İşini nankörlükten nasibini almamış San Lorenzo'ya taşıyacaktı.

"San Lorenzo'yu iyi bilir misiniz?" diye sordum.

"İlk defa göreceğim ama hakkında duyduğum her şey hoşuma gitti," dedi H. Lowe Crosby. "Disiplinli insanlar. Daima güvenebileceğiniz özellikleri var. Ahaliyi daha önce görülmemiş, duyulmamış, özgün dingiller olmaya teşvik eden bir hükümetleri yok."

"Pardon?"

"Chicago'da bisiklet falan yapmıyoruz artık. Varsa yoksa insan ilişkileri. Entel tayfası bütün gün oturup herkesi birden mutlu edebilecek yeni yollar bulmaya çalışıyor. Ne sebeple olursa olsun

kimseyi işten kovamıyorsun, biri kazara bir bisiklet üretiverse sendika bizi zalimce ve insanlık dışı uygulamalarla suçluyor, hükümet de vergi borcu bahanesiyle bisiklete el koyup Afganistan'daki körün tekine gönderiyor."

"San Lorenzo'da işlerin daha iyi yürüyeceğine mi inanıyorsunuz?"

"Ona adım gibi eminim. Buranın halkı sağduyu sahibi olmaya yetecek derece fakir, korkak ve cahil!"

Crosby bana adımı ve ne iş yaptığımı sordu. Sorularına cevap verdim ve karısı ismimin Indiana kökenini fark etti. O da Indianalıydı.

"Tanrım," dedi, "*Hoosier* mısınız?"*

Öyle olduğumu söyledim.

"Ben de Hoosier'ım," dedi sevinçle. "Kimse Hoosier olduğu için utanmamalı."

"Utanmıyorum zaten," dedim. "Utananı da duymadım."

"Hoosierlar işlerini düzgün yapar. Lowe ve ben dünyayı iki kez dolaştık ve gittiğimiz her yerde Hoosierların ipleri ellerinde tuttuğunu gördük."

"Yüreğe su serpiyor bu."

"İstanbul'da yeni açılan otelin müdürünü tanıyor musunuz?"

"Hayır."

"Bir Hoosier. Tokyo'daki şu askeri bilmem ne de..."

"Ataşe," dedi kocası.

"O da Hoosier," dedi Hazel. "Yeni atanan Yugoslavya büyükelçisi de..."

"Hoosier mı?" diye sordum.

---

* Indiana eyaleti yerlisi (y.h.n.)

"Sadece o değil, *Life* dergisinin Hollywood editörü de öyle. Ayrıca Şili'deki şu adam..."

"Hoosier, öyle mi?"

"Hoosierların damgasını vurmadığı tek bir yer bile göremezsiniz," dedi.

"*Ben Hur*'u yazan adam da Hoosier idi."

"James Whitcomb Riley de."

"Siz de Indiana doğumlu musunuz?" diye sordum kocasına.

"Hayır. Ben Çayırlar Eyaleti Illinois kökenliyim. 'Lincoln'ın Memleketi' de derler."

"Aslına bakarsan," dedi Hazel muzafferane bir edayla, "Lincoln da Hoosier'dı. Spencer County'de büyüdü."

"Doğru," dedim.

"Hoosierların hikmeti nedir bilmiyorum ama" dedi Hazel, "bir farklılıkları var, kesin. Biri oturup listelerini çıkarsa milletin ağzı açık kalır."

"Doğru," dedim.

Hazel koluma sıkıca yapıştı. "Biz Hoosierlar birbirimize arka çıkmalıyız."

"Doğru."

"Bana 'Anne' de."

"Ne?"

"Ne zaman genç bir Hoosier ile tanışsam ondan bana '*Anne*' demesini isterim."

"Hı hı."

"Haydi, söyle bakayım," diye ısrar etti.

"Anne?"

Gülümsedi ve kolumu bıraktı. Bir çevrim tamamlanmıştı. Hazel'a "Anne" dememle birlikte süreç sonlanmış ve Hazel tanışacağı bir sonraki Hoosier için düzeneği yeniden kurmaya koyulmuştu.

Hazel'ın dünyanın dört bir tarafındaki Hoosierlar konusundaki saplantısı, Bokonon'un *granfalon* adını verdiği sahte bir karassın, Tanrı'nın iş görme biçimleri açısından bakıldığında hiçbir anlam ifade etmeyen nafile bir takımın, ders kitaplarına yaraşacak bir örneğiydi. Diğer *granfalon* örnekleri arasında Komünist Parti, Amerikan Devriminin Kızları Derneği, General Electric Şirketi, Uluslararası Tuhaf Adamlar Birliği ve herhangi bir zamandaki, herhangi bir yerdeki herhangi bir ülke sayılabilir.

Tıpkı Bokonon'un bizi kendisine eşlik etmeye davet ettiği şu şarkıda söylediği gibi:

Öğrenmek istersen bir *granfalon*u,

Derisinden sıyır bir oyuncak balonu.

43
İBRET-İ ÂLEM

H. Lowe Crosby, diktatörlüklerin genellikle çok iyi şeyler olduğuna inanıyordu. Aslında korkunç bir insan değildi. Ahmak da değildi. Dünyaya belirli bir köylü şaklabanlığı penceresinden bakmak işine geliyordu; ancak disiplinsiz insanoğlu hakkında ettiği sözlerin çoğu yalnızca komik değil, aynı zamanda doğruydu.

İnsanların Dünya'da geçirdikleri zamanı nasıl değerlendirmesi gerektiği sorusu karşısındaysa mantığını ve mizahi bakışını resmen kaybediyordu.

İnsanların kendisine bisiklet yapmak için dünyaya geldiğine inanıyordu körü körüne.

"Umarım San Lorenzo her yönüyle kulağınıza geldiği kadar iyidir," dedim.

"Onu anlamak için sadece tek kişiyle konuşmam yeterli," dedi. "'Baba' Monzano minik adasındaki herhangi bir şeyle ilgili şeref sözü verdiğinde olay bitmiştir. Böyledir ve böyle gider."

"Benim hoşuma giden, ada halkının tamamının İngilizce konuşması ve Hristiyan olması," dedi Hazel. "Bu, işleri daha da kolaylaştırıyor."

"Suçla nasıl başa çıktıklarını biliyor musunuz?" diye sordu bana Crosby.

"Hayır."

"Suç filan işlendiği yok. 'Baba' Monzano suçun çekiciliğini öyle ortadan kaldırmış ki kimse suç kavramını midesi bulanmadan aklından bile geçiremiyor. Duyduğuma göre cüzdanını kaldırımın ortasına bırak git, bir hafta sonra geri geldiğinde bıraktığın yerde bulurmuşsun."

"Ya."

"Hırsızlığın cezası neymiş biliyor musunuz?"

"Yok, bilmiyorum."

"Kanca," dedi. "Para cezası, tutuklanma, bir ay hapis filan değil. Kanca. Hırsızlığın, cinayetin, kundakçılığın, vatana ihanetin, tecavüzün, röntgenciliğin cezası kanca... Herhangi bir kanunu çiğnedin mi sonun kanca. Herkesin aklı yatıyor buna. San Lorenzo dünyanın en düzgün davranılan ülkesi."

"Kanca nedir?"

"Bir darağacı kuruluyor, tamam mı? İki direğin arasına bir kiriş yerleştiriyorlar. Sonra kocaman demir bir kancayı alıp kirişe asıyorlar. Kanunları çiğneyecek kadar salak biri çıkarsa yakalayıp getiriyor, kancayı karnının bir tarafından batırıp öte yandan çıkarıyorlar; yasayı ihlal eden zavallı öylece sallanıp kalıyor orada."

"Aman Tanrım!"

"İyi bir şey demiyorum," dedi Crosby, "ama kötü de diyemem. Bazen bu tür bir cezanın gençler arasındaki suç oranını sıfıra indireceğini düşünmüyor değilim. Demokraside kanca belki biraz aşırı kaçabilir. İbret-i âlem için halka açık idam daha iyi. Birkaç genç otomobil hırsızını evlerinin önündeki sokak lambasında sallandırıp boyunlarına, 'Annesi, gör bakalım oğlunu' yaftasını asacaksın. Ondan sonra arabasının kapısını kilitleyen kalıyor mu, o zaman gör."

"Biz o şeyi Londra'daki bal mumu müzesinin bodrum katında görmüştük," dedi Hazel.

"Hangi şeyi?" diye sordum.

"Kancayı. Bodrumdaki Korku Odası'ndaydı, bal mumundan bir adamı kancanın ucunda sallandırmışlardı. O kadar gerçek görünüyordu ki midem kalktı."

"Harry Truman'ın heykeli de hiç Harry Truman gibi değildi," dedi Crosby.

"Anlayamadım."

"Bal mumu müzesinde," dedi Crosby. "Heykeli, Truman'a benzemiyordu."

"Çoğu heykel benziyordu ama" dedi Hazel.

"Kancanın ucunda asılı kişi belli biri miydi?" diye sordum.

"Sanmıyorum. Sıradan bir adamdı işte."

"Yalnızca bir model öyle mi?"

"Evet. Önüne siyah kadifeden bir perde çekilmişti ve görebilmek için perdeyi aralamak zorundaydınız. Ayrıca perdenin üzerine çocukların bakmaması gerektiğini belirten bir de not iliştirilmişti."

"Ama çocuklar bakıyordu," dedi Crosby. "Etrafta bir sürü çocuk vardı ve hepsi bakıyordu."

"O tür bir uyarı çocukları daha çok azdırır," dedi Hazel.

"Çocuklar kancada asılı adamı görünce nasıl tepki veriyordu?" diye sordum.

"Eh işte," dedi Hazel, "yetişkinlerden bir farkları yoktu. Şöyle bir bakıp bir şey söylemeden sonraki nesneye ilerliyorlardı."

"Sonraki neydi?"

"Bir adamı canlı canlı kızarttıkları demir sandalye," dedi Crosby. "Oğlunu öldürmek suçundan kızartılıyordu adam."

"Yalnız adamı kızarttıktan sonra," diye ekledi Hazel sakin bir edayla, "oğlunu onun öldürmediğini anlamışlar."

44
KOMÜNİZM SEMPATİZANLARI

Claire ve Horlick Minton *duprass*ının yanındaki yerime tekrar oturduğumda haklarında yeni bilgiler edinmiştim. Crosbyler vermişti bilgiyi.

Crosbyler, Minton'ı tanımıyordu ama namını duymuşlardı. Büyükelçi atanmasına öfkeliydiler. Bana Minton'ın zamanında komünizme karşı gösterdiği yumuşak tutumdan dolayı Dışişleri'nden kovulduğunu ama komünizm uşaklarının göreve iadesini sağladığını anlattılar.

"Arkada çok hoş, ufak bir bar varmış," dedim Minton'a yerime otururken.

"Hı?" Minton ve karısı hâlâ aralarına yerleştirdikleri şeyi okuyordu.

"Arkada güzel bir bar varmış."

"İyi. Memnun oldum."

Metni okumaya devam ettiler, benle sohbet gibi bir niyetlerinin olmadığı belliydi. Sonra birden Minton yüzünde acı bir gülümsemeyle bana döndü. "Kimdi o?" diye sordu.

"Kim kimdi?"

"Barda konuştuğunuz adam. Bir şeyler içmek için oraya gittik ve tam kapının önüne geldiğimizde sizin bir adamla konuştuğunuzu işittik. Adam yüksek sesle konuşuyordu. Benim bir komünizm sempatizanı olduğumu söyledi."

"H. Lowe Crosby adında bir bisiklet imalatçısı," dedim. Kıpkırmızı olduğumu hissediyordum.

"Kötümserliğim yüzünden kovulmuştum ben. Komünizmle ilgisi yoktu."

"Benim yüzümden kovuldu," dedi karısı. "Ellerindeki tek somut delil, Pakistan'dan *New York Times*'a yazdığım bir mektuptu."

"Ne vardı mektupta?"

"Bir sürü şey," dedi. "Amerikalıların başka biri olmayı, başka biri olmaktan gurur duymayı anlayamamasına çok içerliyordum."

"Anlıyorum."

"Sorgulamada sürekli takıldıkları bir cümle vardı," derken iç geçirdi Minton. "'Amerikalılar," diye başladı karısının *Times*'a yazdığı cümleyi alıntılayarak, "sevgiyi asla almadığı biçimlerde, asla bulunmayacağı yerlerde arar hep. Vahşi Batı türü, keşfedilip fethedilecek sınır kalmamasıyla alakalı bir şey herhalde.'"

45
AMERİKALILARDAN NEDEN NEFRET EDİLİR?

Claire Minton'ın *Times*'a yazdığı mektup Senatör McCarthy döneminin en kötü zamanında yayımlanmış, kocası mektubun gazetede çıkmasından on iki saat sonra kovulmuştu.

"Mektupta o kadar korkunç ne vardı?" diye sordum.

"En büyük vatan hainliği, Amerikalıların gittikleri yerlerde, yaptıklarında sevilmediğini söylemektir," dedi Minton. "Claire, Amerikan dış politikasının hayali bir sevgi peşinde koşmak yerine bu nefreti kabullenmesi gerektiğini söylemeye çalışmıştı."

"Birçok yerde Amerikalılardan nefret ediliyor herhalde."

"Birçok yerde *insanlardan* nefret ediliyor. Claire mektubunda maruz kalınan nefretin aslında insan olmanın normal cezası olduğunu fakat Amerikalıların bir şekilde bu cezadan muaf tutulacaklarını düşünmek gibi bir aptallığa düştüğüne işaret ediyordu. Kurul bunu hiç dikkate almadı. Tek bildikleri, Claire ile benim Amerikalıların sevilmediğini düşünmemizdi."

"Eh, hikâyenin mutlu sonla bitmesine sevindim."

"Hı?" dedi Minton.

"Sonu gayet güzel bitmiş işte," dedim. "Büyükelçilik yapmak üzere yoldasınız."

Minton ve karısı acıma dolu *duprass* bakışınalarından birini daha sergiledi. Sonra Minton bana dönüp, "Evet," dedi. "Gökkuşağının ötesindeki bir küp altın bizim artık."

46
SEZAR'IN HAKKI MESELESİNİN BOKONONCU ÇÖZÜMÜ

Sadece "Baba" Monzano hükümetinin ağır toplarından biri değil, aynı zamanda Amerika Birleşik Devletleri adaletinden kaçan bir suçlu olan Franklin Hoenikker'ın yasal statüsünü sordum Mintonlara.

"O hikâye kapandı," dedi Minton. "Frank artık Amerika Birleşik Devletleri vatandaşı değil ve yaşadığı yerde iyi işler yapıyor. Bu kadar."

"Vatandaşlıktan kendisi mi çıktı?"

"Yabancı bir devlete bağlılık yemini eden ya da ordusunda veya hükümetinde görev alan herkes vatandaşlığını kaybeder. Pasaportunuzda yazanları okuyun. Frank'in yaşadığı uluslararası soytarılık romantizmini yaşayıp sonra Sam Amca'nın kanatları altına sığınmayı bekleyemezsiniz."

"San Lorenzo'da seviliyor mu?"

Minton, karısıyla birlikte okudukları kâğıt tomarını kaldırıp şöyle bir tarttı. "Henüz bilemiyorum. Bu kitap sevilmediğini söylüyor."

"Nedir o kitap?"

"Bugüne dek San Lorenzo hakkında yazılmış yegâne akademik kitap."

"Akademik *sayılır*," dedi Claire.

"Akademik sayılır," diye tekrarladı Minton. "Henüz basılmadı. Elimizdeki, beş nüshasından biri." Kitabı uzatıp istediğim kadar okuyabileceğimi söyledi.

İlk sayfayı açtım ve başlığı okudum: *San Lorenzo: Toprakları, Tarihi, Halkı.* Yazarıysa Philip Castle, yani görüşmeye gittiğim büyük fedakâr Julian Castle'ın otelci oğluydu.

Rastgele bir sayfa açtım. Tesadüfen karşıma adanın yasaklı din adamı Bokonon'la ilgili bölüm çıktı.

Bokonon'un Kitapları'ndan bir alıntı vardı. Okuduğum sözcükler sayfadan fırlayıp zihnime girdi ve orada iyi karşılandı.

Bokonon, İsa'nın "Sezar'ın hakkını Sezar'a verin" önermesini kendine göre yorumluyordu.

Bokonon şöyle diyordu:

"Sezar'ı boş verin, *gerçekte* ne olup bittiğine dair en ufak fikri yok."

47
DİNAMİK GERİLİM

Philip Castle'ın kitabına öyle dalmıştım ki Puerto Rico'nun San Juan kentine on dakikalığına indiğimizde bile kafamı kaldırmadım. Arkamdaki koltuklarda oturan birisi heyecanla uçağa bir cücenin bindiğini fısıldadığında dahi bakmadım.

Biraz sonra cüceye bakındım ama göremedim. Ancak Hazel ve H. Lowe Crosby'nin tam önünde uçağa yeni binmiş, altın sarısı saçlı, at suratlı bir kadın dikkatimi çekti. Yanındaki koltuk boş görünüyordu ama orada kafasının ucunu dahi göremeyeceğim bir cüce oturuyor olabilirdi.

Ancak o sırada beni asıl ilgilendiren San Lorenzo'ydu (toprakları, tarihi, halkı). Bu yüzden cüceyi o kadar ısrarla aramadım. Neticede cüceler aylaklık ya da sükûnet zamanlarının eğlencesiydi; bense Bokonon'un "Dinamik Gerilim" adını verdiği, iyi ile kötü arasındaki muazzam dengeyi kendi bakışıyla anlattığı kuram karşısında ciddi heyecanlanmıştım.

Philip Castle'ın kitabında "Dinamik Gerilim" terimini ilk gördüğümde, üstünlük taslayan bir tını yansıttığını düşündüğüm bir kahkaha patlattım. Genç Castle'ın kitabına bakılırsa bu terim Bokonon'un en sevdiklerinden biriydi, o an Bokonon'un bilmediği bir şeyi bildiğimi zannettim. Söz konusu terim, postayla sipariş yoluyla insanlara vücut geliştirme öğreten Charles Atlas tarafından ayağa düşürülmüş bir kavramdı.

Okumaya devam ettiğimde Bokonon'un Charles Atlas'ı gayet iyi tanıdığını öğrendim. Ötesi, Bokonon onun vücut geliştirme okulunun mezunlarındandı.

Charles Atlas, kasların ağırlık kaldırmadan, bir kas grubunu başka bir kas grubuyla dengeleyerek geliştirilebileceğine inanıyordu.

Bokonon'a göreyse iyi toplumlar ancak iyinin karşısına kötüyü koyarak ve aralarındaki gerilimi sürekli yüksek tutarak kurulabilirdi.

Castle'ın kitabında ilk Bokononcu şiirimi, ilk "Kalipso"mu okudum. Şöyleydi:

"Baba" Monzano, çok kötüdür,

Fakat "Baba" kötü olmasa üzülürüm;

Çünkü "Baba"nın kötülüğü olmasa,

Nasıl, söyleyin bana,

Hınzır ihtiyar Bokonon

İyi görünür insanlara?

48
TIPKI AZİZ AUGUSTIN

Castle'ın kitabından öğrendiğime göre Bokonon, 1891'de Tobago adasında doğmuştu. Zenciydi, Britanya tebaasıydı ve Episkopal Kilisesi mensubuydu.

Lionel Boyd Johnson ismiyle vaftiz edilmişti.

Varlıklı bir ailenin altı çocuğundan en küçüğüydü. Ailesinin serveti, dedesinin çeyrek milyon dolarlık bir korsan definesi bulmasından geliyordu. Hazineyi Karasakal namdar Edward Teach'in gömdüğü tahmin ediliyordu.

Bokonon'un ailesi, Karasakal'ın hazinesini asfalt, hindistan cevizi, kakao, büyükbaş ve kümes hayvancılığına yatırmıştı.

Genç Lionel Boyd Johnson, Episkopal okullarında tahsil görmüştü ve dinin ayinsel boyutuna diğerlerinden daha fazla ilgi gösteren iyi bir öğrenciydi. Örgütlü dinin cafcaflı dış görünüme duyduğu ilgiye karşın bir yandan da âlemci bir genç olduğu anlaşılıyordu,

zira "On Dördüncü *Kalipso*"sunda bizi şu şarkıyı kendisiyle birlikte okumaya çağırıyordu:

Delikanlılığımda ben,

Neşeli ve hovardaydım,

Tıpkı Aziz Augustin'in gençliği gibi,

Kafa çeker, kız peşinde koşardım

O Aziz Augustin ki

Bir günde aziz oluverdi.

İşte ben de bir gün erersem,

Sakın düşüp bayılma anacığım.

49
KIZGIN DENİZİN FIRLATTIĞI BALIK

Lionel Boyd Johnson, 1911'de *Hanımın Terliği* isimli küçücük bir yelkenliyle Tobago'dan Londra'ya tek başına gidecek derecede entelektüel hırs sahibiydi. Amacı yüksek öğrenim görmekti.

Londra İktisadi ve Siyasi Bilimler Okulu'na kaydolmuştu.

Eğitimi, I. Dünya Savaşı yüzünden yarıda kalmıştı. Orduya piyade yazılmış, başarıyla çarpışmış, subaylığa terfi ettirilmiş, üstün hizmetleri dört kez kayıtlarda yer almıştı. II. Ypres Çarpışması'nda kimyasal gazın etkisinde kalarak iki yıl hastanede yatıp terhis olmuştu.

Sonrasında yine *Hanımın Terliği'y*le Tobago'ya, evine tek başına yelken açmıştı.

Evine ulaşmasına sadece seksen deniz mili kalmışken bir Alman *U-99* denizaltısı tarafından durdurulup aranmıştı. Esir alınmıştı ve Almanlar minik teknesini atış taliminde kullanmıştı.

Derken denizaltı, henüz su üstündeyken ani bir baskınla Britanya destroyeri *The Raven* tarafından ele geçirilmişti.

Johnson ve Almanlar destroyere alındıktan sonra *U-99* batırılmıştı.

The Raven'ın rotası Akdeniz'di ama oraya ulaşamamıştı. Dümeni bozulmuştu. Ya amaçsızca dolanıyor ya da saat yönünde dev daireler çizerek olduğu yerde dönüyordu. En sonunda Cape Verde Adaları'nda karaya oturmuştu.

Johnson, batı yarı küreye gidecek bir taşıt bekleyerek bu adalarda sekiz ay geçirmişti.

En sonunda Massachusetts'in New Bedford limanına kaçak göçmen taşıyan bir balıkçı teknesinde iş bulmuş, tayfalığa başlamıştı. Derken tekne fırtına nedeniyle Rhode Island açıklarına sürüklenmişti.

Johnson, bir şeylerin onu bir nedenden ötürü belirli bir yere götürmeye çalıştığı kanısına varmıştı sonunda. Haliyle kaderinde yazılı olup olmadığını görmek için bir süre Newport'ta kalmış, meşhur Rumfoord Malikânesi'nde bahçıvanlık ve marangozluk yapmıştı.

Bu süre zarfında Rumfoord'ların birçok seçkin konuğunu görebilme fırsatı bulmuştu. J. P. Morgan, General John J. Pershing, Franklin Delano Roosevelt, Enrico Caruso, Warren Gamaliel Harding ve Harry Houdini bunlardan birkaçıydı. On milyon insanı öldüren ve Johnson'ın da aralarında bulunduğu yirmi milyon kişiyi yaralayan I. Dünya Savaşı bu dönemde sona ermişti.

Savaş sonrasında Rumfoord hanedanının uçarı çocuğu IV. Remington Rumfoord, buharlı yatı *Şehrazat* ile dünya turuna çıkmaya ve İspanya, Fransa, İtalya, Yunanistan, Mısır, Hindistan, Çin ve Japonya'ya uğramaya karar vermişti. Johnson'ı da ikinci kaptan sıfatıyla kendisine eşlik etmeye davet etmişti.

Johnson, yolculukta dünyanın birçok harikasını görme fırsatı bulmuştu.

Bombay Limanı'nda, sisli bir havada başka bir gemi *Şehrazat*'a çarpmış ve kazadan yalnızca Johnson kurtulmuştu. Bunun ardından Johnson, Hindistan'da iki yıl kalmış, Mohandas K. Gandhi'nin takipçilerine katılmıştı. Bu dönemde demir yollarına yatarak İngiliz yönetimini protesto eden grupların başını çekme suçundan tutuklanmıştı. Cezasını tamamladıktan sonraysa masrafları kraliyet tarafından karşılanarak Tobago'ya yollanmıştı.

Burada yeni bir tekne yapmış ve adını *Hanımın Terliği II* koymuştu.

Karayip Denizi'ne açılmış, kaçınılmaz yazgısına sürükleyecek fırtınayı bekleyerek keyfe keder yelken basmıştı.

1922'de bir kasırgadan kaçarak Haiti'nin Port-au-Prince limanına sığınmıştı. Ülke o sıralar Birleşik Devletler Deniz Piyadeleri'nin işgali altındaydı.

Johnson orada yanına sokulan Earl McCabe adında zeki, kendini yetiştirmiş, idealist bir asker kaçağıyla tanışmıştı. Sabık deniz piyadesi McCabe, onbaşıydı. Bölüğünün eğlence ödeneğini zimmetine geçirmişti. Johnson'a Miami'ye götürmesi için beş yüz dolar teklif etmişti.

Birlikte Miami'ye yelken açmışlardı.

Fakat şiddetli bir fırtına tekneyi San Lorenzo kayalıklarına atmıştı. Tekne batmış, Johnson ile McCabe kıyıya kadar çırılçıplak yüzmeyi başarmışlardı. Bokonon bu olayı şöyle anlatıyordu:

Fırlatıp attı bir balığı

Kızgın deniz içinden,

Soluğu sahilde aldım,

Kendim oldum sahiden.

Tanımadığı bir adanın kıyısına çırılçıplak çıkmak Johnson'ı müthiş etkilemişti. Macerayı tüm hızıyla sonuna kadar yaşamaya

karar vermiş, tuzlu sudan anadan üryan çıkan bir adamın hangi noktaya kadar gidebileceğini görmeye azmetmişti.

Nazarında bu, bir yeniden doğuştu:

Bebek gibi ol,

Diye yazar İncil'de,

Ben de bebek gibiyim

Bugün bugüne.

Bokonon ismini nasıl aldığının açıklamasıysa çok basitti. "Bokonon" adada konuşulan İngilizce şivesinde Johnson'ın söyleniş biçimiydi.

Bu şiveye gelince...

San Lorenzo şivesini anlamak ne kadar kolaysa yazmak da o kadar zordur. Kolay diyorum ama bu benim kendi görüşüm. Kimileri bu lehçeyi Baskça kadar anlaşılmaz buluyor, bu kadar iyi anlamamın ardında telepatik bir durum vardır belki.

Philip Castle kitabında bu ağzı fonetik bir örnekle açıklamış ve farklılığını gayet güzel aktarmış. *Parla, Parla Küçük Yıldız* isimli çocuk şarkısının* San Lorenzo versiyonunu örnek seçmiş.

Amerikan İngilizcesinde bu ölümsüz şiirin dizeleri şöyledir:

Parla, parla küçük yıldız,

Merak ederim hep ben seni.

Ne parlaksın gökyüzünde,

Geceleyin çay tepsisi gibi,

Parla, parla küçük yıldız,

Merak ederim hep ben seni.

San Lorenzo ağzındaysa aynı şiir, Castle'ın yazdığına göre karşımıza şu şekilde çıkıyordu:

---

* Ülkemizde *Daha Dün Annemizin* adıyla bilinen ünlü İngiliz ninnisi (y.h.n.)

Pırlâpırlâ kuçukıldıj

Mırakkedejım hıbınssini

Nıpırlâksngıkkıjinde

Gıcilynçiy tıpşişigibi

Pırlâpırlâ kuçukıldıj

Mırakkedejım hıbınssini

Johnson'ın Bokonon oluşundan kısa bir süre sonra, parçalanan teknesinin cankurtaran filikası rastlantı eseri kıyıya vurmuştu. Filika daha sonra altın rengine boyanıp adanın baş yöneticisine yatak yapılmıştı.

"Bokonon'un uydurduğu bir efsaneye göre," diye yazıyordu Philip Castle kitabında, "dünyanın sonu yaklaştığında altın filika yeniden denizlere açılacaktır."

50
HOŞ BİR CÜCE

Bokonon'un hayatını okumaya dalmışken H. Lowe Crosby'nin karısı Hazel dikkatimi dağıttı. Koridorda tepeme dikilmişti. "Hayatta inanmayacaksın," dedi, "az önce uçakta iki Hoosier daha buldum."

"Vay canına!"

"Doğuştan Hoosier değillermiş ama orada *oturuyorlarmış*. Indianapolis'te."

"Çok ilginç."

"Tanışmak ister misin?"

"Tanışmalı mıyım diyorsunuz?"

Soru karşısında hayrete düştü. "Hoosier hemşerilerin onlar..."

"İsimleri neymiş?"

"Kadınınki Conners, adamınki Hoenikker. Kardeşler ve adam bir cüce. Ama hoş bir cüce..." Göz kırptı. "Akıllı bir bücür."

"O da size 'Anne' diyor mu?"

"Az daha diyecektim onu. Ama durdum ve bir cüceden böyle bir şey istemenin ayıp kaçıp kaçmayacağını bilemedim."

"Ne münasebet."

51
PEKİ, ANNE

*Karass*ımın mensupları Angela Hoenikker Conners ve minik Newton Hoenikker'la konuşmak üzere uçağın arkasına gittim.

Angela, daha önce dikkatimi çeken at suratlı sarışındı.

Newt ise gerçekten çok ufak bir adamdı, ancak hiç de itici değildi. Ölçü bakımından Brobdingnaglılar arasında kalan Güliver gibiydi ve Güliver kadar uyanıktı.

Elinde bilet fiyatına dâhil şampanyası vardı. Kadeh elinde, normal ölçülerde birinin elinde bir akvaryumun durduğu gibi duruyordu ama şampanyasını, kadeh bedeninin doğal parçasıymışçasına zarafetle yudumluyordu.

Altımızda Tanrı'nın suyu Karayip Denizi uzanırken bücür itle kazulet ablasının bavullarındaki termosların içinde birer parça *buz-dokuz* kristali vardı.

Hazel bir Hoosier'ı başka Hoosierlarla tanıştırmaktan alabileceği hazzı bütünüyle tattıktan sonra yanımızdan ayrıldı. "Unutmayın," dedi giderken, "bundan sonra bana *Anne* diyeceksiniz."

"Peki, Anne," dedim.

"Peki, Anne," dedi Newt. Minyatür gırtlağına uygun tiz bir sesi vardı ama sesini erkeksi kılmayı becerebiliyordu.

Angela ısrarla Newt'a bebekmiş gibi davranıyordu. Newt'sa boyundan umulmadık bir zarafetle bağışlıyordu ablasının bu davranışını.

Newt ile Angela yazdığım mektupları hatırlayarak beni, oturdukları üçlü sıranın boş koltuğuna davet ettiler.

Angela mektuplarıma cevap yazmadığı için özür diledi.

"Bir okuyucuyu ilgilendirebilecek hiçbir şey gelmedi aklıma. O güne dair bir şeyler uydurabilirdim ama öylesini istemeyeceğinizi düşündüm. Esasen o gün, diğer günlerden farksızdı."

"Kardeşiniz bana çok güzel bir mektup yazdı ama."

Angela buna şaşırmıştı. "Newt mu yazdı? Nasıl hatırlıyormuş ki o günü?" Kardeşine döndü. "Tatlım, sen o güne dair hiçbir şey hatırlıyor olamazsın, değil mi? Daha bebektin o zamanlar."

"Hatırlıyorum," dedi Newt kısık bir sesle.

"Keşke mektubu *görseydim.*" Angela, Newt'un hâlâ dış dünyayla doğrudan ilişki kuramayacak kadar toy olduğunu ima ediyordu. Küçüklüğün Newt için ne anlama geldiğini hiçbir şekilde idrak edemeyen, taş misali duyarsız bir kadındı.

"Tatlım, o mektubu bana göstermeliydin," diye azarladı kardeşini.

"Özür dilerim," dedi Newt. "Akıl edemedim."

"Şunu peşinen söyleyeyim," dedi Angela bana dönerek, "Dr. Breed size yardımcı olmamamı söyledi. Dediğine göre babamızı tarafsız bir dille anlatmak niyetinde değilmişsiniz." Bu sebepten ötürü benden hoşlanmadığını belli ediyordu.

Kitabın büyük olasılıkla hiçbir zaman yazılmayacağını, zaten artık ne anlama geldiğinden de emin olmadığımı söyleyerek biraz yatıştırdım.

"Bir gün o kitabı *yazarsanız* babamın aziz olduğunu belirtmelisiniz, gerçekten öyleydi çünkü."

Öyle bir tablo çizmek için elimden geleni yapacağıma söz verdim. San Lorenzo'ya Frank ile aile buluşmasına mı gittiklerini sordum.

"Frank evleniyor," dedi Angela. "Nişanına gidiyoruz."

"Ya? Kimmiş peki talihli kız?"

"Göstereyim," dedi Angela ve çantasından, içinde bir tür plastik akordeon bulunan cüzdanını çıkarttı. Akordeon körüğünün her büklümüne bir fotoğraf yerleştirilmişti. Angela fotoğrafları araştırırken, minik Newt'un Cape Cod plajındayken, Dr. Felix Hoenikker'ı Nobel ödülünü alırken, Angela'nın çirkin ikiz kızlarının sırıtırken, Frank'in bir ipin ucuna bağladığı model uçağı uçururken donup kalmış görüntüleri gözüme ilişti.

Ve sonra Angela, Frank'in evleneceği kızın fotoğrafını gösterdi.

Apış arama tekme atsa aynı etkiyi uyandırabilirdi.

Bana gösterdiği fotoğraf Mona Aamons Monzano'ya, sevdiğim kadına aitti.

52

ACI YOK

Angela plastik akordeonunu bir kez açtı mı içindeki tüm fotoğrafları göstermeden yapamıyordu.

"İşte sevdiğim insanlar," dedi.

Sevdiği insanlara baktım. Kehribarın içinde kısılıp kalmış böcek fosilleri misali plastiğin arasına hapsettikleri, *karass*ımızın mensuplarıydı. Aralarında tek bir *granfalon*cu yoktu.

Atom bombasının babası, üç çocuk babası, *buz-dokuz*'un babası Dr. Hoenikker'ın birçok fotoğrafı vardı. Bir cüce ile bir dev anasının babası ufak tefek bir tipti.

Angela'nın fosil koleksiyonunda ihtiyarın en hoşuma giden fotoğrafı kışlıklara sarmalanmış, paltosu, atkısı, çizmeleri ve tepesi kocaman ponponlu yün beresiyle gösteren kareydi.

Angela'nın boğazı düğümlenerek bana anlattığına göre fotoğraf, ihtiyar ölmeden yalnızca üç saat önce Hyannis'te çekilmişti. Bir foto muhabiri, Noel Baba kılıklı adamın aslında ne büyük bir şahsiyet olduğunu fark edip deklanşöre basıvermişti.

"Babanız hastanede mi vefat etti?"

"Yo, hayır! Yazlık evimizde, beyaz hasır koltukta denizi seyrederken... Newt'la Frank karlı kumsalda yürüyüşe gitmişti..."

"Çok ılık bir kar havasıydı," dedi Newt. "Sanki çiçek açmış portakal ağaçları arasında yürüyorduk. Tuhaf bir histi. Öteki yazlıklarda kimse yoktu..."

"Isıtması olan tek ev bizimkiydi," dedi Angela.

"Kilometreler boyunca kimseyi görmedik," diye anımsadı Newt hayretle, "Frank'le kumsalda kocaman, siyah bir köpeğe rastladık; bir Labrador'du. Okyanusa fırlattığımız sopaları koşup geri getiriyordu."

"Noel çamına biraz daha süs ampulü almak için köye gitmiştim," dedi Angela. "Noel zamanı mutlaka ağacımız olurdu."

"Babanız Noel ağaçlarını sever miydi?"

"O konuda bir şey söylemedi hiç," dedi Newt.

"Bana kalırsa severdi," dedi Angela. "Sadece düşüncelerini pek dışa vurmazdı. Bazı insanlar öyledir."

"Bazıları da değildir," dedi Newt. Hafifçe omuz silkti.

"Neyse işte," dedi Angela, "eve döndüğümüzde onu koltukta öylece otururken bulduk." Kafa salladı. "Acı çektiğini sanmıyorum. Uyur gibi bir hali vardı. Azıcık bile acı çekse öyle görünmezdi bence."

Angela hikâyenin önemli bir kısmını, kendisinin, Frank'in ve minik Newt'un, ihtiyarın *buz-dokuz*'unu o Noel gecesi paylaştığını atladı.

53
FABRİ-TEK'İN GENEL MÜDÜRÜ

Angela ısrarla fotoğraf göstermeye devam ediyordu.

"Benim bu, inanabiliyor musunuz?" Bir seksen boyunda ergen bir kızın resmiydi. Elinde bir klarnet tutuyordu ve Ilium Lisesi bandosunun üniformasını giymişti. Saçları şapkasının altına toplanmıştı. Yüzünde utangaç bir gülümseme vardı.

Derken, Tanrı'nın bir erkeği etkileyecek hemen hiçbir şey bahşetmediği Angela, bana kocasının fotoğrafını gösterdi.

"Demek Harrison C. Conners bu." Ağzım açık kalmıştı. Son derece yakışıklı ve yakışıklılığının gayet farkında görünen bir adamdı. Giyimi pek şıktı ve gözlerinde bir Don Juan'ın tembel hoşnutluğu vardı.

"Ne... Yani kocanız ne iş yapıyor?"

"Fabri-Tek'in genel müdürüdür."

"Elektronik üzerine mi?"

"Bilsem bile size söyleyemem. Çok gizli devlet işleri bunlar."

"Silah falan mı?"

"Eh, savaşla ilgili şeyler."

"Nasıl tanıştınız?"

"Babamın laboratuvar asistanıydı," dedi Angela. "Sonra Indianapolis'e gitti ve Fabri-Tek'i kurdu."

"Demek evliliğiniz uzun bir aşkın mutlu sona ulaşmasıydı."

"Pek sayılmaz. Varlığımdan haberi olduğunu bilmiyordum. Onu hoş bulurdum ama babam ölene dek bana hiç ilgi göstermedi.

"Bir gün Ilium'a geldi. Kocaman, köhne evde oturmuş, hayatının artık sona erdiğini düşünüyordum..." Babasının ölümünden sonraki korkunç günleri, haftaları anlattı. "O koca evde minik Newt'la yapayalnız kalmıştık. Frank ortadan kaybolmuştu ve hayaletler de Newt'la benden on kat fazla gürültü yapıyordu. Bütün hayatımı babama bakmaya adamıştım; işe götürüp getirir, havalar soğuduğunda giydirir, sıcaklarda soyardım; yedirir, içirir, faturalarını öderdim. Birden yapacak hiçbir iş kalmamıştı. Bir tane bile yakın arkadaşım olmamıştı ve Newt'tan başka kimsem yoktu."

"Derken bir gün," diye devam etti, "kapı çalındı... Karşımda Harrison Conners duruyordu. O güne dek gördüğüm en güzel şeydi. İçeri girdi ve babamın son günlerinden, eski günlerden bahsettik."

Dokunsam ağlayacaktı.

"İki hafta sonra evlendik."

54
KOMÜNİSTLER, NAZİLER, MUTLAKİYETÇİLER, PARAŞÜTÇÜLER VE ASKER KAÇAKLARI

Koltuğuma döndüğümde, Mona Aamons Monzano'yu Frank'e kaptırmanın üzüntüsüyle Philip Castle'ın kitabını okumaya devam ettim.

Dizinde *Monzano, Mona Aamons* ismini aradım ve "*bkz.* Aamons, Mona" ibaresiyle karşılaştım.

Aamons, Mona maddesine baktığımda neredeyse "Baba" Monzano'nun ismi altındaki kadar sayfa numarasıyla karşılaştım.

Aamons, Mona'nın altında *Aamons, Nestor* vardı. Bu Nestor'u anlatan birkaç sayfalık kısmı açtım ve Mona'nın babası ve Finlandiyalı bir mimar olduğunu öğrendim.

Nestor Aamons, II. Dünya Savaşı'nda Ruslara esir düşmüş, daha sonra Almanlar tarafından kurtarılmıştı. Kurtarıcıları adamcağızı evine geri göndermek yerine Yugoslav partizanlarla savaşmaya giden bir *Wehrmacht* istihkâm birliğinde görevlendirmişti. Aamons orada önce kraliyet yanlısı Sırp partizanları Çetniklere, ardından Çetniklere saldıran komünist partizanlara esir düşmüştü. Ardından ani bir baskınla komünistleri gafil avlayan İtalyan paraşütçüler tarafından kurtarılıp İtalya'ya yollanmıştı.

İtalyanlarsa onu Sicilya'nın savunması için sur tasarlama işine vermişti. Sicilya'dan bir balıkçı teknesi kaçıran Aamons, kendini tarafsız ülke Portekiz'e atmıştı.

Aamons, Portekiz'de Amerikalı asker kaçağı Julian Castle'la tanışmıştı.

Castle, mimar olduğunu öğrenince Aamos'u San Lorenzo adasına, Ormandaki Umut ve Merhamet Yuvası adını vereceği hastaneyi tasarlamaya davet etmişti.

Aamons daveti kabul etmişti. Hastanenin çizimini yapmış, Celia adlı bir yerliyle evlenmiş, mükemmel bir kız evlat sahibi olmuş ve ölmüştü.

55
ASLA KENDİ KİTABININ DİZİNİNİ HAZIRLAMA

Aamons, Mona'nın yaşamına gelince: Castle'ın kitabının dizini bile, sırtına bindirilen birçok çelişkin gücün ve kızcağızın bunlara verdiği dehşet dolu tepkilerin karmaşık, gerçeküstü tablosunu sunmaya tek başına yeterliydi.

"*Aamons, Mona:*" diyordu dizinde, "popülerliğini artırmak için Monzano tarafından evlat edinilmesi, 194-199, 216 n; Umut ve Merhamet Yuvası'ndaki çocukluğu, 63-81; P. Castle ile çocukluk aşkı, 72 f; babasının ölümü, 89 ff; annesinin ölümü, 92 f; ulusal erotizm sembolü rolünden utanç duyması, 80, 95 f, 166n, 209, 247 n, 400-406, 566 n, 678; P. Castle ile nişanlanması, 193; özündeki saflığı, 67-71, 80, 95 f, 116 a, 209, 274 n, 400-406, 566 a, 678; Bokonon'la yaşantısı, 92-98, 196-197; hakkında yazılan şiirler, 2 n, 26, 114, 119, 311, 316, 477 n, 501, 507, 555 n, 689, 718 ff, 799 ff, 800 n, 841, 846 ff, 908 n, 971, 974; yazdığı şiirler, 89, 92, 193; Monzano'ya dönüşü, 199; Bokonon'a dönüşü, 197; Bokonon'dan kaçışı, 199; Monzano'dan kaçışı, 197; adalıların erotik sembolü olmaktan çıkmak için kendisini çirkinleştirmeye çalışması, 89, 95 f, 116 n., 209, 247 n., 400-406, 566 n., 678; Bokonon'un öğrencisi oluşu, 63-80; Birleşmiş Milletlere mektup yazması, 200; ksilofon virtüözü olması, 71."

Dizin maddelerini Mintonlara göstererek bunun başlı başına etkileyici bir yaşam öyküsü, istemediği halde aşk tanrıçası olan bir kızın çarpıcı öyküsü olduğu hususunda benim gibi düşünüp düşünmediklerini sordum. Hayatta kimi zaman karşılaşabileceğiniz türden, ancak o anda hiç beklemediğim ölçüde uzmanca bir cevap aldım. Meğer Claire Minton zamanında profesyonel bir dizin yazıcısıymış. Daha önce hiç duymamıştım öyle bir meslek.

Kocası üniversiteye devam ederken dizincilikten kazandığı parayla geçimlerini sağladığını, güzel de para kazandığını ve iyi dizin yazabilen insan sayısının az olduğunu anlattı bana.

Kendi kitabının dizinini hazırlamaya kalkışmanın ancak çok amatör bir yazara yaraşacağını söyledi. Philip Castle'ın diziniyle ilgili fikrini sordum.

"Yazarı pohpohlayan, okuru aşağılayan bir çalışma," dedi. "Tırnak içinde belirtecek olursam," dedi bir uzmanın zekâ dolu

sevimliliğiyle, "rahatına düşkünmüş diyebilirim. Ne zaman bir yazarın kendi dizinini kendisinin yaptığını görsem onun adına utanırım."

"Utanır mısınız?"

"Bir yazarın kendi yapıtının dizinini hazırlaması çok şeyi ortaya döker," diye bilgilendirdi beni. "İşi bilenin nazarında arsızca bir teşhirden başka şey değildir."

"Kendisi dizinden karakter tahlili yapabilir," diye söze karıştı kocası.

"Ya?" dedim. "Philip Castle hakkında ne söylersiniz peki?"

Belli belirsiz gülümsedi kadın. "Ulu orta söylemesem iyi olacak şeyler."

"Anlamadım."

"Şu Mona Aamons Monzano'ya âşık olduğu çok belli," dedi.

"Gördüğüm kadarıyla San Lorenzo'da ona âşık olmayan erkek yok."

"Babası hakkında karmaşık duygulara sahip," dedi.

"Her erkek için geçerli bu," diyerek nazikçe tahrik ettim.

"Kendine güvensiz."

"Hangi fâni kendine güveniyor?" diye sordum. O zaman farkında değildim ama çok Bokononcu bir soruydu bu.

"O kızla asla evlenemeyecek."

"Neden?"

"Söyleyebileceklerim bundan ibaret," dedi.

"Başkalarının özel hayatına saygı gösteren bir dizinciyle tanışmaktan çok memnunum."

"Asla kendi kitabınızın dizinini kendiniz hazırlamayın," dedi.

Bokonon'a göre, sonu gelmez aşk ilişkilerinin mahremiyetinde bir *duprass*, tuhaf ama gerçek durumları ortaya çıkarmak için çok değerli bir araçtır. Mintonların dizinlerle ilgili maharetli incelemeleri buna harika bir örnekti. Bokonon bir *duprass*ın aynı zamanda tatlı kendini beğenmişlik gösteren bir kurum olduğunu söyler. Mintonlar da bu konuda istisna değildi.

Bir zaman sonra Büyükelçi Minton'la uçağın koridorunda karşılaştık. Karısı uzağımızdaydı. Minton bana karısının dizinlerden çıkardıklarına saygı duymamın kendisi için önemli olduğunu gösterdi.

"Castle'ın o kıza âşık olmasına rağmen, kızın da ona âşık olmasına rağmen, birlikte büyümüş olmalarına rağmen neden evlenemeyecekler, biliyor musunuz?" diye fısıldadı.

"Hayır, efendim; bilmiyorum."

"Çünkü adam eşcinsel," diye fısıldadı Minton. "Eşim bir dizinden onu da anlayabilir."

56
KENDİ KENDİNE YETEN BİR SİNCAP KAFESİ

Kitaptan öğrendiğim üzere, Lionel Boyd Johnson ile Onbaşı Earl McCabe San Lorenzo kıyılarına anadan üryan vurduklarında kendilerinden çok daha kötü durumdaki insanlar tarafından karşılanmışlar. San Lorenzo halkının hastalıklardan başka hiçbir şeyi yokmuş ve işbu hastalıkları tedavi etmekten, hatta tanımlamaktan bile acizlermiş. Buna karşılık Johnson ile McCabe tahsil, hırs, merak, cüret, ataklık, sağlık, mizah anlayışı ve dış dünya hakkında kayda değer bilgiler türünden ışıltılı hazinelere sahipmiş.

Bir başka "Kalipso":

Ah ne sefil insanlar

Buldum ben burada.

Ne dinleyecek müzikleri var,

Ne de içecek biraları.

Üstelik nereye

Tünemek isteseler,

Ya Castle Şeker Şirketi'ne ait,

Ya da Katolik Kilisesi'ne.

Philip Castle'a göre San Lorenzo'daki 1922 tarihli bu mülkiyet beyanı tamamen doğruymuş. Castle Şeker, işe bakın, Philip Castle'ın büyük dedesi tarafından kurulmuş. 1922 tarihinde şirket, adadaki tüm ekilebilir arazilerin sahibiymiş.

"Castle Şeker'in San Lorenzo yatırımları," diye yazıyordu genç Castle, "hiçbir zaman kâr getirmedi. Ancak işçilere emeklerinin karşılığında ödeme yapılmaması sayesinde şirket ayakta kalmayı başardı. Elde edilen gelir ancak işçilere işkence yapan ustabaşların maaşlarını karşılamaya yetiyordu.

"Ülkede yönetim biçimi, Castle Şeker'in bir şeye sahip olmak ya da bir işi yaptırmak istediği sınırlı sayıda durumun haricinde anarşiydi. Bahis konusu durumlardaysa yönetim anlayışı feodalizme dönüyordu. Soylular sınıfı, hepsi dış dünyadan gelmiş tepeden tırnağa silahlı beyaz adamlardan, Castle Şeker'in şeker kamışı tarlalarının patronlarından kuruluydu. Şövalye sınıfıysa ufak hediyeler ve saçma sapan imtiyazlar karşılığında kimi isterseniz öldüren, yaralayan ya da işkence yapan yerli seçkinlerden derlenmişti. Bu şeytani sincap kafesine* hapsedilmiş halkın ruhani ihtiyaçlarınıysa yağ tulumuna dönmüş bir avuç rahip karşılıyordu.

"1923 yılında dinamitlenen San Lorenzo Katedrali, Yeni Dünya'nın insan elinden çıkma harikalarından biri sayılırdı," diye yazıyordu Castle.

---

* Bir motor türü (y.h.n.)

57
NAHOŞ BİR RÜYA

Onbaşı McCabe ile Johnson'ın San Lorenzo'nun yönetimini ele geçirebilmelerine mucize denemezdi. Geçmişte birçok kişi San Lorenzo'yu kolayca ele geçirmişti. Sebebi basitti: Tanrı, Sonsuz Bilgeliği'yle adayı değersiz kılmıştı.

Faydasız San Lorenzo fetihleri arasında kayıtlara ilk geçen Hernando Cortes'inkiydi. Cortes ve adamları 1519'da tatlı su bulmak amacıyla adaya çıkmış, adını vermiş ve İmparator Şarlken adına el koyup gitmiş, bir daha ayak basmamışlardı. Bunu takip eden seferler altın, elmas, yakut veya baharat elde edebilmek amacıyla gerçekleştirilmişti. Adada dişe dokunur hiçbir şey bulamayan denizciler, eğlence ve din adına birkaç yerliyi yaktıktan sonra yollarına devam etmişlerdi.

"Fransa 1682'de San Lorenzo'ya el koyduğunda," diye yazıyordu Castle, "İspanyollar itiraz etmedi. Danimarka 1699'da San Lorenzo'ya el koyduğunda Fransızlar itiraz etmedi. Hollandalılar 1704'te San Lorenzo'ya el koyduğunda Danimarkalılar itiraz etmedi. İngiltere 1706'da San Lorenzo'ya el koyduğunda Hollandalılar itiraz etmedi. İspanya 1720'de San Lorenzo'ya yeniden el koyduğunda İngilizler itiraz etmedi. Afrikalı zenciler 1786'da bir İngiliz köle gemisini ele geçirip San Lorenzo kıyılarına çıkarak burayı bağımsız bir ülke, imparatorlu bir imparatorluk ilan ettiğinde İspanyollar hiç itiraz etmedi.

"İmparator Tum-bumwa adayı savunmaya değer gören tek kişiydi. Tum-bumwa, manyaktı. San Lorenzo Katedrali'ni ve adanın kuzey kıyısındaki muazzam surları yaptırdı. Bugün sözde cumhuriyetin başkanının özel konutu bu surların içindedir.

"Surlar hiçbir zaman saldırıya uğramamıştır ve aklı başında hiç kimse bu surlara neden saldırılması gerekeceği konusunda

fikir yürütememiştir. Surlar hiçbir zaman hiçbir şeyi korumamıştır. Yapılışları sırasında bin dört yüz kişinin öldüğü, yarısının, yeterince şevkle çalışmayan işçilere ibret amacıyla idam edildiği rivayet olunur."

Castle Şeker, San Lorenzo'ya 1916 yılında, I. Dünya Savaşı sırasında yaşanan şeker patlamasında gelmişti. O sırada adada herhangi bir hükümet yokmuş. Şirket, şeker fiyatları o kadar yükselince San Lorenzo'nun killi ve çakıllı topraklarının bile kârla işletilebileceğini düşünmüştü. Kimse itiraz etmemişti.

McCabe ile Johnson 1922'de adaya gelip yönetimi ele aldıklarını ilan ettiklerinde Castle Şeker nahoş bir rüyadan uyanmışçasına itiraz etmeksizin aradan çekilmişti.

58
FARKLI BİR TİRANLIK

"San Lorenzo'nun yeni fatihlerinin en azından yeni bir özelliği vardı," diye yazıyordu genç Castle. "McCabe ile Johnson, San Lorenzo'yu bir ütopyaya dönüştürme hayalini taşıyordu.

"Bu amaç doğrultusunda McCabe ekonomiyi ve hukuku elden geçirdi.

"Johnson'sa yeni bir din kurdu."

Castle, yine "Kalipsolar"dan bir alıntıya yer vermişti:

İstedim ki her şeyin

Anlamı varmış gibi gelsin

Ki heyheylerimiz gitsin

Yerine neşe gelsin.

Yalanlar uydurdum

Güzelce uysunlar diye,

Ve bu gamlı dünyayı

Çevirdim cennete.

Kitaba dalmışken biri kolumdan çekiştirdi. Kafamı kaldırıp baktım.

Minik Newt Hoenikker yanı başımda dikiliyordu. "Belki bara gidip bir iki kadeh parlatmak istersiniz diye düşündüm," dedi.

Gidip birkaç kadeh yuvarladık ve Newt'un dili bana Rus cüce arkadaşı dansçı Zinka'yı anlatacak kadar çözüldü. Söylediğine göre aşk yuvaları babasının Cape Cod'daki yazlık eviymiş.

"Belki hiçbir zaman evlenemeyeceğim ama en azından balayımı yaşadım," dedi.

Felix Hoenikker'ın denize bakan eski beyaz hasır koltuğunda sarmaş dolaş geçirdikleri huzur dolu saatlerden bahsetti.

Zinka onun için dans edermiş. "Düşünsenize, yalnızca benim için dans eden bir kadın."

"Görüyorum ki hiçbir şeyden pişman değilsiniz."

"Kalbimi kırdı. Pek hoşnut kaldığımı söyleyemem. Ancak bedeli buydu. Bu dünyada her şeyin bedeli vardır."

Pek şık kaldırdı kadehini, "Sevgililere ve eşlere," diye hıçkırdı.

59
KEMERLERİNİZİ BAĞLAYIN

San Lorenzo ufukta göründüğünde Newt ve H. Lowe Crosby'yle barda oturuyordum. Tanımadığım iki kişi daha vardı. Crosby, dingillerden bahsediyordu. "Dingil derken neyi kastettiğimi anlıyorsunuz, değil mi?"

"Kelimenin ne anlama geldiğini biliyorum," dedim, "ama sizde uyandırdığı anlamları bana çağrıştırmadığı aşikâr."

Crosby kafayı bulmuştu ve bütün sarhoşlar gibi sevecenlikle konuştuğu sürece aklından geçen her lafı açıkça söyleyebileceği yanılgısına kapılmıştı. O ana dek barda bulunan kimsenin dile getirmediği Newt'un boyu üzerine açıkça ve sevecenlikle konuşmaya girişti.

"Bunun gibi beberuhilerden bahsetmiyorum." Kocaman elini Newt'un omzuna koydu. "Bir adamı dingil yapan boyu değildir. Düşünme şeklidir. Bu ufaklıktan dört kat büyük ne adamlar gördüm ben. Hepsi dingilin önde gideniydi. Adam gibi adam diyeceğim ne ufaklıklar gördüm ayrıca. Hoş, yalan söylemeyeyim, bu kadar ufağını görmedim hiç."

Newt kibarca ve omzundaki hayvani ele bakmadan, "Teşekkür ederim," dedi. Öylesine aşağılayıcı bir bedensel özre o kadar uyum sağlamış başka bir insan evladı görmemiştim. Hayranlıkla ürperdim.

Newt'u elin ağırlığından kurtarmak umuduyla, "Dingillerden söz ediyordunuz," dedim Crosby'ye.

"Tabii ya." Doğruldu.

"Dingil ne demek anlatmadınız daha," dedim.

"Dingil dediğin, kendini çok akıllı zanneder ve çenesini asla tutamaz. Karşısındaki ne söylerse söylesin illaki karşı çıkar. Bir laf edersin, hemen dikilip nasıl yanıldığını anlatmaya başlar. Dingiller, kendini aptalmış gibi hissedesin diye ellerinden geleni yapar sürekli. Ne söylersen söyle, hep daha iyisini bilirler."

"Pek çekici bir özellik değil," diye yorum yaptım.

"Bir defasında kızım dingilin tekiyle evlenmek istemişti," dedi Crosby gizemli bir edayla.

"Öyle mi?"

"Böcek gibi ezdim herifi." Crosby, dingilin sözleri ve yaptıklarının anısıyla yumruğunu bara indirdi. "Hey yarabbi!" dedi, "biz

üniversiteye gitmedik sanki!" Bakışları yeniden Newt'a döndü. "Sen üniversiteye gittin mi?"

"Cornell," dedi Newt.

"Cornell!" diye sevinçle haykırdı Crosby. "Şu işe bak! Ben de Cornell'e gittim."

"O da." Newt başıyla beni işaret etti.

"Üç Cornell mezunu aynı uçakta!" dedi Crosby ve bir *granfalon* coşkusu daha yaşadık.

Coşku biraz durulunca Crosby, Newt'a ne işle uğraştığını sordu.

"Boya işleri."

"Ev mi boyuyorsun?"

"Ressamım."

"Yok yahu!" dedi Crosby.

Hostes, "Lütfen koltuklarınıza dönün ve kemerlerinizi bağlayın," uyarısını duyurdu. "Monzano Havalimanı üzerindeyiz."

"Ulu Tanrım! Dur, bir saniye, dur," Crosby başını eğerek Newt'a baktı. "Şimdi fark ettim: Senin adını daha önce duymuştum ben."

"Babam, atom bombasının babasıydı." Felix Hoenikker'ın atom bombasının babalarından *biri* değil, *babası* olduğunu söylemişti.

"Oradan hatırlıyorum yani," dedi Crosby.

"Oradan hatırlıyorsunuz."

"Benim aklıma gelen başka bir şeydi," dedi Crosby. Bir süre düşündü. "Bir dansçıyla alakalı bir şeyler galiba."

"Artık yerlerimize otursak iyi olacak," dedi Newt hafiften gerilerek.

"Bir Rus dansçıydı galiba." Crosby sesli düşünmekte sakınca görmeyecek kadar alkollüydü. "O dansçının casus olabileceğiyle ilgili bir makale okuduğumu hatırlıyorum."

"Lütfen beyler," dedi hostes. "Yerlerinize dönüp kemerlerinizi bağlamanız gerekiyor artık."

Newt pek masum gözlerle H. Lowe Crosby'ye baktı. "Hatırladığınız ismin Hoenikker olduğuna emin misiniz?" Sonra da bir yanlış anlama ihtimalini ortadan kaldırmak için Crosby'ye soyadını harf harf saydı.

"Yanılıyor da olabilirim," dedi H. Lowe Crosby.

60
MAHRUM BİR HALK

Adanın havadan görünen şekli inanılmaz düzgünlükte bir dikdörtgendi. Denizden yükselen gaddar ve faydasız, sipsivri kayalarla çevriliydi.

Adanın güney ucunda liman şehri Bolivar vardı.

Adanın tek şehriydi.

Başkentti.

Batak bir düzlüğe kurulmuştu. Monzano Havalimanı'nın pistleri deniz tarafındaydı.

Bolivar'ın hemen kuzeyinde aniden yükselen dağlar, adanın kalanını zalim kamburlarıyla dolduruyordu. Adları Sangre de Cristo'ydu* ama bana yalak başındaki domuzları hatırlattılar.

Bolivar'a geçmişte başka birçok isim verilmişti. Cazma-cazma, Santa Maria, Saint Louis, Saint George ve Zafer Limanı bunlardan bazılarıydı. Yeni ismi 1922'de Johnson ile McCabe tarafından Latin Amerikalı büyük idealist ve kahraman Simon Bolivar'ın onuruna verilmişti.

---

* İsa'nın Kanı (ç.n.)

Johnson ile McCabe geldiklerinde şehir çalı çırpı, teneke, meyve sandıkları ve çamurdan ibaretmiş ve trilyonlarca mutlu ceset soyguncusunun, ekşi balçık, pislik ve artık bulamacının içine kazılmış yer altı mezarlarının üstünde yükseliyormuş.

Ben de şehri aşağı yukarı o halde buldum. Şimdi tek farkı, kıyı boyunca sıralanmış yeni binalardan mürekkep mimari makyajdı.

Johnson ile McCabe halkı sefalet ve pislikten kurtaramamıştı.

"Baba" Monzano da başaramamıştı.

Herkes çuvallamaya mahkûmdu çünkü San Lorenzo, Sahra Çölü'nün ortasındaki ya da kutup dairesindeki bir arazi kadar verimsizdi.

Diğer yandan nüfusu, Çin ile Hindistan dâhil, dünyanın en kalabalık yerlerini aratmayacak kadar yoğundu. Yaşanamaz her kilometrekaresi başına yüz yetmiş dört insan düşüyordu.

"McCabe ile Johnson'ın San Lorenzo'yu yeniden düzenleme sürecinin idealist safhasında, ülkenin toplam gelirinin tüm yetişkin vatandaşlar arasında eşit paylaşılacağı duyurulmuştu," diye yazıyordu Philip Castle. "Bunu yapmayı ilk ve son kez denediklerinde kişi başına altı ila yedi dolar arasında bir para düşmüştü."

61
BİR ONBAŞININ DEĞERİ

Monzano Havalimanı'ndaki gümrük kulübesinde bavullarımız kontrol edildi ve San Lorenzo'da harcamayı düşündüğümüz miktarda parayı, "Baba" Monzano'nun elli Amerikan sentine denk geldiğini iddia ettiği yerel para birimi *Onbaşı*'ya çevirdik.

Gümrük kulübesi yeni ve tertipliydi ama duvarlarına şimdiden karman çorman bir sürü afiş yapıştırılmıştı bile.

SAN LORENZO'DA BOKONONCULUK YAPARKEN YAKALANANIN CEZASI, yazıyordu bir tanesinde, KANCADIR!

Bir diğer afişteyse Bokonon'un resmi vardı. Purosu ağzında, bir deri bir kemik, yaşlı bir zenci... Akıllı, iyi yürekli, eğlenceli bir adama benziyordu.

Resmin altında şu sözler yazılıydı: ÖLÜ YA DA DİRİ GETİRENE 10.000 ONBAŞI!

Afişe daha yakından baktım ve alt taraflarında bir yerde Bokonon'un 1929 yılında doldurmak zorunda kaldığı bir tür yasal kimlik beyanı formunun afişe eklendiğini gördüm. Herhalde avcıları Bokonon'un parmak izleri ve el yazısının neye benzediğini görebilsinler diye konmuştu afişe.

Asıl ilgimi çekense Bokonon'un 1929'da beyanat formundaki sorulara cevaben yazdığı bazı kelimelerdi. Her seferinde meseleye mümkün mertebe kozmik bir bakış açısıyla yaklaşmış, hayatın kısalığı ve sonsuzluğun uzunluğu gibi kavramları göz önünde bulundurmuştu.

Hobisi hanesine "Yaşamak" yazmıştı.

Mesleği hanesineyse "Ölmek" yazmıştı.

BURASI HIRİSTİYAN BİR ÜLKEDİR! BÜTÜN AYAK OYUNLARININ CEZASI KANCADIR, diyordu bir başka afişte. Pek anlamlı gelmedi bana çünkü Bokononcuların tabanlarını birbirlerine bastırarak ruhlarını kavuşturduğunu bilmiyordum henüz.

Philip Castle'ın kitabının tümünü okumadığımdan, en çok merak ettiğim, Onbaşı McCabe'in can dostu Bokonon'un kanun kaçağı durumuna nasıl düştüğüydü.

62
HAZEL NİÇİN KORKMUYORDU?

San Lorenzo'da uçaktan yedi kişi inmiştik: Newt ve Angela, Büyükelçi Minton ve karısı, H. Lowe Crosby ve karısı ve ben. Gümrük kontrolünden sonra bizi dışarıya alıp bir protokol tribününe çıkardılar.

Karşımızda son derece sessiz bir kalabalık bulduk.

Beş binden fazla San Lorenzolu bize bakıyordu. Ada halkının teni yulaf ezmesi rengindeydi. Bir deri bir kemikti hepsi. Aralarında bir tane bile şişman yoktu. Herkesin dişleri eksikliydi. Çoğunun bacakları çarpık ya da şişti.

Tek bir kişinin bile gözünde fer yoktu.

Kadınların göğüsleri açıktaydı ve hepsi pörsümüştü. Erkeklerin bellerine sarılı paçavralar, eskinin dolaplı saatlerindeki sarkaçlar misali sallanan aletlerini gizlemeye yetmiyordu.

Ortalıkta bir sürü köpek vardı ama teki bile havlamıyordu. Bir sürü bebek vardı ama teki bile ağlamıyordu. Arada sırada birkaç kişi öksürüyordu ama başkaca ses duyulmuyordu.

Kalabalığın önündeki askerî bando esas duruşta bekliyordu. Çalmıyordu.

Bandonun önünde bir şeref kıtası vardı. İki bayrak taşıyorlardı: ABD bayrağı ve San Lorenzo bayrağı. San Lorenzo bayrağı, lacivert zemin üzerine işlenmiş onbaşı pırpırından ibaretti. Rüzgâr yoktu, bayraklar öylece sarkıyordu.

Uzakta bir yerlerde tokmağın pirinç gonga ağır ağır vurduğunu duyar gibi oldum. Gerçekte öyle bir ses yoktu tabii. Ruhum, San Lorenzo ikliminin tangırtılı sıcağıyla çınlıyordu sadece.

"İyi ki burası Hristiyan bir ülkeymiş," diye fısıldadı Hazel Crosby kocasının kulağına, "yoksa azıcık korkardım."

Arkamızda bir ksilofon vardı.

Ksilofonun üzerinde ışıltılı bir tabela asılıydı. Sahte elmas ve lal taşlarından yapılmıştı tabela.

Üstünde MONA yazıyordu.

63
SAYGILI VE ÖZGÜR

Dikildiğimiz protokol tribününün solunda yan yana dizili, pervaneli altı savaş uçağı, San Lorenzo'ya verilmiş Amerika Birleşik Devletleri askerî yardımıydı. Uçakların gövdelerine şeytanı öldüren bir boa yılanı kompozisyonu çocukça bir kana susamışlıkla resmedilmişti. Şeytanın ağzından, burnundan ve kulaklarından kan boşanıyordu. Yabası kızıl parmaklarından kayıp düşüyordu.

Her uçağın önünde yine yulaf ezmesi tenli birer pilot duruyordu, onlar da sessizdi.

Gittikçe kabaran sessizliğin içinden sivrisinek vızıltısına benzer bir ses yükselmeye başladı. Yaklaşan bir sirendi bu. "Baba"-nın gıcır siyah Cadillac limuziniydi gelen.

Limuzin, lastiklerinden dumanlar tüterek önümüzde durdu.

Limuzinden "Baba" Monzano, manevi kızı Mona Aamons Monzano ve Franklin Hoenikker indi.

"Baba"nın buyurgan fakat cansız bir el işaretiyle birlikte kalabalık San Lorenzo Millî Marşı'nı söylemeye başladı. Marşın bestesi meşhur kovboy şarkısı *Home on the Range* ile aynıydı.

Sözler 1922'de Lionel Boyd Johnson, yani Bokonon tarafından yazılmıştı.

Güfte şuydu:

Bizim güzel adamızda

Yaşamak bambaşka,

Erkekleri korkusuz köpekbalığı misali;

Kadınları saf ve erdemli,

Hepimiz iyi biliriz

Çocuklarımıza emsal biziz.

San, San Lorenzo!

Ne zengin, ne talihli adadır bu!

Düşmanlarını sindirir korku,

Çünkü dize geleceklerini bilirler,

Bu saygılı ve özgür halkın hakkını

Teslim ederler.

64
HUZUR VE BEREKET

Marş bitince kalabalık yine ölüm sessizliğine büründü.

"Baba", Mona ve Frank tribüne geldiler ve tek bir trampet eşliğinde yanımıza çıktılar. "Baba" parmağıyla trampetçiye işaret edince tıpırtı kesildi.

Gömleğinin üstüne astığı omuz kılıfında krom kaplı bir 45'lik tabanca taşıyordu. *Karass* üyelerimin birçoğu gibi yaşlı, çok yaşlı bir adamdı. Sağlıklı görünmüyordu. Kısa adımlarını ayaklarını sürüyerek atabiliyordu. Hâlâ şişmandı ama üzerinden sarkan sade üniformasına bakılırsa yağları hızla eriyordu. Kurbağa gözlerinin akları sararmıştı. Elleri titriyordu.

Kişisel koruması, beyaz üniforması içindeki Tümgeneral Franklin Hoenikker'dı. İnce bilekli, dar omuzlu Frank yatma saati çoktan geçmiş bir çocuğu andırıyordu. Göğsünde bir madalya asılıydı.

"Baba" ile Frank'i takip etmekte güçlük çekiyordum; görüş açım kapalı olduğundan filan değil, gözlerimi Mona'dan alamadığım için. Kendimden geçmiştim, kalbim paramparçaydı, coşku içindeydim, delirmiştim. Bir kadının nasıl olması gerektiği konusunda o güne dek kurduğum tüm açgözlü, mantık dışı hayaller Mona'da vücut bulmuştu. Tanrı sıcacık, kaymak gibi ruhunu korusun, sonsuza dek yetecek huzur ve bereket vardı onda.

Henüz on sekizindeydi, mest edici bir dinginliğe sahipti. Her şeyi anlıyor gibiydi ve anlaşılması gereken her şey oydu. *Bokonon'un Kitapları*'nda adı geçiyordu. Bokonon'un hakkında sarf ettiği sözlerden biri şuydu: "Mona, mutlak sadeliğin vücuda gelmiş halidir."

Bembeyaz bir kadim Yunan elbisesi vardı üzerinde.

Minik kahverengi ayaklarına topuksuz sandaletler giymişti.

Açık sarı renkteki saçları uzun ve dümdüzdü.

Kalçaları bir liri andırıyordu.

Ah Tanrım!

Sonsuz huzur ve bereket.

San Lorenzo'daki tek güzel kız oydu. Millî servetti. Philip Castle'ın yazdığına göre "Baba" yönetim anlayışının katılığına ilahi bir boyut katmak için onu manevi evladı ilan etmişti.

Ksilofon tribünün ön tarafına getirildi. Mona çaldı. Seçtiği şarkı *When Day Is Done* idi. Şarkıyı baştan sona tremolo tekniğiyle çaldı; ton yükseliyor, alçalıyor, gene yükseliyordu.

Kalabalığın güzellikten başı dönmüştü.

Şarkının sonunda sıra "Baba"nın bizi karşılamasına geldi.

65
SAN LORENZO'YA GELMEK İÇİN EN UYGUN ZAMAN

Zamanında Onbaşı McCabe'in kâhyası olan "Baba" kendi kendini yetiştirmiş bir adamdı. Adadan hiç ayrılmamıştı. Düzgün bir Amerikan İngilizcesi konuşuyordu.

Kıyamet borusu misali feryat figan bağıran hoparlörler, tribünde söylediğimiz her kelimeyi kalabalığa duyuruyordu.

Hoparlörlerden çıkan tüm sesler kalabalığın arkasındaki geniş ve kısa cadde boyunca yayılıp nihayetindeki cephesi cam kaplı üç yeni binadan yankılanarak dönüyordu.

"Hoş geldiniz," dedi "Baba". "Amerika'nın gelmiş geçmiş en iyi dostu olan ülkeye ayak basmış bulunuyorsunuz. Amerika birçok yerde yanlış anlaşılıyor ama burası o yerlerden biri değil, Sayın Büyükelçi." Bisiklet imalatçısı H. Lowe Crosby'yi yeni büyükelçi zanneden "Baba", eğilerek selam verdi.

"Gayet nezih bir ülkeniz var, biliyorum, Sayın Başkan," dedi Crosby. "Bugüne dek hakkınızda kulağıma gelen her şey mükemmeldi. Ancak tek bir sorun var..."

"Nedir?"

"Büyükelçi ben değilim," dedi Crosby. "Olmak isterdim ama yalnızca sıradan bir iş adamıyım." Gerçek büyükelçinin kim olduğunu söylemek yüreğini burkuyordu. "Asıl patron bu."

"Ya!" "Baba" yaptığı hataya güldü. Gülüşü saman alevi gibi sönüverdi. Bir yerine giren sancıyla yüzünü buruşturdu, iki büklüm oldu, gözlerini yumdu, duyduğu acıyı hafifletmeye odaklandı.

Frank Hoenikker beceriksizce yardıma koştu. "İyi misiniz?"

"Kusura bakmayın," diye fısıldadı en sonunda "Baba" hafifçe doğrularak. Gözlerinden yaş gelmişti. Tümden doğrulup eliyle gözlerini kuruladı. "Affınıza sığınıyorum."

Bir an nerede olduğunu, nasıl davranması gerektiğini bilmiyormuş gibi durdu. Sonra toparladı. Horlick Minton'ın elini sıktı. "Burada dostlar arasındasınız."

"Eminim," dedi Minton nazikçe.

"Hristiyanlar arasında," dedi "Baba".

"İyi."

"Anti-Komünistler arasında."

"İyi."

"Burada bir tek komünist bulamazsınız," dedi "Baba", "kancadan ödleri kopar."

"Eminim öyledir."

"En uygun zamanda geldiniz buraya," dedi "Baba". "Yarın ülkemiz tarihinin en mutlu günlerinden birini idrak edeceğiz. Yarın bizim en büyük millî bayramımız Yüz Demokrasi Şehidi Günü. Ayrıca Tümgeneral Hoenikker ile Mona Aamons Monzano'nun, benim ve San Lorenzo'nun en kıymetli şahsının nişan töreni gerçekleştirilecek."

"Mutluluklar dilerim, Miss Monzano," dedi Minton sıcak bir tavırla. "*Sizi* de tebrik ederim, General Hoenikker."

İki genç başlarını öne eğerek teşekkürlerini belirttiler.

Minton lafı sözde Yüz Demokrasi Şehidi'ne getirdi ve yalanın daniskasını salladı. "San Lorenzo'nun II. Dünya Savaşı'ndaki soylu fedakârlıklarını bilmeyen tek bir Amerikalı çocuk yoktur. Yarın anılacak yüz cesur San Lorenzolu özgürlük âşığı, insanın verebileceğinin en fevkaladesini vermiştir. Amerika Birleşik Devletleri Başkanı, benden yarınki törende kendisini bizzat temsil etmemi, Amerikan halkının San Lorenzolulara armağanı çelengi denize bırakmamı rica ettiler."

"San Lorenzo halkı size ve başkanınıza, ayrıca pek cömert Amerikan halkına bu düşünceli davranıştan ötürü teşekkürlerini

sunar," dedi "Baba". "Çelengi yarınki nişan töreni esnasında denize bırakabilirseniz şeref duyarız."

"O şeref bana aittir."

"Baba", çelenk seremonisinde ve nişan töreninde hazır bulunmamızı buyurdu. Öğle vakti sarayında olacaktık.

Frank ve Mona'yı göstererek, "Şu ikisinin ne güzel çocukları olacaktır, düşünsenize!" dedi "Baba". "Nasıl bir kan bu! Nasıl bir güzellik bu!"

Sonra yine sancısı tuttu.

Bir kez daha gözlerini yumup iki büklüm oldu.

Sancının dinmesini bekledi ama bu kez olmadı.

Acılar içinde kalabalığa ve mikrofona döndü. Bir hareket yapmaya çalıştı ama başaramadı. Kalabalığa bir şey söylemeye çalıştı ama başaramadı.

Sonra ağzından sözcükler döküldü. "Evinize gidin," diye bağırdı boğularak. "Evinize gidin!"

Kalabalık çil yavrusu gibi dağıldı.

"Baba" tekrar bize dönüğünde yüzü hâlâ acıyla buruşuktu.

Sonra yığıldı kaldı.

66
EN GÜÇLÜ ŞEY

Ölmemişti.

Ama arada bir titremesi haricinde kesinlikle ölü görünüyordu.

Frank canhıraş bağırıyor, "Baba"nın ölmediğini, *ölemeyeceğini* haykırıyordu. Çıldırmıştı âdeta. "Hayır, 'Baba'! Ölemezsin! Hayır, olamaz!"

"Baba"nın yakasını çözdü, bileklerini ovmaya başladı. "Açılın, hava alsın! 'Baba' hava alsın!"

Savaş pilotları koşarak yardıma geldi. İçlerinden biri havalimanının ambulansını çağırmaya gidecek kadar sağduyulu çıktı.

Herhangi bir talimat almayan bando ve sancak kıtası esas duruşta bekliyordu.

Mona'ya bakındım ve dingin kaldığını, tribünün tırabzanına gerilediğini gördüm. Ölümden, bir ölüm gerçekleşecekse tabii, pek etkilenmiyor gibiydi.

Pilotlardan biri hemen yanında duruyordu. Mona'ya bakmıyordu ama herhalde o kadar yakınında durduğundan teri ışıldıyordu resmen.

"Baba" hafiften kendine gelir gibi oldu. Kapana kısılmış kuş misali çırpınan eliyle Frank'i işaret etti. "Sen..." dedi.

Hepimiz sustuk, ne diyeceğini bekledik.

Kımıldayan dudaklarından fokurtuya benzer sesler dışında bir şey çıkmadı.

Biri, herkese o an muhteşem bir fikirmiş gibi görünen ama bugün geriye dönüp bakıldığında aslında korkunç bir fikir olduğu anlaşılan bir şey yaptı. Biri, galiba pilotlardan biriydi, mikrofonu yuvasından çıkarıp söylediklerini herkes duyabilsin diye "Baba"-nın köpüren dudaklarına yaklaştırdı.

Böylece ölüm hırıltıları ve yükselip alçalan iniltiler, caddenin ucundaki yeni binaların cephelerinde yankılanmaya başladı.

Sonra sözcükler duyuldu.

"Sen," dedi "Baba" boğuk bir sesle, "sen, Franklin Hoenikker, San Lorenzo'nun benden sonraki başkanı olacaksın. Bilim... Sende bilim var. Bilim en güçlü şeydir."

"Bilim," diye tekrarladı "Baba". "Buz." Sapsarı gözleri devrildi, tekrar kendinden geçti.

Mona'ya baktım.

Yüzündeki ifade değişmemişti.

Ancak hemen yanındaki pilotun yüzü şeref madalyası alıyormuşçasına zevkle kasılıp kalmıştı.

Bakışlarımı indirdim ve görmemem gerekeni gördüm.

Mona sandaletini çıkarmıştı. Minik esmer ayağı çıplaktı.

Ve ayağını pilotun postalının üstüne müstehcence sürtüyor, sürtüyor, sürtüyordu.

67
GA-HIN-COĞĞ-YYI

"Baba" ölmedi, en azından o anda.

Havalimanının kocaman kırmızı ambulansıyla götürüldü.

Mintonlar bir Amerikan limuziniyle elçilik binasına götürüldü.

Newt ile Angela bir San Lorenzo limuziniyle Frank'in evine götürüldü.

Crosbyler ve bense San Lorenzo'nun tek taksisi, cenaze arabasından bozma, koltukları katlanan bir 1939 model Chrysler limuzinle Casa Mona Otel'e götürüldük. Taksinin kapısında Castle Taşımacılık yazıyordu. Şirketin sahibi Philip Castle, Casa Mona'nın da sahibiydi ve röportaj yapmaya geldiğim, bencillikten tamamen arınmış adamın oğluydu.

Sarsılmıştık. Kapıldığımız dehşet, bir an önce cevaplanmasını istediğimiz sorularda ifade buluyordu. Crosbyler, Bokonon'un kim olduğunu öğrenmek istiyorlardı. Birilerinin "Baba" Monzano'ya muhalefet yapabileceği düşüncesi kanlarını donduruyordu.

Benim derdimse, tümüyle alakasız kaçmakla birlikte, Yüz Demokrasi Şehidi'nin kim olduğunu öğrenmekti.

Önce Crosbyler sorularının cevabını aldı. San Lorenzo lehçesini anlayamadıklarından tercümanlık bana düştü. Crosby'nin taksiciye sorduğu soru temelde şu minvaldeydi:

"Kim lan bu Bokonon denen dingil?"

"Çok kötü adam," dedi taksici. Ağzından çıkanlar aslında, "*Şokkotuadam,*" şeklindeydi.

"Komünist mi?" diye sordu Crosby benim tercümemi dinledikten sonra.

"Toağbi."

"Takipçileri var mı?"

"Nassağ?"

"Yani adamı seven kimse var mı?"

"Yok canım, mümkün değil," dedi sürücü âdeta dinsel bir saygıyla ve benim tercümemle. "Kimse o kadar delirmedi."

"Neden yakalanmıyor peki?" diye sordu Crosby.

"Adamı bulmak zor," dedi taksici. "Çok akıllı."

"Onu saklayan, yardım eden birileri olmalı, yoksa şimdiye yakalanırdı."

"Kimse saklamaz onu, kimse yardım etmez. Millet salak değil."

"Emin misin?"

"Eminim tabii," dedi taksici. "Her kim o yaşlı deliye yiyecek verir, kim yatacak yer gösterirse kancayı boylayacağını bilir. Kimse göze alamaz kancayı."

Son sözcüğü şu şekilde telaffuz etmişti: "*ga-hın-coğğ-yyı.*"

68
YUJ TAMOHRAŞI ŞİİDİ

Taksiciye Yüz Demokrasi Şehidi'ni sordum. Üstünde ağır ağır ilerlediğimiz caddenin isminin Yüz Demokrasi Şehidi Caddesi olduğunu görmüştüm.

Taksici, Pearl Harbour'ın bombalanmasından bir saat sonra San Lorenzo'nun Almanya ve Japonya'ya savaş ilan ettiğini anlattı.

San Lorenzo, demokrasi saflarında savaşmak üzere yüz adam toplayıp askere almış. Bunlar eğitim ve silah verilmek üzere bir gemiye bindirilip Amerika Birleşik Devletleri'ne gönderilmiş.

Gemi, Bolivar Limanı'ndan çıkar çıkmaz bir Alman denizaltısı tarafından batırılmış.

"İjte onar, biyim," dedi, *"yuj tamohraşı şiidiydi."*

"İşte onlar, beyim," demişti yani San Lorenzo ağzıyla, "Yüz Demokrasi Şehidi'ydi."

69
BÜYÜK BİR MOZAİK

Crosbyler ile yeni bir otelin ilk konukları olmak gibi garip bir deneyim yaşadık. Casa Mona'nın kayıt defterini ilk imzalayanlar bizdik.

Crosbyler resepsiyona benden önce gelmişti ama H. Lowe Crosby bomboş defter karşısında öylesine apışıp kalmıştı ki kendini toparlayıp imza atamıyordu. Bir süre öylece düşünmek zorunda kaldı.

"Sen imzala," dedi bana. Sonra da batıl inançlar taşıdığını düşünmemi engellemek istercesine, lobinin duvarındaki taze sıvaya

gömülmüş büyük mozaiği işleyen adamın fotoğrafını çekmek istediğini belirtti.

Mozaik, Mona Aamons Monzano'nun portresiydi. Altı metre yüksekliğindeydi. Mozaiği yapan adamsa genç ve sağlam yapılıydı. Bir merdivenin tepesindeydi. Üstünde sadece beyaz bir pantolon vardı.

Beyazdı teni.

Altın kaplama parçacıklarla Mona'nın kuğu boynunun arkasındaki ince tüyleri yapıyordu.

Crosby fotoğrafını çekmek üzere yanına gitti, ardından adamın, karşılaştığı en büyük dingil olduğunu bildirmek üzere geri geldi. Anlatırken kıpkırmızıydı yüzü. "Adama ne söylesen aksini iddia ediyor yahu!"

Bunun üzerine mozaikçinin yanına gittim, yaptığı işi bir süre izledim ve "Size imreniyorum," dedim.

"Biliyordum," diyerek iç geçirdi adam. "Yeterince sabredip beklersem, günün birinde birinin çıkıp bana imreneceğini biliyordum. Kendi kendime hep sabretmem gerektiğini, er ya da geç birinin bana imreneceğini söylemişimdir."

"Amerikalı mısınız?"

"O mutluluğa nail oldum, evet." Başını kaldırmadan işini yapmaya devam etti, nasıl biri olduğumu zerre merak etmiyordu. "Siz de mi fotoğrafımı çekmek istiyorsunuz?"

"Mahsuru var mı?"

"Düşünüyorum, öyleyse varım, öyleyse fotoğrafım çekilebilir."

"Maalesef fotoğraf makinem yanımda değil."

"E, gidin alın öyleyse! Hafızasına güvenenlerden değilsiniz herhalde, değil mi?"

"Üzerinde çalıştığınız o yüzü kolay unutacağımı zannetmiyorum."

"Ölünce unutursunuz, ben de unuturum. Öldüğümde her şeyi unutacağım, size de tavsiye ederim."

"Bu mozaik için size poz mu verdi, yoksa fotoğraflardan falan mı çalışıyorsunuz?"

"Falandan çalışıyorum."

"Ne?"

"Falandan çalışıyorum." İşaret parmağının ucuyla şakağına dokundu birkaç kez. "Hepsi bu imrenilesi aklımda."

"Onu tanıyor musunuz?"

"O mutluluğa nail oldum."

"Frank Hoenikker şanslı adam."

"Frank Hoenikker'ın ciğeri beş para etmez."

"Açık sözlüsünüz."

"Ayrıca zenginim."

"Ne güzel."

"Bir uzman görüşü isterseniz söyleyeyim: Para illa mutluluk getirmiyor."

"Çok teşekkür ederim bu bilgiden ötürü. Beni bir sürü dertten kurtardınız. Ben de tam para kazanmak üzereydim."

"Nasıl?"

"Yazarak."

"Bir zamanlar ben de bir kitap yazmıştım."

"Adı neydi?"

"*San Lorenzo,*" dedi, "*Toprakları, Tarihi, Halkı.*"

70
BOKONON'UN ÖĞRENCİSİ

"Anladığım kadarıyla," dedim mozaikçiye, "siz Philip Castle'sınız, Julian Castle'ın oğlu."

"O mutluluğa nail oldum."

"Buraya babanızla görüşmeye geldim."

"Aspirin mi satıyorsunuz?"

"Hayır."

"Çok yazık. Babamın aspirini azalmıştı. Ya mucizevi ilaçlar? Babam arada bir iki mucize patlatmaya bayılır."

"Uyuşturucu satıcısı değilim. Yazarım."

"Nereden çıkardınız yazarların uyuşturucu satmadığını?"

"Haklısınız. Suçumu kabul ediyorum."

"Babamın ölüm döşeğindekilere ya da korkunç acılar çekenlere okuyabileceği bir kitaba ihtiyacı var. Bu tür bir kitap yazmış değilsinizdir herhalde."

"Henüz yazmadım."

"Bana sorarsanız, o işte büyük para var. İşte size kıymetli bir tüyo daha."

"Eski Ahit'teki 23. Mezmur'u biraz değiştirerek kendim yazmış gibi yapabilirim belki."

"Bokonon da onu yeniden kaleme almaya çalışmıştı," dedi Philip Castle. "Ama sonra tek kelimesini bile değiştiremediğini anladı."

"Onu da mı tanıyorsunuz?"

"O mutluluğa nail oldum. Küçükken hocamdı." Duygulu bir ifadeyle mozaiği işaret etti. "Mona'nın da hocasıydı."

"İyi bir öğretmen miydi?"

"İkimiz de okuyup yazabiliyor, dört işlemi yapabiliyorduk," dedi Castle. "Eğitimden kastınız oysa."

71
AMERİKALI OLMANIN MUTLULUĞU

H. Lowe Crosby, dingil Castle'a bir posta daha giydirmek üzere yanımıza geldi.

"Necisin sen?" diye hırladı Crosby. "*Beatnik* filan mısın?"

"Ben kendimi Bokononcu sayıyorum."

"O dediğin yasadışı değil mi bu ülkede?"

"Amerikalı olma mutluluğuna nailim ben. Canım ne zaman istese Bokononcuyum diyebiliyorum ve bugüne dek kimse bana bir şey demedi."

"Neredeysem oranın kanunlarına uymak gerektiğine inanırım ben."

"Yeni bir şey değil ki o."

Crosby mosmor kesildi. "Hay senin kalıbına sıçayım!"

"Ben de seninkine, canım," dedi Castle yumuşak bir ses tonuyla, "Anneler Günü ile Noel'i de ayrıca sikeyim."

Crosby lobiyi hızlı adımlarla geçip resepsiyondaki görevliye ilerledi ve "Şu dingilden, şu sanatçı bozuntusundan şikâyetçiyim!" diye bağırdı. "Minik, güzel bir ülkeniz var. Turistleri ve yeni sanayi yatırımlarını buraya çekmeye çalışıyorsunuz hesapta. Ancak şu herifin benimle konuşma biçimini gördükten sonra bir daha San Lorenzo'nun adını duymak bile istemiyorum, ayrıca hangi dostum bana San Lorenzo'yu sorarsa uzak durmasını tavsiye edeceğim. Duvardaki resim güzel, tamam ama onu yapan dingil hayatta gördüğüm en kaba, en saygısız, en hayvan herif!"

Resepsiyon görevlisi sapsarı kesilmişti. "Beyefendi..."

"Evet, dinliyorum," dedi Crosby burnundan soluyarak.

"Beyefendi... Kendisi otelin sahibidir."

72
DİNGİL HILTON

H. Lowe Crosby ile karısı Casa Mona'dan ayrıldı. Crosby otele "Dingil Hilton" adını taktı ve Amerikan büyükelçiliğinden kalacak yer talep etti.

Böylece yüz odalı otelde tek müşteri kaldım.

Odam güzeldi. Tüm odalar gibi Yüz Demokrasi Şehidi Caddesi'ne, Monzano Havalimanı'na ve Bolivar Limanı'na bakıyordu. Casa Mona'nın yapısı bir kitaplığı andırıyordu; yanları ve arkası beton, ön tarafıysa mavi-yeşil camdı. Şehrin pisliği ve sefaleti, otelin yanlarında ve arkasında kaldığından görülemiyordu.

Odam klimalıydı. İçerisi buz kesmişti. Yakıcı sıcaktan serinliğine dalınca hapşırdım.

Yatağımın baş ucundaki komodinin üstünde taze çiçekler vardı ama yatağım yapılmamıştı. Üstünde yastık bile yoktu. Sadece çarşafsız, yepyeni bir Güzellikuykusu marka döşek vardı. Dolapta askı falan yoktu, banyoda tuvalet kâğıdı yoktu.

İhtiyaçlarımı az biraz giderebilecek bir kat görevlisi bulma düşüncesiyle koridora çıktım. Ortalıkta kimsecikler yoktu ama koridorun uzak ucunda açık bir kapı vardı ve içeriden hayat belirtisi sayılabilecek belli belirsiz sesler geliyordu.

Kapıdan girince zemini koruyucu naylonla kaplı geniş bir süit çıktı karşıma. Boyanıyordu ama ben girdiğimde iki boyacı boya yapmıyordu. Pencereli duvar boyunca uzanan bir çıkıntıya oturmuşlardı.

Pabuçlarını çıkarmışlardı. Gözleri kapalıydı. Birbirlerine dönmüşlerdi.

Çıplak ayaklarının tabanlarını birbirine bastırıyorlardı.

İkisi de kendi ayak bileklerini tutarak kendilerine üçgenin sağlamlığını yaratmışlardı.

Hafifçe öksürdüm.

Yuvarlanarak boya lekeleriyle dolu naylonun üstüne düştüler. Dört ayak üstü indiler yere ve öylece kalakaldılar; kıçları havada, burunları neredeyse yere yapışıktı.

Öldürülmeyi bekliyorlardı.

"Affedersiniz," dedim şaşkınlık içinde.

"Kimseye söylemeyin," diye yalvardı biri. "Lütfen... Lütfen kimseye söylemeyin."

"Neyi söylemeyeyim?"

"Gördüklerinizi!"

"Görmedim ki bir şey."

"Söylerseniz," yanağını yere yapıştırıp yalvaran gözlerle baktı, "tek kelime bile ederseniz ikimiz de ölürüz *gah-ı-n-caa-da!*"

"Bakın, arkadaşlar," dedim, "ya çok erken geldim ya da çok geç, ancak tekrar söylüyorum, kimseye anlatmaya değer bir şey görmedim burada. Lütfen... Ayağa kalkın."

Gözlerini benden ayırmadan kalktılar. Tir tir titriyorlardı ve korkudan büzülmüşlerdi. Nihayet onları gördüklerimi asla kimseye anlatmayacağıma ikna etmeyi başardım.

Gördüğümse, elbette, Bokononcu *Boko-maru* ya da bilinçlerin bütünleşmesi töreniydi.

Biz Bokononcular iki kişinin, ayaklarının temiz ve bakımlı olması kaydıyla, birbirini sevmeden taban tabana gelemeyeceğine inanırız.

Ayak töreninin temelini ise şu "Kalipso" anlatır:

Değdireceğiz ayaklarımızı,

Adayarak tüm varlığımızı,

Seveceğiz yoldaşımızı,

Sevdiğimiz gibi Toprak Anamızı.

73
KARA ÖLÜM

Odama döndüğümde mozaikçi, tarihçi, kendi kitabının dizinini kendi yapan, dingil ve otelci Philip Castle'ı banyoya tuvalet kâğıdı yerleştirirken buldum.

"Çok teşekkür ederim," dedim.

"Rica ederim."

"İşte ben buna gerçek ruha sahip otel derim. Kaç otel sahibi konuğunun rahatıyla böyle bizzat ilgilenir?"

"Kaç otel sahibinin sadece bir konuğu vardır?"

"Bir ara üç tane vardı."

"Ne günlerdi!"

"Densizlik ediyorsam kusuruma bakmayın, ancak sizin gibi ilgi alanlarına ve yeteneklere sahip bir adamın nasıl olup da otel işlettiğini anlayamıyorum."

Aklı karışmış gibi kaşlarını çattı. "Konuklara daha iyi davranmam gerekiyor galiba, değil mi?"

"Cornell'de turizm okuyan bazı arkadaşlarım vardı, yerinizde olsalar Crosbylere daha farklı davranacaklarını düşünmeden edemiyorum."

Rahatsız bir tavırla başını salladı. “Biliyorum. Biliyorum.” Kollarını iki yana açtı. “Bu oteli neden yaptırdığımı anlasam... Hayatta bir şey yapmış olmak için galiba. Meşgul olmak, yalnız kalmamak için bulduğum bir yoldu herhalde.” Kafa salladı. “Ya inzivaya çekilecektim ya da bir otel açacaktım, arası yok.”

“Babanızın hastanesinde büyümediniz mi?”

“Doğru. Mona da ben de orada büyüdük.”

“Peki, hayatınızı babanız gibi yaşamaya heveslenmediniz mi hiç?”

Genç Castle doğrudan cevap vermekten kaçınarak hafifçe gülümsedi. “Komik adamdır babam,” dedi. “Hoşlanırsınız bence.”

“Bence de. Onun kadar bencilliğinden sıyrılmış insan fazla yoktur.”

“Bir defasında,” dedi Castle, “on beş yaşında falanken Hong Kong’dan Havana’ya hasır mobilya götüren bir Yunan gemisinde buranın yakınlarında isyan çıkmıştı. İsyancılar geminin kontrolünü ele geçirmiş. Ancak gemiye kumanda edemediklerinden sonunda gelip ‘Baba’ Monzano’nun kalesinin yakınındaki kayalıklara bindirdiler. Fareler haricinde herkes boğuldu. Fareler ve hasır mobilyalar kıyıya vurdu.”

Hikâye burada sona ermiş gibi görünüyordu ama emin değildim. “Sonra?”

“Sonra kimi beleş mobilya kaptı, kimi hıyarcıklı veba. Babamın hastanesinde on gün içinde bin dört yüz kişi öldü. Hıyarcıklı vebadan ölen birini gördünüz mü?”

“O mutsuzluğa nail olmadım.”

“Kasıktaki ve koltuk altlarındaki lenf bezleri şişer, greyfurt kadar olur.”

“İnanırım.”

"Öldükten sonra vücut simsiyah kesilir... Gerçi San Lorenzo'da sağlıklı adam da siyah olduğundan pek bir şey fark etmez. Veba her yeri kasıp kavurmaya başladığında Ormandaki Umut ve Merhamet Yuvası'nın Auschwitz veya Buchenwald'dan farkı kalmamıştı. Ceset yığınları öylesine geniş ve büyüktü ki buldozerin teki hepsini birden toplu mezara gömmeye çalışırken arıza yaptı. Babam günlerce uyumadan didindi durdu ama maalesef uyumadığıyla kaldı, pek fazla hayat kurtaramadı."

Castle'ın tüyler ürperten hikâyesi oda telefonumun çalmasıyla kesildi.

"Amanın!" dedi Castle. "Telefonların bağlandığını bilmiyordum."

Ahizeyi kaldırdım. "Alo?"

Arayan Tümgeneral Franklin Hoenikker'dı. Soluk soluğaydı ve sesinde ciddi korku vardı. "Dinleyin! Hemen evime gelmeniz gerekiyor. Konuşmamız lazım! Hayatınızdaki en önemli şeylerden biri olabilir bu!"

"Konuyu biraz açsanız?"

"Olmaz, telefonda olmaz. Evime gelin. Hemen evime gelin! Lütfen!"

"Peki."

"Dalga geçmiyorum. Hayatınız için gerçekten çok önemli bir şey bu. Hatta bugüne kadarki en önemli şey." Telefonu kapadı.

"Neymiş?" diye sordu Castle.

"Hiçbir fikrim yok doğrusu. Frank Hoenikker hemen beni görmek istiyor."

"Acele etmeyin. Rahat olun. Hoenikker moronun tekidir."

"Çok önemli dedi ama."

"Önemliden ne anlarmış o? Bir muz alıp yontsam ondan daha iyi bir adam yapabilirim."

"Hikâyenizin sonunu anlatın o zaman."

"Nerede kalmıştım?"

"Hıyarcıklı veba. Buldozer cesetleri gömerken bozulmuştu."

"Ha, tamam. Neyse işte, babam çalışırken ben de onla uykusuz kaldım. Tedavi edecek canlı hasta bulmakta güçlük çekiyorduk. Bir yataktan diğer yatağa, ondan yandaki yatağa geçtikçe cesetten başka şey çıkmıyordu karşımıza.

"Sonra babam kıkır kıkır gülmeye başladı," diyerek sözlerini sürdürdü Castle.

"Kendini tutamıyordu. Elinde feneriyle karanlık geceye yürüdü. Hâlâ kıkırdıyordu. Fenerin ışığını dışarıda yığılmış cesetlerin üzerinde dans ettiriyordu." Castle bana döndü, "Elini başıma koydu ve o muhteşem adam bana ne dedi biliyor musunuz?" diye sordu.

"Ne dedi?"

"'Oğlum, bir gün bunların hepsi senin olacak,' dedi."

74
KEDİ BEŞİĞİ

San Lorenzo'nun yegâne taksisiyle Frank'in evine gittim.

Korkunç sefalet manzaraları arasından geçtik. McCabe Dağı'nın eteklerine tırmandık. Biz çıktıkça hava serinledi. Etrafı ince bir sis sardı.

Frank'in oturduğu evin eski sakini, Mona'nın babası, Ormandaki Umut ve Merhamet Yuvası'nın mimarı Nestor Aamons'tu.

Evin tasarımını Aamons yapmıştı.

Ev bir çağlayanın üzerine inşa edilmişti ve terası, çağlayandan yükselen su buharı tabakasına çıkıntı yapıyordu. Çok hafif çelik kolonlar ve kirişler kullanılarak ustalıkla inşa edilmiş bir kafesi

andırıyordu. Kafesin aralıkları kimi yerde açık bırakılmış, kimisinde adaya özgü taşlarla, camla ya da yelken beziyle kapatılmıştı.

Evin yarattığı etki, zamanında adamın birinin canını dişine takarak güzel bir şeyler yaratmak için uğraştığı yönündeydi.

Bir hizmetkâr beni kibarca buyur etti ve Frank'in henüz gelmediğini söyledi. Her an gelmesi bekleniyordu. Rahat ettirilmem ve akşam yemeğine misafir kalıp geceyi orada geçirmem yönünde talimatlar bırakmış. İsminin Stanley olduğunu söyleyen hizmetkâr gördüğüm ilk tombalak San Lorenzoluydu.

Stanley beni odama götürdü, evin kalbi denilebilecek bölümü dolaştırıp kayadan oyulmuş bir merdivenden aşağıya indirdi. Bu merdiven rastgele yerleştirilmiş dikdörtgen çelik çerçevelerle kapatılmış, kimi yerleriyse rastgele açıkta bırakılmıştı. Yatağım, kaya bir kaideye yerleştirilmiş kalın süngerden bir döşekti. Odamın duvarları brandaydı. Stanley istediğim şekilde nasıl toplayıp açacağımı gösterdi.

Stanley'e evde kimsenin olup olmadığını sordum, yalnızca Newt'un evde olduğunu söyledi. Çağlayana uzanan terasta resim yapıyormuş. Angela, Ormandaki Umut ve Merhamet Yuvası'nı görmeye gitmiş.

Baş döndürücü terasa gittim ve minik Newt'u sarı bir bahçe sandalyesinde uyuyakalmış buldum.

Yaptığı resim, alüminyum korkulukların yanında duran bir şövaleye oturtulmuştu. Puslu bir gökyüzü, deniz ve vadi manzarasıydı.

Newt'un tablosu ufak, kara ve eciş bücüştü.

Siyah yapışkan boyayla yapılmış çiziklerden ibaret bir resimdi. Çizikler bir tür örümcek ağı oluşturuyordu, bir an bunların insanın anlamsızlığının aysız bir gecede kurusun diye asılmış yapışkan ağları olup olamayacağını düşündüm.

O berbat şeyi yapan cüceyi uyandırmadım. Suyun gürültüsü içinden yükselen hayali sesleri dinleyerek sigaramı tellendirdim.

Minik Newt'u uzaklardan gelen bir patlama uyandırdı. Vadinin iki yakasına çarparak yankılanan ses Tanrı'ya yükseldi. Frank'in kâhyasının söylediğine göre Bolivar'ın sahil kesiminden ateşlenen bir topun sesiymiş bu. Her gün saat beşte patlatılırmış.

Minik Newt kıpırdandı. Uyku sersemliğiyle siyah boyalı ellerini ağzına ve çenesine götürerek yüzünü lekeledi. Sonra gözlerini ovaladı ve orada da siyah lekeler bıraktı.

"Merhaba," dedi bana uykulu bir sesle.

"Merhaba," dedim. "Tablonuzu sevdim."

"Ne olduğunu anladınız mı?"

"Bakan herkese başka anlam ifade ediyordur herhalde."

"Bu bir kedi beşiği."

"Öyle mi?" dedim. "Çok hoş. Şu çizikler de ip. Doğru mu?"

"En eski oyunlardan biridir kedi beşiği. Eskimolar dahi bilir."

"İlginç."

"Belki yüz bin yıl veya daha uzun zamandan beri yetişkinler çocuklarının yüzlerine doğru işte böyle birbirine dolanmış iplikler sallar."

"Hım."

Newt sandalyesinde kıvrılmış yatar pozisyonunu bozmamıştı hâlâ. Boyalı parmaklarını aralarından bir kedi beşiği sarkıyormuş gibi havaya kaldırdı. "Çocukların delirmesine şaşmamak lazım. Kedi beşiği dediğiniz, bir insanın ellerinin arasındaki X harflerinden başka bir şey değildir ve çocuklar bu X'lere bakar durur..."

"Ve?"

"Ne kedi görürler ne beşik..."

75
BENDEN SELAM SÖYLE ALBERT SCHWEITZER'A

Derken, Newt'un fasulye sırığı ablası Angela Hoenikker Conners, Philip'in babası ve Ormandaki Umut ve Merhamet Yuvası'nın kurucusu Julian Castle ile birlikte çıkageldi. Castle beyaz ve bol bir keten takım elbise giymiş, ip gibi bir kravat takmıştı. İnce bir bıyığı vardı. Keldi. Kupkuruydu. Azizdi, galiba.

Terasta yanımıza gelip Newt'a ve bana kendini tanıttı. Filmlerdeki gangsterler gibi ağzının kenarından konuşmaya başlamasıyla azizliğine ilişkin her türlü muhtemel değinmeyi engelleyiverdi.

"Anladığım kadarıyla Albert Schweitzer'ın takipçisisiniz," dedim.

"Uzaktan takipçisiyim diyelim..." Suçlulara has bir edayla sırıttı. "Beyefendiyle hiç tanışmadık."

"Çalışmalarından haberdar olduğunuz gibi o da sizin yaptıklarınızdan haberdardır mutlaka."

"Belki öyledir, belki de değildir. Siz kendisiyle hiç karşılaştınız mı?"

"Hayır."

"Karşılaşmayı umuyor musunuz peki?"

"Belki bir gün."

"Eh, seyahatlerinizde Dr. Schweitzer'la karşılaşırsanız," dedi Julian Castle, "kendisine kahramanım *olmadığını* söyleyebilirsiniz."

Kocaman bir puro çıkartıp yaktı. Puro iyice yandığında kırmızı ucunu bana doğrultarak, "Ona kahramanım olmadığını söyleyebilirsiniz," diye tekrarladı ve ekledi: "Ama sayesinde Hz. İsa'yı kahraman *bellediğimi* söyleyin."

"Ona sevinir herhalde."

"Hiç umurumda değil sevinmemesi. İsa ile benim aramda mesele."

76
JULIAN CASTLE, HER ŞEYİN ANLAMSIZLIĞI KONUSUNDA NEWT'A KATILIYOR

Julian Castle ve Angela, Newt'un tablosunun başına geçtiler. Castle işaret parmağını kıvırıp gözüne dayayarak aradaki delikten baktı resme.

"Nasıl buldunuz?" diye sordum.

"*Kara*. Ne ki yani şimdi bu, cehennem mi?"

"Size ne anlatıyorsa odur," dedi Newt.

"Öyleyse cehennem," diye hırladı Castle.

"Az önce bana bunun bir kedi beşiği olduğu söylendi," dedim.

"İçeriden bilgi almak her zaman faydalıdır," dedi Castle.

"Ben pek sevmedim," diye yakındı Angela. "Bence çirkin bir şey ama modern sanattan anlamam, onu da belirteyim. Bazen keşke Newt ders filan alsa diyorum, böylece doğru düzgün bir şey yapıp yapmadığından haberi olurdu."

"Kendi kendinizi yetiştirdiniz demek?" dedi Julian Castle.

"Herkes öyle değil midir?"diye cevap verdi Newt.

"Çok güzel cevap." Castle saygılı bir tutum sergiliyordu.

Kedi beşiğinin derin manalarını açıklama işini üstlendim zira Newt aynı hikâyeyi baştan anlatmaya pek hevesli görünmüyordu.

Castle başını bilgece sallayarak söylediklerimi onayladı. "Öyleyse bu, her şeyin anlamsızlığının resmi! Sonuna kadar katılırım işte buna."

"*Gerçekten* katılıyor musunuz?" diye sordum. "Bir dakika önce İsa ile ilgili bir şeyler söylüyordunuz."

"Kim?" dedi Castle.

"Hz. İsa."

"Ha," dedi Castle. "*O.*" Omuz silkti. "İnsanlar ses tellerini hazır durumda tutmak için bir şeyler hakkında konuşma ihtiyacı hisseder ki gerçekten anlamlı laf edilmesi gerektiğinde ses telleri iyi durumda olsun."

"Anlıyorum." Castle hakkında herkesin ilgiyle okuyabileceği bir yazı hazırlamada zorlanacağımı anladım. Azizlere yakışır işlerine odaklanıp düşündüğü ve dile getirdiği şeytani şeyleri tamamen göz ardı etmek zorundaydım.

"Şu sözlerimi alıntılayabilirsiniz," dedi. "İnsan kötüdür ve ne yapmaya değer bir iş yapar ne de bilmeye değer bir şey bilir."

Eğildi ve minik Newt'un boyalı elini sıktı. "Doğru mu?"

Newt, saptamanın azıcık abartıya kaçtığından kuşkulanır bakışlarla onayladı. "Doğru."

Sonra azizimiz ilerledi ve Newt'un tablosunu üstünde durduğu şövaleden aldı. Bize bakıp gülümsedi. "Çöp, diğer her şey gibi."

Ve tabloyu terastan aşağıya fırlattı. Tuval önce havada biraz yükseldi, sonra ivmesini kaybetti, bir bumerang gibi geri döndü ve çağlayana düştü.

Minik Newt'un söyleyebileceği hiçbir şey yoktu.

İlk konuşan Angela oldu. "Yüzün gözün boya içinde kalmış, tatlım. Git, temizlen."

77
ASPİRİN VE BOKO-MARU

"Söylesenize doktor," dedim Julian Castle'a "'Baba' Monzano'nun durumu nasıl?"

"Nereden bileyim ben?"

"Tedavisiyle ilgileneceğinizi düşünmüştüm."

"Konuşmuyoruz..." Castle gülümsedi. "Daha doğrusu, o benimle konuşmuyor. Bana en son ne demişti biliyor musunuz? Bundan üç yıl önce falandı. Beni kancadan kurtaran tek şey Amerikan vatandaşı olmammış."

"Onu kızdıracak ne yaptınız? Buralara kadar gelip masrafları kendi cebinizden ödeyerek halkı için hastane kurmuşsunuz..."

"Hastalarımıza yaklaşımımızdan hoşlanmıyor 'Baba'," dedi Castle. "Özellikle de ölüm döşeğindeki hastalarımıza. Ormandaki Umut ve Merhamet Yuvası'nda ölmek üzere olan hastalara, talep etmeleri halinde Bokonon Kilisesi'nin dini ayinleri uygulanır."

"Nasıl ayinler?"

"Çok basit. Karşılıklı okunan bir metinle başlar. Denemek ister misiniz?"

"Kusura bakmazsanız ölüme o kadar yakın değilim şu anda."

Tüyler ürpertici bir ifadeyle bana göz kırptı. "Temkinli davranmakta haklısınız. Son ayinleri uygulayan insanlar genellikle hemen ardından ölüverir. Yine de sizi öbür tarafa gitmekten alıkoyabiliriz bence, tabii ayakların temasına izin vermezsek."

"Ayaklar mı?"

Bana ayakların Bokononculuktaki yerini anlattı.

"Otelde rastladığım bir olayın ne anlama geldiğini şimdi anladım." Otel odasında gördüğüm iki boyacıyı anlattım.

"İşe yarıyor, biliyor musunuz?" dedi. "Bunu yapan insanlar birbirlerine ve öbür dünyaya karşı daha güzel hisler beslemeye başlıyor."

"Hım."

"*Boko-maru.*"

"Efendim?"

"Ayak şeyine bu ad veriliyor," dedi Castle. "Gerçekten işe yarıyor. İşe yarayan şeyleri severim. İşe yarayan pek fazla şey *yoktur*, malum."

"Malum."

"Aspirin ve *Boko-maru* olmasa hastaneyi büyük ihtimalle yürütemezdim."

"Anladığım kadarıyla," dedim, "adada kanunlara rağmen, *gahı-n-caa-yya* rağmen hâlâ çok sayıda Bokononcu var..."

Bir kahkaha patlattı. "Sen daha uyanamadın demek."

"Neye?"

"San Lorenzo'daki herkes sıkı Bokononcudur, *gah-ı-n-caa* olsun olmasın."

78
ÇELİK ÇEMBER

"Bokonon ve McCabe yıllar önce bu sefil ülkeyi ele geçirdiğinde," dedi Julian Castle, "papazları adadan kovmuşlar. Sonra Bokonon gayet alaycı ve eğlenceli, yepyeni bir din yaratmış."

"Evet, biliyorum," dedim.

"Hiçbir idari ya da iktisadi reformun insanların sefaletine son veremeyeceği açıkça anlaşılınca tek gerçek umut bu din olmuş. Gerçek, halkın düşmanına dönüşmüş çünkü katlanılamayacak kadar korkunçmuş. Bu yüzden Bokonon insanlara zamanla daha güzel yalanlar söylemeyi kendine görev edinmiş."

"Peki, nasıl kanun kaçağına dönüştü?"

"Kendi fikriydi. Halkın manevi hayatına bir tat, bir çeşni katmak için McCabe'den kendisini ve dinini yasadışı ilan etmesini istedi. Bu konuda ufak bir şiiri de vardır."

Castle, *Bokonon'un Kitapları*'nda yer almayan şu şiiri okudu:

Elveda dedim devlete,

Söyledim sebebini de:

Gerçekten iyi bir din bile

İhanettir neticede.

"Bokononculara en uygun ceza olarak kancayı öneren de Bokonon'un kendisidir," dedi. "Madame Tussaud Müzesi'ndeki Korku Odası'nda görmüş bunu." Ürpertici bir göz kırpma daha. "O da çeşni niyetineydi."

"Kancada çok insan öldü mü?"

"İlk başlarda değil, önceleri hayır. Bir şayia gibi geliyordu insanlara başlarda. İdamlara ilişkin söylentiler kurnazca kulaktan kulağa yayılıyor ama kimse o şekilde ölen birini tanımıyordu. McCabe, Bokononculara, yani herkese kana susamış tehditler savurarak gününü gün ediyordu.

"Bokonon da ormana saklanıp keyif çatıyordu," diye devam etti Castle. "Bütün gün yazıyor, vaazlar veriyor ve müritlerinin getirdiği güzel yemekleri mideye indiriyordu.

"McCabe işsizleri, yani hemen herkesi bir araya toplar ve büyük çaplı Bokonon avları düzenlerdi.

"Yaklaşık her altı ayda bir McCabe, Bokonon'un etrafındaki çelik çemberin gözünün yaşına bakmaksızın, acımasızca daraldığını anlatan coşkun, mağrur açıklamalar yapardı.

"Sonra bu acımasız çemberin başını çekenler büyük bir hüsran ve hayal kırıklığıyla McCabe'e gidip Bokonon'un bir kez daha imkânsızı başardığını haber verirdi.

"Bokonon kaçmayı başarmıştı, buhar olup uçmuştu, yaşıyordu ve vaazlarını sürdürecekti. Mucize!"

79
MCCABE'İN RUHU NEDEN KARARDI?

"McCabe ile Bokonon, genelde hayat standardı şeklinde nitelenen şeyi yükseltmeyi başaramadılar," dedi Castle. "İşin gerçeği, hayat hâlâ eskisi kadar kısa, acımasız ve katıydı.

"Fakat artık insanların bu korkunç gerçeği fazla umursaması gerekmiyordu. Şehirdeki kanlı zalim ve ormandaki munis din adamı efsanesi yayıldıkça halkın mutluluğu da büyüyordu. Gayet iyi anladıkları, dünyanın herhangi bir yerinde herhangi bir insanın anlayıp alkışlayabileceği bir oyunda tam zamanlı aktördü hepsi."

"Hayat bir sanat eserine dönüştü demek," diyerek hayranlığımı ifade ettim.

"Evet. Tek bir sorun vardı."

"Neydi?"

"Oyun, iki başrol oyuncusu McCabe ve Bokonon'un ruhunun kaldıramayacağı kadar ağırlaştı. Gençliklerinde ikisi birbirine çok benzerdi; yarı melek, yarı korsandılar.

"Ancak oyun, Bokonon'un korsan yarısı ile McCabe'in melek yarısının yok olup gitmesini gerektirdi. McCabe ile Bokonon, halkın mutluluğu uğruna feci acı bedeller ödediler. McCabe zalimliğin, Bokonon'sa azizliğin ıstırabını tattı. Sonuçta ikisi de delirdi."

Castle sol elinin işaret parmağını kaldırıp kıvırdı. "Sonra insanlar *gah-ı-n-caa-da* gerçekten ölmeye başladı."

"Bokonon hiç yakalanmadı, değil mi?" diye sordum.

"McCabe hiçbir zaman o kadar delirmedi. Bokonon'u yakalamak için ciddi çaba göstermedi hiç. Kolaylıkla yakalayabilirdi oysa."

"Neden yakalamadı?"

"McCabe, savaşacağı din adamı olmadan varlığının anlamsızlaşacağını algılayabilecek kadar aklı başında adamdı. 'Baba' Monzano da bilir bunu."

"İnsanlar kancada ölüyor mu?"

"O şeyi bir kez taktılar mı ölüm kaçınılmazdır."

"Demek istediğim, 'Baba' hâlâ insanları bu yolla idam etmeye devam ediyor mu?"

"İki yılda bir birini tutup idam eder; maksat, ateşin feri sönmesin." İç geçirip bakışlarını akşam semasında gezdirdi. "Vızır, vızır, vızır, vızır."

"Efendim?"

"Biz Bokononcular çok fazla gizemli olayın döndüğünü hissettiğimizde böyle deriz," diye açıkladı.

"Siz de mi?" Şaşırmış kalmıştım. "Siz de mi Bokononcusunuz?"

Doğruca gözlerimin içine baktı. "Sen de öylesin. Yakında göreceksin."

80
ÇAĞLAYANIN SÜZGEÇLERİ

Angela, Newt, Julian Castle ve ben çağlayana uzanan terastaydık. Kokteyllerimizi yudumluyorduk. Frank'ten hâlâ ses seda yoktu.

Görüldüğü kadarıyla Angela'yla Newt sıkı içiciydi. Castle ise hovardalık günlerinin bir böbreğe patladığını ve hiç hoşlanmasa da zencefilli gazoz içmeye mahkûm kaldığını anlattı.

Birkaç kadehten sonra Angela, dünyanın babasına nasıl kazık attığından yakındı. "Kendinden çok şey verdi ama karşılığında pek az verdiler."

Dünyanın pintiliğini kanıtlayacak örnekler vermesi için sıkıştırdım ve bazı somut rakamlar elde ettim. "Genel Demircilik ve Döküm Şirketi, çalışmalarının sonucunda alınan her patent için kırk beş dolar ikramiye veriyordu," dedi. "Şirketteki herkese ödedikleri patent ikramiyesi aynıydı." Kafasını üzüntüyle salladı. "Kırk beş dolar. O patentlerden bazılarının ne olduğunu varın siz düşünün!"

"Demek öyle?" dedim. "Bir maaşı vardı herhalde."

"Aldığı en yüksek maaş yılda yirmi sekiz bin dolardı."

"Bana kalırsa gayet iyiymiş."

Angela bu sözüme sinirlendi. "Film yıldızlarının ne kadar kazandığından haberiniz var mı?"

"Kimi zaman epey fazla."

"Dr. Breed'in babamdan yılda on bin dolar fazla kazandığını biliyor muydunuz?"

"Ha, o büyük haksızlıkmış."

"Haksızlıklardan midem bulanıyor."

Öyle bir cırlamaya başlamıştı ki konuyu değiştirdim. Julian Castle'a çağlayana fırlattığı tablonun akıbetini sordum.

"Aşağıda bir köy var," dedi. "Beş, bilemedin on hanedir. Tesadüf ya, 'Baba' Monzano oralıdır. Çağlayan orada büyük bir kayalık çanağa dolarak hızını yitirir.

"Köylüler çanağın ağzına telden bir ağ germiştir. Su oradan akarak aşağıda bir dereye dönüşüverir."

"Yani Newt'un tablosu da o ağa takılıdır şu an, öyle mi?" diye sordum.

"Fark ettiyseniz burası fakir bir ülke," dedi Castle. "Burada hiçbir şey uzun süre ağa takılı kalmaz. Newt'un tablosunun benim puromun izmaritiyle birlikte çoktan güneşte kurumaya bırakıldığını tahmin ediyorum. Yarım metrekareye yakın tuval bezi,

dört tane düzgün çıta, raptiyeler ve bir de puro. Çok ama çok fakir bir adam için gayet verimli bir av."

"Bazılarına ne büyük paralar verdiklerini, babamaysa ne kadar az para verdiklerini, buna karşılık onun kendinden neler verdiğini düşündükçe kimi zaman haykırmak geliyor içimden," dedi Angela. Dokunsan ağlayacaktı.

"Ağlama," diye yalvardı Newt usulca.

"Bazen dayanamıyorum," dedi.

"Git, klarnetini al," önerisinde bulundu Newt. "İyi geliyor sana."

Öneri ilkin komik geldi ama Angela'nın tepkisini görünce gayet ciddi ve makul olduğunu anladım.

"Ne zaman böyle olsam," dedi Angela Castle ile bana, "iyi gelen yegâne şey budur."

Ancak hemen gidip klarnetini getiremeyecek kadar utangaçtı. Biz bir şeyler çalsın diye ısrar etmek zorunda kaldık, o da mecburen iki kadeh daha içti.

"Gerçekten mükemmel çalar," dedi minik Newt.

"Sizi dinlemeyi çok isterim," dedi Castle.

"Peki, tamam," dedi Angela nihayet ve sendeleyerek ayağa kalktı. "Tamam... Çalacağım."

Bizi duyamayacak kadar uzaklaştığında Newt ablası adına özür diledi. "Zor zamanlar geçirdi. Biraz dinlenmeye ihtiyacı var."

"Hasta mıydı?" diye sordum.

"Kocası çok kötü davranıyor," dedi Newt. Angela'nın yakışıklı ve genç kocası, Fabri-Tek'in büyük başarılara imza atmış başkanı Harrison C. Conners'tan ne kadar nefret ettiği belliydi. "Adam eve bile uğramıyor neredeyse, teşrif buyurduğunda da sarhoştur ve her tarafında ruj lekeleri olur."

"Anlattıklarına bakınca," dedim, "çok mutlu bir evlilikleri var gibi gelmişti bana."

Minik Newt ellerini birbirinden on, on beş santim kadar uzaklaştırıp parmaklarını araladı. "Hanimiş kedicik? Hanimiş beşik?"

81
GAR HAMALININ OĞLUNA BEYAZ GELİN

Angela'nın klarnetinden ne çıkacağını bilmiyordum. Kimse tahmin edemezdi.

Marazi bir şeyler bekliyordum ama marazın derinliğiyle, şiddetiyle ve neredeyse katlanılmaz güzelliğiyle karşılaşmayı beklemiyordum.

Angela ağızlık kısmını ıslatıp ısıttı ama tek bir deneme notası çalmadı. Bakışları donuklaştı ve uzun, kemikli parmakları sessiz tuşlarda tembelce gezindi.

Endişeyle beklerken aklıma Marvin Breed'in anlattıkları geldi. Angela'nın babasıyla sürdüğü kasvetli yaşamdan tek kaçış yolu odasına kapanmak ve plaklara eşlik ederek klarnet çalmaktı.

Newt, terasa çıkılan odadaki pikaba bir uzunçalar yerleştirdi. Geldi, plak kapağını bana uzattı.

Albümün adı *Cat House Piano* idi. Meade Lux Lewis'ten piyano soloları.

Angela dikkatini daha iyi toplamak için ilk şarkıya katılmamayı tercih edince ben de o arada plağın kapağında Lewis hakkında yazanları okudum:

"1905 yılında Kentucky eyaletinin Louisville şehrinde doğan Mr. Lewis, on altı yaşını bitirene dek müzikle uğraşmadı; sonrasında babasının verdiği çalgı kemandı. Bir yıl sonrasında genç Lewis, Jimmy Yancey'nin piyanosunu dinleme imkânı buldu. Lewis'in

deyişiyle 'Gerçek müzik buydu.' Kısa süre sonra Lewis kendi kendine boogie-woogie tarzı piyano öğrenmeye başladı; ölümüne dek yakın dostu ve idolü kalan, kendisinden yaşça büyük Yancey'den kapabileceği her şeyi aldı. Babaları garda hamallık yaptığından Lewis ailesi demir yolunun yakınında oturuyordu. Trenlerin ritmik sesleri kısa süre içinde genç Lewis'in müziğinin doğal motifine dönüştü ve o da bugün türünün klasiği kabul edilen, boogie-woogie solosu *Honky Tonk Train Blues* isimli eserini besteledi."

Okuduğum metinden başımı kaldırdım. Plağın ilk şarkısı bitmişti. Pikabın iğnesi cızırdayarak şarkılar arasındaki boşluktan ikinciye doğru ilerliyordu. Plağın kapağında ikinci şarkının adının *Dragon Blues* olduğu yazıyordu.

Meade Lux ilk dört ölçüyü yine tek başına çaldı ve derken Angela Hoenikker ona katıldı.

Angela'nın gözleri kapalıydı.

Şaşkınlıktan donup kaldım.

Muhteşem çalıyordu.

Gar hamalının oğlunun müziğine doğaçlamalarla katkıda bulunuyordu; akıcı lirizmden taşkın şehvete geçiyor, oradan korkmuş bir çocuğun tiz gerginliğine atlayıp ardından bir eroin kâbusuna dalıveriyordu.

Cenneti, cehennemi ve aralarında kalan her şeyi anlatıyordu müziği.

Öyle bir kadından öyle bir müziğin çıkması, ancak şizofreni vakası ya da şeytanın ruhunu ele geçirmesiyle açıklanabilirdi.

Tüylerim diken diken olmuştu; Angela karşımda yerlerde yuvarlanıp ağzından köpükler saçarak su gibi Babilce konuşuyordu âdeta.

Müzik sona erdiğinde, tıpkı benim gibi apışıp kalmış Julian Castle'a dönüp haykırdım: "Tanrım! Hayat bu! Tek bir dakikasını anlayabilmiş adam var mı şu dünyada?"

“Hiç deneme bile,” dedi. “Anlıyormuş gibi yap sadece.”

“Bu... Bu çok yerinde bir tavsiye.” Gevşeyivermiştim.

Castle bir şiir daha okudu:

Kaplan avlanmak zorunda,

Kuş uçmak zorunda;

İnsansa oturup düşünmek zorunda, “Niye, niye, niye?”

Kaplan uyumak zorunda,

Kuş konmak zorunda;

İnsansa kendi kendine anladım demek zorunda.

“Nereden bu şiir?” diye sordum.

“Nereden olacak? *Bokonon’un Kitapları*’ndan tabii.”

“Bir nüsha edinmeyi çok isterim.”

“Bulması çok zor,” dedi Castle. “Basılı kopyası yok. Hepsi el yazması. Zaten tamamlanmış nüsha diye bir şey söz konusu değil çünkü Bokonon her gün yeni bir şeyler ekliyor.”

Minik Newt homurdandı. “Din işte!”

“Nasıl?” dedi Castle.

“Hanimiş kedicik?” dedi Newt. “Hanimiş beşik?”

82
ZAH-MAH-Kİ-BO

Tümgeneral Franklin Hoenikker akşam yemeğinde de görünmedi.

Telefon etti ve yalnızca benimle konuşmak istedi. Bana “Baba”nın başında nöbet beklediğini, “Baba”nın büyük acılar içinde ölmekte olduğunu anlattı. Frank’in sesi korkulu ve yalnız geliyordu.

“Bakın,” dedim, “otelime dönsem ve bu kriz bittikten sonra görüşsek...”

“Yo, yo, yo! Siz oradan bir yere ayrılmayın! Gerektiğinde hemen ulaşabileceğim bir yerde olmanızı istiyorum!” Beni elinden kaçırma fikriyle telaşlandırıyordu. Bana ilgisini açıklayamadığım için ben de telaşlanıyordum.

“Benimle hangi konuda görüşmek istediğinizle ilgili herhangi bir şey söyleyemez misiniz?” diye sordum.

“Telefonda olmaz.”

“Babanızla ilgili bir şey mi?”

“*Sizinle* ilgili bir şey.”

“Yaptığım bir şeyle mi ilgili?”

“*Yapacağınız* bir şeyle ilgili.”

Frank konuşurken ahizeden kulağıma bir tavuk gıdaklaması geliyordu. Sonra bir kapının açıldığını ve bir yerlerden ksilofon sesi geldiğini duydum. Çalan şarkı yine *When Day Is Done* idi. Sonra kapı kapandı ve müziği duyamaz oldum.

“Benden ne yapmamı beklediğinize dair ufak bir ipucu bile verseniz sevinir, böylece hazırlanabilirdim,” dedim.

“*Zah-mah-ki-bo.*”

“Ne?”

“Bokononcu bir deyim.”

“Bokononcu deyimleri bilmiyorum.”

“Julian Castle orada mı?”

“Evet.”

“Ona sorun, açıklasın,” dedi Frank. “Benim şimdi gitmem gerek.”

Telefonu kapadı. *Zah-mah-ki-bo*’nun anlamını Julian Castle’a sordum.

"Basit bir cevap mı istiyorsunuz, yoksa ayrıntılı mı?"

"Basitiyle başlayalım."

"Kader... Kaçınılmaz alınyazısı."

83

DR. SCHLICHTER VON KONIGSWALD DENGELENME NOKTASINA YAKLAŞIYOR

"Kanser," dedi Julian Castle, akşam yemeğinde. "Baba"nın acılar içinde ölmekte olduğu haberini vermiştim.

"Ne kanseri?"

"Hemen her şey var. Bugün tribünde yığılıp kaldığını söylediniz, değil mi?"

"Öyle," dedi Angela.

"İlaçlar yüzünden," dedi Castle. "Şimdilik ıstırabının ilaçlarla dengelendiği noktada. Daha fazla ilaç alırsa ölecek."

"Benim başıma gelse kendimi öldürürdüm herhalde," diye mırıldandı Newt. Sürekli yanında taşıdığı katlanır yüksek sandalyede oturuyordu. Sandalye alüminyum iskelet üstüne gerilmiş çadır bezinden ibaretti. "Üst üste koyulmuş bir sözlük, bir atlas ve telefon rehberinin üstünde oturmaktan daha iyi," demişti sandalyeyi kurarken.

"Onbaşı McCabe öyle yapmıştı," dedi Castle önceki konuya dönerek. "Kâhyasını halefi ilan etti, sonra da kendini vurdu."

"O da mı kanserdi?" diye sordum.

"Kesin bilmiyorum ama sanmam. Tahminimce zalimlikten kurtulamamak yemiş bitirmiştir onu. Bunlar hep benim zamanımdan önceydi."

"Amma neşeli sohbet," dedi Angela.

"Neşeli günler geçirdiğimiz konusunda herkes hemfikirdir herhalde," dedi Castle.

"Hayatınız boyunca yaptıklarınıza bakarsak," dedim Castle'a, "sizin neşe için herkesten fazla sebebiniz var bence..."

"Biliyor musun, bir zamanlar yatım bile vardı."

"Anlayamadım."

"Yat sahibi olmak, diğer herkesten neşeli olmak için bir nedendir."

"Peki, 'Baba'nın doktoru siz değilseniz kim?"

"Hastanemdeki doktorlardan biri. Dr. Schlichter von Koenigswald."

"Alman mı?"

"Azıcık. On dört yıl S.S. subaylığı yapmış. Bu sürenin altı yılında Auschwitz toplama kampının doktoruymuş."

"Şimdi Umut ve Merhamet Yuvası'nda kefaret ödüyor, öyle mi?"

"Evet," dedi Castle. "Üstelik de büyük ilerlemeler kaydediyor, sağda solda hayatlar kurtarıyor."

"Aferin."

"Evet. Bu hızda gider ve gece gündüz çalışmayı sürdürürse hayatını kurtardığı insan sayısı ölüme terk ettiklerine eşitlenecek, 3010 yılında."

*Karass*ımın bir üyesi daha çıkmıştı karşıma. Dr. Schlichter von Koenigswald.

84
KARARTMA

Yemeğin üzerinden üç saat geçmesine rağmen Frank hâlâ gelmemişti. Julian Castle müsaade isteyip Ormandaki Umut ve Merhamet Yuvası'na döndü.

Angela, Newt ve ben terasta oturuyorduk. Altımızda uzanan Bolivar'ın ışıkları çok güzel görünüyordu. Monzano Havalimanı'nın idare binasının tepesine ışıklandırılmış kocaman bir haç dikilmişti. Motorlu bir kaidenin üstünde yavaşça dönüyor ve etrafa elektrikli bir dindarlık yayıyordu.

Adanın kuzey tarafında başka parlak yerler de vardı. Dağlar doğrudan görmemizi engelliyordu ama ışıkların yansımalarını gökyüzünde seçebiliyorduk. Frank'in kâhyası Stanley'ye ışıkların kaynağını sordum.

Saat yönünün tersi bir sıralamayla açıkladı. "Ormandaki Umut ve Merhamet Yuvası, 'Baba'nın Sarayı ve İsa Kalesi."

"İsa Kalesi mi?"

"Askerlerimizin eğitim gördüğü kışla."

"İsmini İsa Mesih'ten alıyor öyle mi?"

"Tabii. Neden almasın?"

Kuzeye doğru hızla ilerleyen yeni bir parlaklık daha ortaya çıktı. Ben daha soramadan bir sırtı aşmakla meşgul farlardan kaynaklandığı anlaşıldı. Bize doğru yaklaşıyordu. Farlar, bir konvoya aitti.

Konvoy, beş adet Amerikan malı kamyondan ibaretti. Sürücü mahallinin tepesindeki dönerli yuvalara makineli tüfekler ve askerler yerleştirilmişti.

Konvoy, Frank'in evinin önünde durdu. Askerler derhal aşağı indi. Hemen işe koyulup siper kazmaya, makineli tüfek mevzileri kurmaya başladılar. Başlarındaki subaya neler döndüğünü sormak üzere Frank'in kâhyasıyla birlikte dışarı çıktım.

"San Lorenzo'nun yeni başkanını koruma emri aldık," dedi subay, adalılara özgü aksanıyla.

"Kendisi şu an burada değil," bilgisini sundum.

"Bu konuda bir malumat intikal etmedi," dedi. "Bana verilen emirler burayı kazmamız yönünde. Tek bildiğim budur."

Durumu Angela ile Newt'a bildirdim.

"Sizce gerçekten tehlikeli bir durum söz konusu olabilir mi?" diye sordu Angela.

"Ben de buraların yabancısıyım," dedim.

Tam o anda elektrikler kesildi. San Lorenzo'nun tüm ışıkları söndü.

85
BİR YIĞIN FOMA

Frank'in hizmetkârları bize gaz lambaları getirdi; elektrik kesintisinin San Lorenzo'da sık görüldüğünü, tedirginliğe gerek bulunmadığını söylediler. Ancak Frank'in *zah-mah-ki-bo* hakkındaki sözlerini işittiğimden beri içimde yer eden endişeyi bastırmak benim için hiç kolay değildi.

Sözleri bende, hür irademin Chicago hayvan pazarına getirilmiş bir domuz yavrusununkinden daha mühim olmadığı izlenimi bırakmıştı.

Yine aklıma Ilium'daki melek heykeli geldi.

Dışarıdaki askerlerin seslerine, çalışırken çıkardıkları tangırtılara, şıngırtılara, homurtulara kulak verdim.

Çok ilginç bir konuya dalmalarına rağmen Angela ile Newt'un sohbetine odaklanmakta güçlük çekiyordum. Bana babalarının bir aynı yumurta ikizinin olduğunu anlatıyorlardı. Hiç tanışmamışlardı adamla. İsmi Rudolph'tu. En son duydukları kadarıyla İsviçre'nin Zürih kentinde müzik kutusu imalatıyla uğraşıyordu.

"Babam neredeyse hiç bahsetmezdi ondan," dedi Angela.

"Babam *kimseden* neredeyse hiç bahsetmezdi," diye düzeltti Newt.

Anlattıklarına göre, ihtiyarın bir de kız kardeşi vardı. Celia. Shelter Island'da dev schnauzer cinsi köpekler yetiştiriyordu.

"Bize her Noel kart atar," dedi Angela.

"Kartta hep dev schnauzer fotoğrafı olur," dedi minik Newt.

"Aynı aileden farklı bireylerin büyüyünce böylesine ayrı işlerle uğraşması ne ilginç," dedi Angela.

"Çok doğru ve yerinde bir ifade," diyerek katıldığımı belirttim.

Renkli dostlardan müsaade istedim ve kâhya Stanley'ye evde *Bokonon'un Kitapları*'nın bir nüshasının bulunup bulunmadığını sordum.

Stanley önce neden bahsettiğimi anlamıyormuş gibi yaptı. Sonra söylenerek *Bokonon'un Kitapları*'nın pislikten başka şey olmadığını belirtti. Arkasından kitabı okuyanların kancayı boylayarak can vermesi gerektiğini ısrarla vurguladı. Sonra da gidip Frank'in komodininin üstünde duran nüshayı getirdi.

Ağır bir şeydi, tam teşekküllü bir lügat boyutundaydı. Elle yazılmıştı. Sırtlayıp odama, kaya kaidesine yerleştirilmiş sünger yatağıma götürdüm.

Kitabın dizini yoktu, haliyle *zah-mah-ki-bo*'nun anlamını araştırmak kolay değildi. İşin aslı, araştırma o gece meyve vermedi.

Bir şeyler öğrendim tabii ama pek yararlı bilgiler değildi. Örneğin Bokonon'a göre evrenin yaradılışını öğrendim: *Borasisi* yani Güneş, *Pabu*'yu yani Ay'ı kollarına alıyor ve ateşten bir çocuk vermesini diliyordu.

Fakat zavallı *Pabu* soğuk çocuklar doğuruyordu. Alev alev yanmıyordu hiçbiri. *Borasisi* de tiksinerek onları fırlatıp atıyordu. Bu çocuklar gezegenlerdi ve öfkeli babalarının çevresinde, güvenli mesafeyi koruyarak dönüp durmaya başlıyorlardı.

Derken zavallı *Pabu* da sepetleniyor ve en sevdiği çocuğu Dünya'nın yanına taşınıyordu. Dünya en sevdiği çocuğuydu çünkü

üstünde insanlar yaşıyordu. İnsanlar başlarını kaldırıp Pabu'yu seyrediyor, seviyor, ona anlayış gösteriyordu.

Peki ya Bokonon ne düşünüyordu kendi yaradılış kuramı konusunda?

"*Foma!* Yalanlar!" diye yazmıştı. "Bir yığın *foma!*"

86
İKİ KÜÇÜK TERMOS

Uyuyabilmeme inanmak güç ama bir şekilde uyumuştum işte, aksi halde ardı ardına yükselen patlamalar ve dört bir yanı aydınlatan ışıklarla nasıl uyanırdım?

İlk patlamada yatağımdan yuvarlanarak kalktım ve gönüllü bir itfaiyecinin şuursuz coşkusuyla evin ortasına koştum.

Yataklarından fırlayan Newt ve Angela ile burun buruna geldik.

Birdenbire duruverdik, etrafımızı saran korkunç sesleri şaşkın şavalak kavramaya çalışıyorduk. Nihayet seslerin bir radyo, bir bulaşık makinesi ve bir su pompasından kaynaklandığını anladık. Elektrik gelince hepsi birden gürültüyle çalışmaya başlamıştı.

Uyku sersemliğinden yeterince sıyrılmış ve komik bir durumda bulunduğumuzu, ölümcül gibi görünen ama öyle olmayan bir duruma gayet insani bir tepki verdiğimizi fark ettik. Yapay yazgıma üstünlüğümü göstermek adına gidip radyoyu kapadım.

Kıkırdadık hep birlikte.

Her birimiz, küçük düşmeme derdinde, insan doğasını en iyi anlayanmışız, en gelişmiş mizah duygusuna sahipmişiz pozlarındaydık.

En çabuk harekete geçen Newt'tu: Bana pasaportumu, cüzdanımı, kol saatimi kapıp geldiğimi işaret etti. Ölüm korkusuyla

neyi kaptığımı bilmiyordum, hatta elimde bir şeyler tuttuğumu bile fark etmemiştim.

Neşeyle karşı atağa kalktım ve Angela ile Newt'a neden ellerinde iki küçük termos taşıdıklarını sordum. Birbirinin aynısı, üç fincan kadar kahve alabilecek kırmızı-gri renkli termoslardı.

İkisi de ellerinde termos olduğunun farkında değildi. Fark edince hayretle bakakaldılar.

Dışarıdan gelen yeni patlamalarla açıklama yapmaktan kurtuldular. Hemen patlamanın kaynağına bakmaya koştum, az önceki telaşım kadar yersiz bir yüzsüzlükle sesin kaynağını araştırdığımda Frank Hoenikker'ı dışarıdaki bir kamyonun kasasına yerleştirilmiş jeneratörle uğraşırken buldum.

Jeneratör, yeni elektrik kaynağımızdı. Aletin mazotla işleyen motoru sürekli patlıyor ve dumanlar çıkarıyordu. Frank bu sorunu gidermeye uğraşıyordu.

Yanında melek yüzlü Mona vardı. Her zamanki vakur tavrıyla Frank'i izliyordu.

"Sana haberlerim var dostum!" diye bağırdı beni gören Frank ve hepimizi eve soktu.

Angela ile Newt hâlâ salondaydı, ancak tuhaf termosları ortadan kaldırmışlardı.

Termoslarda Dr. Felix Hoenikker'ın mirası ve *karass*ımın *wampeter*i *buz-dokuz* parçaları bulunuyordu elbette.

Frank beni kenara çekti. "Ne kadar uyanıksın?"

"Yeterince."

"Umarım tam manasıyla uyanıksındır çünkü hemen şimdi konuşmamız lazım."

"Başla."

"Önce yalnız kalalım." Frank, Mona'ya keyfine bakmasını söyledi. "Sana ihtiyacımız olursa sesleniriz."

Mona'ya içim giderek baktım ve o güne dek kimseye ona duyduğum kadar ihtiyaç duymadığımı düşündüm.

87
SENİ GÖZÜM TUTTU

Ancak bir Afrika zurnasından çıkabilecek ses ve ikna edicilikle konuşan Franklin Hoenikker adındaki fare suratlı çocuğa gelince... Askerdeyken kimleri için götü kâğıttanmış gibi konuşuyor derlerdi. General Hoenikker o tiplerdendi. Gizli Ajan X-9 sıfatıyla kendi dünyasıyla sınırlı bir çocukluk geçirmiş zavallı Frank neredeyse kimseyle konuşma deneyimi tatmamıştı.

Şimdiyse karşıma geçmiş, samimi ve ikna edici olabilme umuduyla bana afili laflar ediyor ve "Seni gözüm çok tuttu!" ve "Gel, senle şöyle harbi bir sohbet edelim erkek erkeğe!" gibi palavralar sıkıyordu.

Derken, "Dobra dobra konuşalım ve eteğimizdeki taşları dökelim," diyerek "inim" dediği yere götürdü beni.

Bir uçuruma oyulmuş basamaklardan çağlayanın altında ve arkasında kalan doğal bir mağaraya indik. Mağarada iki çizim masası, üç tane soluk renkli sade İskandinav koltuğu ve mimarlık kitapları, Almanca, Fransızca, Fince, İtalyanca, İngilizce kitaplarla dolu bir kütüphane vardı.

Her taraf elektrik ampulleriyle aydınlatılıyordu, jeneratörün öksürükleriyle birlikte titreşen ampullerle.

Mağaranın en çarpıcı yanıysa duvarlara yapılmış resimlerdi. Bir anaokulu çocuğu cüretiyle çizilmiş, ilkel insana has kil, toprak ve kömür renkleri hâkimiyetindeki resimler... Frank'e resimlerin

ne kadar eski olduğunu sormama gerek yoktu. İçeriklerine bakarak tarihlerini anlayabiliyordum. Karşımda ne mamutlar vardı ne dev dişli kaplanlar ne de mağara ayıları.

Resimlerin hepsinde Mona Aamons Monzano'nun küçüklüğünün çeşitli yönleri anlatılmıştı.

"Burası..." dedim, "burası Mona'nın babasının çalıştığı yer miydi?"

"Doğru. Ormandaki Umut ve Merhamet Yuvası'nı tasarlayan Fin mimardı kendisi."

"Biliyorum."

"Seni buraya bunu konuşmak için çağırmadım."

"Babanla ilgili bir mevzu mu?"

"Hayır, *senle* ilgili." Frank elini omzuma koydu ve gözümün içine baktı. Yarattığı etki kaynaştırıcılıktan uzaktı. Samimiyet havası yaratmaya çalışıyordu ama ışığı görünce kör olmuş, beyaz bir direğin üstüne tünemiş tuhaf ve küçük bir baykuş gibi görünüyordu.

"Konuya gelsen belki daha iyi."

"Evet, lafı dolandırmanın manası yok," dedi. "Ben insan sarrafıyımdır ve seni gözüm tuttu."

"Teşekkür ederim."

"Gül gibi geçinir gideriz."

"Kuşkusuz."

"İkimizin de birbirine cuk oturan yönleri var."

Elini omzumdan çektiğinde şükran hissiyle doldum. İki elinin parmaklarını bir dişlinin çarkları gibi birbirine kenetledi. Ellerden biri kendisini, diğeri beni temsil ediyordu galiba.

"Birbirimize ihtiyacımız var." Dişlilerin nasıl işlediğini göstermek için parmaklarını kımıldattı.

Dostluk ortamından pek memnun görünmekle birlikte yanıt vermedim.

"Demek istediğimi anlayabildin mi?" diye sordu Frank.

"Sen ve ben... Birlikte bir şey mi *yapacağız*?"

"Doğru!" Frank ellerini çırptı. "Sen görmüş geçirmiş birisin, kalabalıkların önüne çıkmaya alışkınsın. Bense teknik biriyim, görünmeyen kahramanlığa alışkınım, işlerin yürümesini sağlarım."

"Benim nasıl biri olduğumu nereden biliyorsun? Daha yeni tanıştık."

"Giyim kuşamından, konuşma biçiminden belli." Elini tekrar omzuma koydu. "Seni gözüm tuttu!"

"Diyorsun."

Frank coşmuştu ve aklından geçeni coşkuyla tamamlamamı bekliyordu ama hâlâ çok şaşkındım. "Bundan bana... Bana burada, San Lorenzo'da iş falan teklif ettiğini mi anlamam gerekiyor?"

Ellerini çırptı. Çok sevinmişti. "Evet, doğru! Yılda yüz bin dolar maaşa ne dersin?"

"Yuh!" diye bağırdım. "Bunu hak etmek için ne yapmam gerekecek?"

"Neredeyse hiçbir şey. Artı, her gece altın kadehlerden içecek, altın tabaklardan yiyecek ve kendine ait bir sarayda oturacaksın."

"Ne iş yapacağım?"

"San Lorenzo Cumhuriyeti'nin başkanı olacaksın."

88

FRANK NİÇİN BAŞKAN OLAMAZDI?

"Ben?" dedim hayretle. "Başkan?"

"Başka kim var ki burada?"

"Has..."

"Oturup adamakıllı düşünmeden hayır deme." Frank endişeyle süzdü beni.

"Hayır!"

"Bir saniye bile düşünmedin ama."

"Delilik olduğunu anlamaya yetecek kadar düşündüm."

Frank parmaklarını tekrar dişliler gibi birleştirdi. "*Birlikte* çalışacağız. Seni daima destekleyeceğim."

"İyi. Bana göbekten bir tıpa takarlarsa aynısından senin de olacak yani."

"Tıpa mı?"

"Vurulmak! Suikasta uğramak!"

Frank'in aklı karışmıştı. "Kim, neden vursun seni?"

"Yerime geçmek için."

Frank kafa salladı. "San Lorenzo'da kimse başkan olmak istemez," dedi. "Dini inançlarına aykırı."

"*Senin* dini inançlarına da mı aykırı? Yeni başkanın *sen* olacağını sanıyordum."

"Ben..." diye geveledi ve sonra sözüne devam edemedi. Hayalet görmüş gibiydi.

"Sen ne?" diye sordum.

Mağaranın ağzını perde misali örten su kütlesine döndü yüzünü. "Bana göre olgunluk," dedi, "haddini bilmektir."

Olgunluğu tanımlamada Bokonon'dan pek farklı bir bakış açısı sergilemiyordu. "Olgunluk," der Bokonon, "kahkaha herhangi bir şeye çaredir denemiyorsa hiçbir çaresi olmayan, acı bir hayal kırıklığıdır."

"Bir takım yetersizliklerim var, farkındayım," diye söze devam etti Frank. "Babamınkilerle aynı."

"Öyle mi?"

"Bir sürü çok iyi fikrim var, tıpkı babam gibi," dedi Frank, bana ve çağlayana. "Babam kalabalık karşısında kalakalırdı. Ben de öyleyim."

89
DUFFLE

"İşi kabul edecek misin?" diye kaygıyla sordu Frank.

"Hayır," dedim.

"Peki, bu işi kabul *edebilecek* herhangi birini tanıyor musun?" Frank, Bokonon'un *duffle* adını verdiğine klasik bir örnek sergiliyordu. Bokononculukta *duffle*, binlerce kişinin kaderinin bir *stuppa*nın ellerine teslim edilmesidir. *Stuppa* ise siste yolunu şaşırmış çocuk demektir.

Güldüm.

"Komik bir şey mi var?"

"Gülmeme bakma sen," diye ricada bulundum. "Bu konuda adı kötüye çıkmış bir sapığım."

"Bana mı gülüyorsun?"

Kafa salladım. "Hayır."

"Yemin et."

"Yemin ederim."

"Eskiden insanlar hep dalga geçerdi benimle."

"Sana öyle gelmiştir."

"Türlü laf atarlardı arkamdan. Bana *öyle* geldiği falan yoktu."

"İnsanlar bazen kastetmeden kabalık yapabiliyor," dedim. O konuda yemin edemezdim.

"Ne diye bağırırlardı arkamdan, biliyor musun?"

"Ne?"

"Bana, 'Hey, X-9, nereye lan?' diye seslenirlerdi."

"O kadar kötü gelmiyor."

"Bana o ismi takmışlardı," dedi Frank suratını asarak, "Gizli Ajan X-9."

Bildiğimi söylemedim.

"Nereye lan, X-9?" diye tekrarladı Frank.

Alay edenleri gözümde canlandırmaya çalıştım ve kader rüzgârıyla kim bilir nerelere savrulduklarını düşündüm. Frank'le dalga geçen sivri zekâlar illaki Genel Demircilik ve Döküm Şirketi'nde, Ilium Elektrik İdaresi'nde veya telefon şirketinde ölümden farksız işler bulmuşlardı.

Ve fakat işe bakın, Gizli Ajan X-9 tümgeneral olmuş, tropik bir şelalenin gizlediği bir mağarada bana krallık teklif ediyordu.

"Arkamdan seslendiklerinde durup nereye gittiğimi söylesem gerçekten hayret ederlerdi."

"Gün gelip buralara ulaşacağın ta o zamanlardan içine mi doğmuştu?" Bokononcu bir soruydu bu.

Hiçbir heyecan sönmesi yaşamadan, "Jack'in Hobi Dükkânı'na gidiyordum," dedi Frank.

"Ha..."

"Hepsi nereye gittiğimi bilirdi ama orada *gerçekte* neler döndüğüne dair en ufak fikirleri yoktu. *Gerçekte* neler döndüğünü bilseler, özellikle kızlar, hayret ederlerdi. Kızlar, kızlar hakkında hiçbir şey bilmediğimi zannederlerdi."

"*Gerçekte* neler dönüyordu orada?"

"Jack'in karısını düdüklüyordum her gün. Lisede derslerde uyuklamamın nedeni buydu. Hiçbir zaman gerçek potansiyelimi ortaya koyamamamın nedeni de."

Derken rezil anıdan sıyrılıp toparlandı. "Haydi, ya... Bak, gel, San Lorenzo'nun başkanı ol. Kişiliğinle üstesinden gelirsin. Lütfen..."

90
BİT YENİĞİ

Ve gece vakti ve mağara ve şelale... Ve Ilium'daki melek heykeli...

Ve 250.000 sigara ve 3.000 litre içki ve iki karı ve hiç karı...

Ve bir yerlerde beni bekleyen bir aşkın olmayışı...

Ve mürekkep lekelerine bulanmış bir yazarın boktan hayatı...

Ve *Pabu,* Ay ve *Borasisi,* Güneş ve çocukları...

Hepsi birlik olup Tanrı'nın hayatımı idare ettiği ve bana yaptıracak işleri olduğu inancına varan kozmik bir *vin-dit* yaratmıştı.

İçimden *saroon*ladım, *vin-dit*imin görünürdeki isteklerine boyun eğdim.

İçimden San Lorenzo'nun yeni başkanı olmayı kabul etmiştim.

Dışımdan ise hâlâ ihtiyatlıydım, şüphelerim vardı. "Mutlaka bir bityeniği vardır bu işte," dedim.

"Yok."

"Seçim yapılacak mı?"

"Bugüne kadar hiç yapılmadı. Sadece çıkıp yeni başkanı ilan edeceğiz."

"Kimse itiraz etmeyecek mi?"

"Kimse bir şeylere itiraz etmez burada. İlgilenmezler. Umursamazlar."

"Bir bityeniği olmak *zorunda*!"

"Aslında bir tane var gibi," diye itiraf etti Frank.

"Biliyordum!" *Vin-dit*imden ürkmeye başladım. "Ne? Ne, söyle!"

"Tam bityeniği denemez, istemiyorsan yapman şart değil. Yine de yapsan güzel *olur*."

"Duyalım bakalım, neymiş..."

"Başkan olursan, bence Mona ile evlenmen gerekir. Ama istemiyorsan mecbur değilsin. Patron sensin."

"*Beni* kabul eder mi?"

"Beni ettiyse seni de eder. Tek yapman gereken sormak."

"Neden evet desin?"

"San Lorenzo'nun yeni başkanıyla evleneceği *Bokonon'un Kitapları*'nda yazılı," dedi Frank.

91
MONA

Frank, Mona'yı babasının mağarasına getirdi ve bizi yalnız bıraktı.

İlk başta konuşmakta zorlandık. Çekiniyordum.

Elbisesi yarı saydamdı. Elbisesi gök mavisiydi. Bel kısmı ince bir kumaşla hafifçe büzülmüş, sade bir elbiseydi. Diğer her yerini Mona'nın bedeni şekillendiriyordu. Göğüsleri greyfurda benziyordu. Ya da neye isterseniz ona benzetin ama her şeyden çok genç bir kadının göğüslerine benziyordu.

Ayakları çıplaktı. Tırnaklarına özenle pedikür yapılmıştı. Minik sandaletleri altın rengindeydi.

"Na..." dedim, "nasılsınız?" diye sordum. Kalbim yerinden çıkacak gibiydi. Gözlerimi ateş basmıştı.

"Hata yapmak mümkün değil," teminatını verdi.

Bunun tüm Bokononcuların utangaç bir insanla tanıştıklarında verdikleri geleneksel selam olduğunu bilmiyordum o sıra. Haliyle hata yapmanın mümkünlüğüne dair hararetli bir tartışmaya giriştim.

"Şimdiden ne çok hata yaptığımı bir bilsen. Karşında hata yapma dünya şampiyonu var." Böyle başlayıp saydım da saydım. "Frank'in az evvel bana ne dediğini biliyor musun?"

"*Benim* hakkımda mı?"

"Her şey hakkında ama *özellikle* senin hakkında."

"Dilersen bana sahip olabileceğini söylemiştir."

"Evet."

"Doğru demiş."

"Ben... E... Şey..."

"Evet?"

"Ne desem bilemedim."

"*Boko-maru*nun faydası olabilir," diye önerdi.

"Neyin?"

"Ayakkabılarını çıkar," dedi ve sandaletlerini büyük bir zarafetle çıkardı.

Görmüş geçirmiş adamım, zamanında yaptığım bir hesaba göre elli üç kadın geçmiş hayatımdan. Kadınların karşımda mümkün her şekilde soyunduğunu gördüğümü söyleyebilirim. Son sahnede perdenin bin farklı aralanışını seyretmişimdir.

Buna rağmen kendimi tutamayarak inlememe sebep olan tek kadın, sandaletlerini çıkarmaktan başka şey yapmadı.

Ayakkabılarımın bağlarını çözmeye çalıştım. Benden daha rezil damat görülmemiştir herhalde. Ayakkabının tekini çıkardım ama diğerinin bağcığını çözeceğim derken kördüğüm yaptım. Düğümü açmaya çalışırken başparmağımın tırnağını kırdım, sonunda bağcıkları falan çözmeden ayağımdan çıkartıp attım.

Ardından çoraplarımı sıyırdım.

Mona yere oturmuştu bile; bacaklarını ileri uzatmış, kolları destek amacıyla belinde, başını geriye vermiş, gözlerini yummuştu.

Artık bana ilk-ilk-ilk *şeyimi* tamamlamak kalmıştı, Yüce Tanrım...

*Boko-maru*mu.

92
ŞAİRİN İLK BOKO-MARUSUNU KUTLAMASI ÜZERİNE

Bunlar Bokonon'un sözleri değil. Bana aitler.

Tatlı hayalet,

Görünmez buğusu...

Ben...

Ruhum...

Aşka hasret hayalet,

Bunca zamandır yalnız:

Başka bir tatlı ruhla tanışacak mı?

Bunca zamandır

Yanlış öğütler vermişim sana

İki ruhun nerede

Buluşabileceği hakkında.

Tabanlarım, tabanlarım!

Ruhum, ruhum,

Git oraya,

Tatlı ruhum;

Öpül.

Mmmmmmm.

93
MONA'MI NASIL YİTİREYAZDIM?

"Benle konuşmak sana daha kolay geliyor mu şimdi?" diye sordu Mona.

"Sanki seni bin yıldır tanıyorum," diye itiraf ettim. İçimden ağlamak geliyordu. "Seni seviyorum, Mona."

"Seni seviyorum," deyiverdi.

"Frank ne ahmak adammış!"

"Ne gibi?"

"Seni bırakmasını kastediyorum."

"Beni sevmiyordu ki. Yalnızca 'Baba' istediği için evlenecekti benle. Başka birini seviyor."

"Kimi?"

"Ilium'da tanıdığı bir kadını."

Talihli kadın, Jack'in Hobi Dükkânı'nın sahibinin karısıydı herhalde.

"Sana anlattı mı?"

"Bu gece, senle evlenmeme izin verdiğinde."

"Mona?"

"Efendim?"

"Şey... Senin hayatında başka biri var mı?"

Mona bu soru karşısında şaşırmıştı. "Birçok kişi var," dedi.

"*Sevdiğin* biri yani."

"Ben herkesi seviyorum."

"Beni... Beni sevdiğin kadar mı?"

"Evet." Bunun beni rahatsız edebileceğine dair bir fikri yok gibiydi.

Yerden kalktım, bir sandalyeye oturdum ve çoraplarımla ayakkabılarımı giymeye koyuldum.

"Herhalde..." dedim. "Diğerleriyle de yapıyorsundur... Az önce yaptığımızı."

"*Boko-maru* mu?"

"Evet, *boko-maru*."

"Elbette."

"Bundan sonra benden başkasıyla yapmanı istemiyorum," buyurdum.

Gözleri doldu. Hafifmeşrepliğe bayılıyordu, utanç duygusu aşılamaya çalışmama kızmıştı. "Ben insanları mutlu ediyorum. Sevgi iyidir, kötü değildir."

"Kocan olarak senin tüm sevgini kendim için istiyorum."

Gözleri fal taşı, baktı bana. "Sen bir *sin-vat*sın!"

"Ne?"

"*Sin-vat*!" diye haykırdı. "Bir insanın tüm sevgisini isteyen adam. Bu çok kötü bir şey."

"Evlilik söz konusuysa bence gayet iyi bir şey. En önemli şey."

Mona hâlâ yerde oturuyordu ve ben çoraplarımı ve ayakkabılarımı giyip ayağa kalkmıştım. Çok uzun boyluymuşum gibi

geliyordu, oysa o kadar uzun değildim, çok güçlüymüşüm gibi geliyordu, oysa o kadar güçlü değildim. Kendi sesime huşuyla yabancıydım. Sesimde yepyeni, metalik bir yetke vardı.

Buyurgan konuşmayı sürdürünce kafama dank etti: Yönetmeye, hükmetmeye başlamıştım bile.

Mona'ya ülkeye gelişimin hemen sonrasında, hepimiz tribündeyken bir pilotla dikey *boko-maru* yapışını gördüğümü anlattım. "Artık onunla işin yok," dedim ona. "İsmi neydi?"

"Bilmem," diye fısıldadı. Bakışları yerdeydi.

"Peki, genç Philip Castle?"

"*Boko-maru* yapmamı mı kastediyorsun?"

"Her bir şeyi yapmanızı kastediyorum. Anladığım kadarıyla birlikte büyümüşsünüz."

"Evet."

"İkiniz de Bokonon'un öğrencisiymişsiniz."

"Evet." Bu anıyı hatırlayınca yeniden neşelendi.

"O günlerde çokça *boko-maru* durumları olmuştur herhalde."

"Olmaz mı?" dedi mutlulukla.

"Bundan sonra onu da görmeyeceksin. Anlaşıldı mı?"

"Hayır."

"Hayır mı?"

"Bir *sin-vat* ile evlenmem." Ayağa kalktı. "Elveda."

"Elveda mı?" Bu söz karşısında yıkılmıştım.

"Bokonon bize herkesi tamı tamına aynı biçimde sevmemenin çok yanlış olduğunu söyler. *Senin* dinin ne söylüyor bu konuda?"

"Benim... Benim bir dinim yok."

"Benim *var*."

Hükmetmeye son verdim. "Anlıyorum," dedim.

"Elveda, dini olmayan adam." Taş merdivene yöneldi.

"Mona..."

Duraksadı. "Efendim?"

"Eğer istersem senin dinine girebilir miyim?"

"Tabii."

"İstiyorum öyleyse."

"Güzel. Seni seviyorum."

"Ben de seni seviyorum." İç çektim.

94
EN YÜKSEK DAĞ

Böylece gün doğarken dünyanın en güzel kadınıyla nişanlandım. San Lorenzo'nun yeni başkanı olmayı da kabul ettim.

"Baba" henüz ölmemişti ve Frank mümkünse hayır duasını almamın yerinde olacağını düşünüyordu. Bu nedenle *Borasisi,* güneş doğduğunda Frank'le birlikte, yeni başkanı koruyan askerlerden aldığımız bir ciple "Baba"nın kalesine gittik.

Mona, Frank'in evinde kaldı. Onu kutsal bir edayla öptüm, o da kutsal uykusuna devam etti.

Sağ tarafımızda yükselen parlak güneşin altında dağları aşarak yabani kahve ağaçlarının arasında ilerledik.

O gün doğumunda adanın en yüksek dağı McCabe Dağı'nın bir deniz memelisini andıran heybetine ilk kez tanık oldum. Karşımda ürkütücü bir kambur, bir mavi balina duruyordu; zirvesindeyse tuhaf, tıpaya benzeyen, çıplak bir kaya kütlesi vardı. Dağı bir balina gibi düşünürsek tıpa, balinanın sırtına saplanıp kırılmış

bir zıpkının sapı gibi duruyordu. Dağın geri kalan kısmıyla o kadar alakasız görünüyordu ki Frank'e insan eliyle yapılmış olup olmadığını sordum.

Bana bunun doğal bir oluşum olduğunu anlattı. Ayrıca bildiği kadarıyla kimsenin o güne dek McCabe Dağı'nın zirvesine tırmanmadığını da ekledi.

"Tırmanması o kadar zor görünmüyor," diye yorumumu yaptım. Tepedeki tıpayı saymazsak dağın eğimi bir binanın basamaklarını tırmanmaktan daha zorlu bir parkur vadetmiyordu.

Tıpanın kendisiyse, en azından uzaktan bakıldığında, birçok tırmanmaya elverişli rampa ve çıkıntıyla örülü gibiydi.

"Kutsal falan mı sayılıyor?" diye sordum.

"Belki bir zamanlar. Ancak Bokonon'dan beri değil."

"Öyleyse neden kimse tırmanmamış bugüne dek?"

"Kimsenin canı istememiş demek ki."

"Belki ben tırmanırım."

"Tırmanabilirsin. Seni engelleyen yok."

Sessizlik içinde yola devam ettik.

"Bokononcular için kutsal bir şey var mı?" diye sordum bir süre sonra.

"Tanrı bile kutsal sayılmaz diyebilirim."

"Hiçbir şey yok mu gerçekten?"

"Sadece tek bir şey."

Tahmin yürüttüm. "Okyanus mu? Güneş mi?"

"İnsan," dedi Frank. "O kadar. Yalnızca insan."

95
KANCAYI GÖRÜYORUM

Nihayet kaleye vardık.

Alçak, kapkara, zalim bir yapıydı.

Surlarında eskiden kalma toplar duruyordu hâlâ. Mazgallarını sarmaşıklar ve kuş yuvaları sarmıştı.

Kuzey duvarları, doğrudan ılık denize inen yüz seksen metrelik korkunç bir uçurum boyunca uzanıyordu.

O tür kaya yığınlarının hepsinin insanın aklına getirdiği soruyu sorduruyordu bu da: Nasıl olmuştu da zayıf insanlar o koca kayaları yerinden oynatabilmişti? Yine tüm benzer kaya yığınları gibi cevap, sorunun kendisinde saklıydı: O koca taşları yerinden oynatan körü körüne korkuydu.

Kale, San Lorenzo'nun kaçık imparatoru, sabık köle Tumbumwa'nın istekleri doğrultusunda yapılmıştı. Tum-bumwa'nın kalenin tasarımını bir çocuk kitabından aldığı söyleniyordu.

Kanlı bir çocuk kitabıydı herhalde.

Sarayın kapısına varmamızdan hemen evvel yol bizi iki telefon direğini birleştiren bir kirişten ibaret rustik kemerin altından geçirdi.

Kirişin ortasından dev bir demir kanca sallanıyordu. Kancaya asılmış bir de tabela vardı. Şöyle yazıyordu:

BU KANCA BOKONON'A ÖZEL AYRILMIŞTIR.

Başımı kaldırıp kancaya baktım ve o sivri demir parçası bana o ülkeye gerçekten hükmedeceğimi hatırlattı. Kancayı ortadan kaldıracaktım!

Sert ama adil ve iyi bir yönetici olacağımı, halkımı refah içinde yaşatacağımı söyledim kendime.

Fata Morgana.

Serap!

96

ÇAN, KİTAP VE ŞAPKA KUTUSUNDAKİ TAVUK

Frank ile doğrudan "Baba"nın yanına giremedik. Sorumlu hekim Dr. Schlichter von Koenigswald, yarım saat kadar beklememiz gerektiğini homurdandı.

Bunun üzerine "Baba"nın dairesinin önündeki odada oyalanmaya başladık. Penceresizdi oda, fazla geniş sayılmazdı. Eşya niyetine birkaç tahta sıra ve bir iskambil masası vardı. Masada bir vantilatör duruyordu. Taş duvarlarda herhangi bir resim ya da süs yoktu.

Ama duvara, yerden iki metre yüksekliğe yaklaşık iki metre aralıkla demir halkalar çakılıydı. Frank'e odanın geçmişte işkence amacıyla kullanılıp kullanılmadığını sordum.

Kullanıldığını söyledi ve üstünde dikildiğim kapağın aslında zindan girişi olduğunu belirtti.

Bekleme odasında bezgin bir nöbetçi vardı. Ayrıca ihtiyaç duyulması halinde "Baba"nın dini ihtiyaçlarıyla ilgilenmek üzere bir de Hristiyan rahip hazır bekliyordu. Yanında pirinç bir yemek çanı, üstüne delikler açılmış bir şapka kutusu, İncil ve bir de kasap bıçağı vardı. Hepsini yanı başına, oturduğu sıranın üstüne dizmişti.

Bana şapka kutusunda canlı bir tavuk olduğunu söyledi. Tavuğun sesinin çıkmamasını ise verdiği müsekkinlerle açıkladı.

Yirmi beş yaşın üzerindeki tüm San Lorenzolular gibi en az altmışında gösteriyordu. İsminin Dr. Vox Humana* olduğunu, bu adın kendisine 1923'te San Lorenzo Katedrali dinamitlendiği zaman annesinin kafasına çarpan bir org düğmesinden ötürü verildiğini anlattı. Babasının kim olduğunuysa bilmediğini hiç utanıp sıkılmadan söyledi.

---

* İnsan sesi yahut beşeri ses (y.h.n.)

Hangi Hristiyan mezhebine mensup olduğunu sordum ve tavuk ile kasap bıçağının, en azından benim Hristiyanlık anlayışım açısından yenilik olduğunu belirttim.

"Çana gelince," dedim, "duruma ne kadar uygun düştüğünü kavrayabiliyorum."

Rahip çıktı. Doktorasını Little Rock, Arkansas'taki Western Hemisphere Üniversitesi'nde yapmıştı. Anlattığına göre üniversiteyle *Popular Mechanics* dergisindeki bir ilan sayesinde temasa geçmişti. Üniversitenin sloganını benimsemişti ki bu da tavukla bıçağın açıklamasıydı. Üniversitenin sloganı şuymuş:

DİNİ YAŞAT!

Bana Hristiyanlık içinde bir çıkış bulmak zorunda kaldığını, zira hâlihazırda Katoliklik ve Protestanlığın da Bokononculukla birlikte yasaklandığını anlattı.

"Dolayısıyla, bu koşullar altında Hristiyan olacaksam birçok yeni şey uydurmak zorundaydım."

"Dolaşıya," dedi aslında yerel lehçeyle, "bogojûllar alçınca Hırışşyan oljakşam, pirçuk yenişi uccurmak şorundayjım."

Derken Dr. Schlichter von Koenigswald "Baba"nın dairesinden çıktı. Çok Alman ve çok bitkin görünüyordu. "Şimdi 'Baba'yı görebilirsiniz," dedi.

"Yormamaya özen göstereceğiz," diye söz verdi Frank.

"Öldürebilirseniz," dedi Von Koenigswald, "bence minnettar kalır."

97
PİS HRİSTİYAN

"Baba" Monzano ve amansız hastalığı, altın kayık şeklindeki yatakta yatıyordu. Yatağın yekesi, pruva halatı, ıskarmozları ve

diğer her şeyi altın yaldız kaplıydı. Bokonon'un eski teknesi *Hanımın Terliği*'nin, çok uzun zaman önce Bokonon ile Onbaşı McCabe'i San Lorenzo'ya getiren geminin cankurtaran kayığıydı bu.

Odanın duvarları beyazdı. Ancak "Baba" öylesine alev alev, parlak bir acı yayıyordu ki duvarlar sanki öfkeden kıpkırmızı kesilmişti.

Belden yukarısı çıplaktı ve terden parlayan göbeği boğum boğumdu. Rüzgâr altında ilerleyen bir teknenin yelkeni gibi sallanıyordu karnı.

Boynunda bir zincir, ucunda da fişek büyüklüğünde bir silindir asılıydı. Silindirin içinde sihirli bir iksir falan olduğunu sandım. Yanılıyordum. İçinde bir parça *buz-dokuz* varmış.

"Baba" güçlükle konuşabiliyordu. Dişleri birbirine vuruyordu ve soluğunu kontrol etmekten acizdi.

"Baba"nın acılara boğulmuş başı kayığın baş tarafında, geriye kaykılmıştı.

Mona'nın ksilofonu yatağın yanındaydı. Önceki gece "Baba"yı müzik yoluyla sakinleştirmeye çalıştığı belliydi.

"Baba?" diye fısıldadı Frank.

"Baba", "Elveda," diyerek yutkundu. Gözleri yuvalarından fırlamıştı, hiçbir şey görmüyordu.

"Sana bir arkadaşımı getirdim."

"Elveda."

"San Lorenzo'nun yeni başkanı o olacak. Benden çok daha iyi başkan olacak..."

"Buz!" diye inledi "Baba".

"Buz deyip duruyor," dedi Von Koenigswald. "Getirince de istemiyor."

"Baba" gözlerini devirdi. Boynunu esnetti, bedeninin ağırlığını başının tepesine vermekten vazgeçti. Sonra yeniden boynunu esnetti.

"Hiç fark etmez," dedi, "kim olursa olsun başkanı..." Sözlerini tamamlamadı.

Tamamladım. "San Lorenzo'nun mu?"

"San Lorenzo'nun, evet," diye onayladı. Çarpık gülümsemeyi başardı. "İyi şanslar!" dedi boğuk bir sesle.

"Teşekkür ederim, efendim," dedim.

"Hiç fark etmez! Bokonon. Bokonon'u yakala."

Bu sözüne alengirli bir karşılık vermeye niyetlendim. Sonra halkın mutluluğu için Bokonon'un her daim kaçak kalması, asla yakalanmaması gerektiğini hatırladım. "Yakalayacağım."

"Ona de ki..."

"Baba"nın Bokonon'a mesajını duyabilmek için öne eğilerek iyice sokuldum.

"Ona de ki... Onu öldüremedim, kusura bakmasın," dedi.

"Söylerim."

"Onu *sen* öldür."

"Emredersiniz."

"Baba" buyurgan konuşmayı başardı. "*Sahiden* öldür diyorum!"

Karşılık vermedim. Kimseyi öldürme heveslisi değildim.

"Halka öğrettiği tek şey yalanlar, yalanlar ve yalanlar. Onu öldür ve halka doğruyu öğret."

"Emredersiniz."

"Sen ve Hoenikker... Halka bilimi öğretin."

"Emredersiniz efendim, öğreteceğiz," diye söz verdim.

"Bilim, *işe yarayan* tek sihirdir."

Sonra sustu, sakinleşti, gözlerini kapadı. Ardından fısıldadı.

“Son duamı edeceğim.”

Von Koenigswald kapıyı aralayıp Dr. Vox Humana’yı içeriye çağırdı. Dr. Humana uyuşturulmuş tavuğunu şapka kutusundan çıkarttı, kendi bildiğince son dua ayinine hazırlanmaya başladı.

“Baba” tek gözünü açtı ve “Sen değil,” diye hırladı Dr. Humana’ya. “Çık dışarı!”

“Efendim?” diyebildi Dr. Humana.

“Ben Bokononcuyum,” dedi “Baba” hırıltılar arasında. “Çık dışarı, pis Hristiyan...”

98
SON DUA AYİNİ

Böylelikle Bokononcu inancın son dua ayinine tanık olma imtiyazına da eriştim.

Askerler ve sarayın çalışanları arasından ayini bildiğini kabul edip “Baba”ya yardımcı olacak birisini bulmak için çok uğraştık. Kimse gönüllü olmadı. Kanca ve zindan o kadar yakındayken şaşırtıcı değildi.

Sonunda Dr. von Koenigswald deneyeceğini söyledi. Daha önce ayini hiç yönetmemiş ama Julian Castle’ı yüzlerce defa iş üstünde izlemişti.

“Siz Bokononcu musunuz?” diye sordum.

“Bokononcu görüşlerden birine katılıyorum sadece. Tüm dinler, Bokononculuk dâhil, yalandan başka bir şey değildir.”

“Bir bilim insanı olarak böyle bir ayine katılmak sizi rahatsız etmeyecek mi?” diye sordum.

"Ben çok kötü bir bilim insanıyım. Bir insana kendisini daha iyi hissettirebilmek için her şeyi, bilimsel olmasa bile yaparım. Unvanını hak eden hiçbir bilim insanı bunu söylemez."

Sonra altın kayığa, "Baba"nın yanına çıktı. Kıç tarafına oturdu. Alan darlığı nedeniyle altın dümen yekesini kolunun altına kıstırmak zorunda kaldı.

Çorapsız ayaklarına giydiği sandaletleri çıkardı. Yatakta serili örtünün ucunu kıvırarak "Baba"nın çıplak ayaklarını ortaya çıkardı. Ayak tabanlarını "Baba"nınkilere yapıştırarak klasik *boko-maru* pozisyonunu aldı.

99
GOŞ MAÇEMUŞ

"*Gott mate mutt*," diye alçak sesle mırıldandı Dr. von Koenigswald.

"*Goş maçemuş*," diye tekrarladı "Baba" Monzano.

"Tanrı çamuru yarattı," demişti her ikisi de kendi dillerinde.

Bu kısımdan itibaren bu dil ve aksanları kullanmadan aktaracağım diyalogları.

"Tanrı, kendini yalnız hissetti," dedi Von Koenigswald.

"Tanrı, kendini yalnız hissetti."

"Sonra Tanrı, bir çamur yığınına dedi ki 'Ayağa kalk!'"

"Sonra Tanrı, bir çamur yığınına dedi ki 'Ayağa kalk!'"

"'Şu yarattıklarıma bak,' dedi Tanrı, 'tepelere, denizlere, gökyüzüne, yıldızlara.'"

"'Şu yarattıklarıma bak,' dedi Tanrı, 'tepelere, denizlere, gökyüzüne, yıldızlara.'"

“Ayağa kalkıp etrafına bakan çamur yığınının bir kısmı da bendim.”

“Ayağa kalkıp etrafına bakan çamur yığınının bir kısmı da bendim.”

“Ne şanslıyım, ne şanslı çamurum.”

“Ne şanslıyım, ne şanslı çamurum.” “Baba”nın yanaklarından yaşlar süzülüyordu.

“Ben, çamur, ayağa kalktım ve Tanrı’nın ne güzel bir iş yaptığını gördüm.”

“Ben, çamur, ayağa kalktım ve Tanrı’nın ne güzel bir iş yaptığını gördüm.”

“Aferin, Tanrım!”

“Aferin, Tanrım!” dedi ”Baba” yürekten.

“Bunu Sen’den başka kimse başaramazdı, Tanrım! Hele ben, asla başaramazdım.”

“Bunu Sen’den başka kimse başaramazdı, Tanrım! Hele ben, asla başaramazdım.”

“Kendimi sana kıyasla çok önemsiz hissediyorum.”

“Kendimi sana kıyasla çok önemsiz hissediyorum.”

“Kendimi azıcık önemli hissetmemin tek yolu, ayağa kalkıp etrafına bakmayan çamur yığınlarını düşünmek.”

“Kendimi azıcık önemli hissetmemin tek yolu, ayağa kalkıp etrafına bakmayan çamur yığınlarını düşünmek.”

“Bana çok fazlası bahşedildi, çamurun büyük kısmınaysa pek azı.”

“Bana çok fazlası bahşedildi, çamurun büyük kısmınaysa pek azı.”

“*Das-kür eder-rrğn bo-o honur-rrğ’çin!*” diye bağırdı Von Koenigswald.

"*Daşk-hür adarm pu-onnu çügün!*" diye hırıldadı "Baba".

Söyledikleri şuydu aslında: "Teşekkür ederim bu onur için!"

"Şimdi çamur yeniden yatıyor ve uykuya dalıyor."

"Şimdi çamur yeniden yatıyor ve uykuya dalıyor."

"Ne güzel anıları oldu bu çamurun!"

"Ne güzel anıları oldu bu çamurun!"

"Kendimden başka öyle güzel ayaklanmış çamurlarla tanıştım ki!"

"Kendimden başka öyle güzel ayaklanmış çamurlarla tanıştım ki!"

"Gördüğüm her şeyi çok sevdim!"

"Gördüğüm her şeyi çok sevdim!"

"İyi geceler."

"İyi geceler."

"Şimdi cennete gideceğim."

"Şimdi cennete gideceğim."

"Sabırsızlanıyorum..."

"Sabırsızlanıyorum..."

"*Wampeter*imi ne olduğunu kesin olarak öğrenmek için..."

"*Wampeter*imin ne olduğunu kesin olarak öğrenmek için..."

"Ve *karass*ımda kimlerin olduğunu..."

"Ve *karass*ımda kimlerin olduğunu..."

"Ve *karass*ımızın sizler için yaptığı tüm iyilikleri."

"Ve *karass*ımızın sizler için yaptığı tüm iyilikleri."

"Âmin."

"Âmin."

100
FRANK GİDER ZİNDANA

Ne var ki "Baba" ölmedi ve cennete de gitmedi. En azından o dakika.

Frank'e başkanlığa yükselişimi duyurmak için en uygun zamanı nasıl ayarlayabileceğimizi sordum. Hiç yardımı olmadı, hiçbir fikri yoktu, bana bıraktı.

"Bana destek vereceğini zannediyordum," diye yakındım.

"Herhangi bir *teknik* konuda." Frank o açıdan aşırı kuralcıydı. Teknisyen dürüstlüğünü istismar edemez, işinin sınırlarını aşmaya zorlayamazdım.

"Anlıyorum."

"İnsanları nasıl idare etmek istiyorsan et, beni ilgilendirmez. O senin meselen ve sorumluluğun."

Frank'in tüm insan ilişkilerinden bu kadar kesin elini eteğini çekmesi beni hem şaşırttı hem de kızdırdı. Haliyle iğnelemek maksadıyla, "Zahmet vermeyecekse bu mühim güne dair planlarını teknik yönden açıklayabilir misin?" dedim.

Son derece teknik bir cevap aldım. "Elektrik santralinin onarımı ve bir uçuş gösterisi."

"Güzel! Demek ki Başkan sıfatıyla ilk muvaffakiyetlerimden biri halkıma elektriği geri getirmek olacak."

Frank bunda komik bir yan görmedi. Beni selamladı. "Deneyeceğim, efendim. Sizin için elimden gelenin en iyisini yapacağım, efendim. Lakin elektriğe yeniden kavuşmamızın ne kadar süreceğinden kesin emin değilim."

"Ben de bunu istiyorum işte: Elektrikli bir ülke."

"Elimden gelenin en iyisini yapacağım, efendim." Frank beni tekrar selamladı.

"Peki ya uçuş gösterisi?" diye sordum. "O nedir?"

Yine odun gibi bir cevap aldım. "Öğleden sonra saat birde San Lorenzo Hava Kuvvetleri'nin altı uçağı, bu sarayın üzerinden geçip denizdeki hedefleri vuracak. Yüz Demokrasi Şehidi Günü törenlerinin bir parçasıdır bu. Ayrıca Amerikan büyükelçisi de denize bir çelenk bırakmayı planlıyor."

Frank'in benim tahta çıkışımı, hava gösterisi ve çelenk bırakma töreninin hemen ardından duyurmasının uygun kaçabileceğini düşündüm o an.

Söyledim. "Ne dersin buna?" diye sordum Frank'e.

"Patron sizsiniz, efendim."

"Bir konuşma hazırlasam iyi olur herhalde," dedim. "Ayrıca daha saygın ve resmi görünmesi için bir yemin töreni filan da..."

"Patron sizsiniz, efendim." Bunu her söyleyişinde kelimeler sanki daha uzaktan geliyor, ben yukarıda sabit kalırken Frank derin bir kuyuya inen merdivenlerden aşağı doğru gidiyordu.

Sonra büyük bir hüsranla anladım ki patronluğu kabul etmem, Frank'i en çok istediği şeyi yapma konusunda serbest bırakmıştı. O da babası gibi insani sorumluluklardan kaçarak onurlandırılmayı, rahat yaşamayı istiyordu. Bunu da manevi bir zindana inerek başarıyordu.

101
SELEFLERİM GİBİ BOKONON'U YASAKLIYORUM

Konuşmamı bir kulenin dibindeki yuvarlak, çıplak bir odada hazırladım. Bir masa ve sandalyeden başka eşya yoktu. Yazdığım konuşma da aynı şekilde yuvarlak, çıplak ve işlevsel donanımdan yoksundu.

Umut veren bir konuşmaydı. Alçak gönüllüydü.

Tanrı'ya bel bağlamamayı ise imkânsız buldum. Daha önce hiç öyle bir desteğe ihtiyaç duymamıştım ve o tür bir desteğin mevcut olabileceğine inanmamıştım.

Ama şimdi inanmam gerektiğini anlamıştım, öyle yaptım.

Ayrıca halkımın desteğine de ihtiyacım olacaktı. Törenlere katılacak konukların listesini istedim ve Julian Castle ile oğlunun davet edilmediğini gördüm. Hemen haberciler gönderip onları davet ettim, zira halkımı Bokonon'dan sonra en fazla tanıyan kişiler onlardı.

Bokonon'a gelince...

Ona hükümetimde bir görev vermeyi ve böylelikle halkım için yeni bir çağ açmayı düşündüm. Sarayın kapısı önünde duran iğrenç kancanın büyük kutlamalar eşliğinde parçalanmasını emredebilirdim.

Fakat sonra, yeni bir çağın halkın nazarında iktidara kurulan bir din adamından daha fazlasını ifade etmesi gerektiğini anladım. Yeni bir çağ açıldığında herkese bol ve güzel yiyecek, oturacak güzel evler, iyi okullar, sağlıklı ve keyifli bir hayat ve her isteyene iş olmalıydı ki bunlar ne Bokonon'un ne de benim sunabileceğimiz şeylerdi.

Bu nedenle iyi ile kötü yine ayrı kalmak zorundaydı; iyi ormanda, kötü de sarayda. Mücadelenin doğasında barındırdığı eğlenceyi halka eksiksiz sunmakla mükelleftik.

Bunları düşünürken kapı çalındı. Bir hizmetkâr bana konukların gelmeye başladığını haber verdi.

Konuşmamı yazdığım kâğıdı cebime koydum ve kulenin döner merdivenini tırmanmaya başladım. Kalemin en yüksek noktasına ulaştım ve konuklarıma, hizmetkârlarıma, uçurumuma, ılık denizime baktım.

102
ÖZGÜRLÜK DÜŞMANLARI

Ne zaman kalemin en yüksek burcundaki o insanları düşünsem aklıma Bokonon'un bizleri kendisine katılarak söylemeye davet ettiği "Yüz On Dokuzuncu *Kalipso*"su gelir:

"Nerede benim eski dostlarım?"

Dediğini duydum mahzun bir zatın.

Eğilip kulağına adamın fısıldadım,

"Çoktan gitti eski dostların."

Hazır bulunanlar, Büyükelçi Horlick Minton ve hanımı, bisiklet fabrikatörü H. Lowe Crosby ve hanımı Hazel, insanlık dostu hayırsever Dr. Julian Castle ve oğlu, yazar ve otelci Philip, ressam minik Newton Hoenikker ve müzisyen ablası Harrison C. Conners, meleğim Mona, Tümgeneral Franklin Hoenikker ve önde gelen yirmi San Lorenzolu bürokratla askerdi.

Öldüler. Şimdi hemen hepsi ölü.

Bokonon'un bize söylediği gibi, "Veda etmek hiçbir zaman hata değildir."

Kulemin tepesinde yerel lezzetlerle donatılmış bir de yemek masası vardı: kendi mavi-yeşil tüylerinden yapılmış yataklarında sunulan ötleğen kuşu kızartmaları; kabuklarından çıkarılmış, kıyılmış, hindistan cevizi yağında kızartıldıktan sonra tekrar kabuklarına yerleştirilmiş eflatun renkli kum yengeçleri; muz ezmeli yavru baraküda dolmaları; mayasız, tuzsuz mısır ekmeği dilimleri üzerinde kuşbaşı albatros haşlama...

Bana anlatıldığına göre albatroslar masanın kurulduğu kuleden avlanmıştı.

İçecekler iki çeşitti, ikisi de buzsuzdu: Pepsi Cola ve yerli üretim rom. Pepsi plastik bira bardaklarında, rom ise hindistan cevizi kabuklarında sunuluyordu. Romun tatlı kokusu, ilk gençlik yıllarıma dair bir şeyler hatırlattı ama neydi, bir türlü çıkaramadım.

Frank kokunun neye benzediğini tespit etti. "Aseton."

"Aseton mu?"

"Model uçak yaparken tutkala katılırdı."

Rom içmedim.

Büyükelçi Minton elindeki hindistan cevizi kabuğunu şerefe kaldırarak bol miktarda büyükelçilik yapıyor, tıpkı bir tatbilir gibi tüm insanları ve onları ayakta tutan tüm içecekleri seviyormuş pozları veriyordu. Ancak içkisini yudumladığını görmedim. Yanında daha önce hiç görmediğim türden bir çanta vardı. Bir korno kutusuna benziyordu. Meğer içinde deni'ze atılacak çelenk bulunuyormuş.

Romu içtiğini gördüğüm tek kişi, koku duyusundan mahrumluğu bariz H. Lowe Crosby'ydi. Keyifli vakit geçiriyordu: Hindistan cevizi kabuğundan aseton içiyordu; bir savaş topunun üstünde oturmuştu ve koca kıçı falya deliğini kapatıyordu. Devasa bir Japon dürbünüyle denizi gözetliyordu. Açık denizdeki şamandıraların üstünde batıp çıkan hedeflere bakıyordu.

Hedefler, mukavvadan insan figürleriydi.

San Lorenzo Hava Kuvvetleri'ne mensup altı uçak, bunları kurşunlamak ve bombalamak suretiyle güç gösterisi yapacaktı.

Her hedef, gerçek bir şahsın karikatürüydü ve şahısların adları ön ve arkada yazılıydı.

Karikatürleri kimin çizdiğini sorunca Hristiyan papaz Dr. Vox Humana'nın elinden çıktıklarını öğrendim. Hemen yanı başımda dikiliyordu.

"Böyle bir yeteneğiniz olduğunu bilmiyordum."

"Vardır. Gençliğimde neye yöneleceğime zor karar verebilmiştim."

“Bence doğru seçimi yapmışsınız.”

“Yol göstermesi için yukarıdakine dua ettim.”

“Göstermiş.”

H. Lowe Crosby dürbününü karısına uzattı. “En yakındaki bizim Joe Stalin, hemen yanında bizim Fidel Castro duruyor.”

“Şuradaki de bizim Hitler,” diye kıkırdadı Hazel neşeyle. “Bizim Mussolini ile bir de Japon tip var.”

“Şurada da bizim Karl Marx.”

“Bak, bizim Kayser Bill de orada, tepesinde mızrak ucu olan şapkasıyla falan,” diye şakıdı Hazel. “Onu bir daha göreceğimi sanmazdım.”

“Şu da bizim Mao. Gördün mü bizim Mao’yu?”

“Hak ettiğini bulacak değil mi?” diye sordu Hazel. “Hayatının bombasıyla karşılaşacak... Çok şirin bir fikir.”

“Gelmiş geçmiş tüm özgürlük düşmanlarını dizmişler neredeyse yan yana,” diye açıkladı H. Lowe Crosby.

103
YAZARLAR GREVİNİN ETKİLERİ ÜZERİNE TIBBİ BİR GÖRÜŞ

Konuklardan hiçbiri başkanlığa geleceğimi bilmiyordu henüz. “Baba”nın ölüme ne kadar yaklaştığından da bihaberdiler. Frank’in resmi açıklaması “Baba”nın rahat koşullarda dinlendiği ve herkese en iyi dileklerini gönderdiği yönündeydi.

Frank’in ilan ettiği etkinlik düzenine göre Büyükelçi Minton, Yüz Şehit onuruna çelengini denize bırakacak ve uçakların denizdeki hedefleri vurmalarının müteakiben Frank birkaç kelam edecekti.

Konuklara kendisinin ardından benim de bir konuşma yapacağımı söylemedi.

Bu nedenle bana yalnızca konuk bir gazeteciymişim gibi davranılıyordu, ben de sağda solda zararsız *granfalon* faaliyetlerinde bulunuyordum.

"Merhaba Anne," dedim Hazel Crosby'ye.

"Aman benim oğlum da buradaymış!" Hazel kollarını açarak beni kucakladı ve çevresindeki parfüm bulutunun içine çekti. Sonra etraftakilere, "Bu çocuk Hoosier!" dedi.

Baba ve oğul Castle, davetlilerin geri kalanından ayrı duruyordu. Uzun zamandır "Baba"nın Sarayı'nda hoş karşılanmadıklarından neden davet edildiklerini merak ediyorlardı.

Genç Castle bana "Acar" diyordu. "Günaydın, Acar Muhabir. Ne var ne yok yazı dünyasında?"

"Sana sormalı," dedim.

"İnsanoğlu aklını başına devşirene dek tüm yazarları greve çağırmayı düşünüyorum. Destek verir misin?"

"Yazarların grev yapma hakkı var mı? Polisin ya da itfaiyecilerin sokağa dökülmesi gibi bir şey olur o."

"Veya üniversite hocalarının."

"Veya üniversite hocalarının," diyerek katıldım. Sonra kafa salladım. "Hayır, vicdanımın böyle bir grevi destekleyebileceğini sanmıyorum. İnsan yazar olduğunda tam gaz güzellik, aydınlık ve ferahlık üretme konusunda kutsal bir ant içer bence."

"Hiçbir yeni kitap, yeni oyun, yeni şiir üretilmese insanların nasıl sarsılacağını düşünmeden edemiyorum..."

"İnsanlar sinek gibi düşüp ölmeye başladıklarında gurur duyarsın kendinle!" dedim.

"Bana kalırsa kuduz köpekler gibi ölürler, birbirlerine hırlayıp saldırarak ve kendi kuyruklarını ısırmaya çalışarak."

Baba Castle'a döndüm. "Efendim, bir insan edebiyatın tesellisinden mahrum bırakıldığında kendisini nasıl bir ölüm bekler?"

"İki şekilde," dedi. "Kalbinde bir bozukluk ya da sinir sisteminde körelmeyle."

"İkisi de pek nahoştur herhalde," dedim.

"Öyledir," dedi Baba Castle. "Tanrı aşkına, *ikiniz de* yazmaya devam edin *lütfen*!"

104
SÜLFATİAZOL

Meleğim Mona, ne yanıma geldi ne de yanına gitmem için mahzun bakışlar yolladı. Ev sahibeliğini yeğleyerek Angela ile minik Newt'u San Lorenzolularla tanıştırdı.

Şu an oturup benim için ne anlam ifade ettiğini düşündüğümde, "Baba"nın fenalaşmasına ve benimle nişanlanmasına kayıtsız kalışını hatırladığımda onu göklere mi çıkarsam, yerin dibine mi soksam bilemiyorum.

Kadın ruhunun ulaşabileceği en yüce noktayı mı temsil ediyordu?

Yoksa uyuşuk, soğuk, sersemleşmiş bir ksilofon ve *boko-maru* müptelası mıydı?

Asla bilemeyeceğim.

Bokonon bize şöyle der:

Yalancıdır seven,

Kendine söyler yalanı.

Doğrucudur sevmeyen,

İstiridye gibidir bakışları!

Bu açıdan bakınca, bana verilen talimat açıktı: Mona'yı ulviliğiyle hatırlayacaktım.

"Söyle bakalım," dedim genç Philip Castle'a Yüz Demokrasi Şehidi Günü'nde, "dostun ve hayranın H. Lowe Crosby'yle konuştun mu bugün?"

"Beni takım elbise, kundura ve kravatla görünce tanıyamadı," diye cevap verdi genç Castle. "Bisikletler hakkında sohbet bile ettik. Belki gene konuşuruz."

Crosby'nin San Lorenzo'da bisiklet imal etme fikrini artık gülünç bulmadığımı fark ettim o an. Adanın baş yöneticisi sıfatıyla buraya bir bisiklet fabrikasının açılmasını çok istiyordum. H. Lowe Crosby'ye ve yapmak istediklerine yönelik ani bir saygı uyandı içimde.

"Sizce San Lorenzo halkı sanayileşmeye nasıl bakacaktır?" diye sordum baba ve oğul Castle'a.

"San Lorenzo halkı," dedi Baba Castle, "yalnızca üç şeyle ilgilenir: balıkçılık, zina ve Bokononculuk."

"Kalkınmayla ilgilenmezler mi diyorsunuz?"

"Belirli bir kısmına tanık oldular zaten. Kalkınmanın onları gerçekten heyecanlandıran tek bir yönü olmuştur."

"Neymiş o?"

"Elektrogitar."

Müsaade isteyip yeniden Crosbylere katıldım.

Frank Hoenikker da yanlarındaydı ve onlara Bokonon'u, nelere karşı çıktığını anlatıyordu. "Kendisi bilime karşıdır."

"Aklı başında hangi insan bilime karşı olabilir?" diye sordu Crosby.

"Penisilin olmasa ben şimdiye öldüydüm," dedi Hazel. "Keza annem de."

"Anneniz kaç yaşında?" diye sordum.

"Yüz altı. Ne muhteşem bir şey değil mi?"

"Kesinlikle," dedim.

"Hele kocama verdikleri ilaç olmasaydı şimdi duldum," dedi Hazel. Hatırlayamayınca ilacın ismini kocasına sormak zorunda kaldı. "Tatlım, o olayda senin hayatını kurtaran şeyin adı neydi?"

"Sülfatiazol."

Bendeniz yanından geçirilen tepsiden albatroslu bir kanepe alma gafletine düştüm o sırada.

105
AĞRI KESİCİ

Tesadüftür, Bokonon "tesadüf değil, kader öyle *yazıldığı* için" der, albatros eti bana öyle dokundu ki ilk lokmayı yutmamla beraber midem tepetaklak oldu. Tuvalet bulma ihtiyacıyla sarmal taş merdivenden aşağı koşturdum. "Baba"nın dairesinin bitişiğinde bir tuvalet buldum sonunda.

Az biraz rahatlayıp dışarı çıktığımda "Baba"nın yatak odasından gelen Dr. Schlichter von Koenigswald ile karşılaştım. Yüzünde dehşetle beni kollarımdan yakaladı ve "Neydi o?" diye bağırdı. "Boynuna asılı şey neydi?"

"Pardon?"

"İçti onu! O silindirin içinde her ne vardıysa 'Baba' onu içti... Ve öldü."

"Baba"nın boynuna asılı silindiri hatırladım ve muhtemel muhteviyatına dair akla gelen ilk tahmini yaptım. "Siyanür?"

"Siyanür mü? Siyanür adamı saniyesinde betona mı dönüştürür?"

"Beton mu?"

"Mermere! Demire! Hayatımda bu kadar katı bir ceset görmedim. Neresine dokunursan dokun, marimbaya vurmuşsun gibi bir ses çıkıyor! Gelin, bakın!" Von Koenigswald beni ite çeke "Baba"nın yatak odasına soktu.

Yatakta, altın kayığın içinde korkunç bir manzara vardı. "Baba" ölmüştü ama cesedine bakıp, "Sonunda huzura erdi," demek mümkün değildi.

"Baba"nın başı iyice geriye kaykılmıştı. Ağırlığı kafasının tepesine ve ayak tabanlarına binmiş, bedeninin kalanı bir kemer misali tavana doğru kıvrılmıştı. Görüntüsü demirden şömine ayağını andırıyordu.

Silindirin içinde bulunan şey nedeniyle öldüğü alenen belliydi. Elinde tuttuğu silindirin kapağı açıktı. Diğer elinin başparmağıyla işaret parmağı, sanki az evvel bir çimdik bir şeyi ağzına atmış gibi dişlerinin arasında donup kalmıştı.

Dr. von Koenigswald altın kayığın küpeştesindeki yuvasından çıkardığı ıskarmozla "Baba"nın göbeğine vurdu ve "Baba"dan sahiden marimbanınki gibi bir ses çıktı.

"Baba"nın dudakları, burun delikleri ve göz yuvaları mavi-beyaz bir buz tabakasıyla kaplıydı.

Tanrı biliyor ya, bu görüntü artık bize yabancı değil. Ama o zamanlarda yeniydi. "Baba" Monzano, tarihte *buz-dokuz*'dan ölen ilk insandı.

Bu gerçeği, herhangi bir değer taşıyıp taşımadığını gözetmeden kayda geçiyorum. "Her şeyi yazın," der Bokonon. Aslında demek istediği, tarihi okumanın veya yazmanın beyhudeliğidir. Alaycı vurguyla sorar Bokonon: "Geçmişin doğru düzgün kayıtları olmadan,

erkeklerin ve kadınların gelecekte kendini ciddi hatalar yapmaktan sakınması nasıl beklenebilir?"

Bu yüzden tekrarlıyorum: "Baba" Monzano, tarihte *buz-dokuz*'dan ölen ilk insandı.

106
BOKONUNCULAR İNTİHAR EDERKEN NE DERLER?

İyilik-kötülük bilançosunda korkunç bir Auschwitz açığı taşıyan yardımsever Dr. von Koenigswald, *buz-dokuz*'dan ölen ikinci insandı.

Ölü katılığından söz ediyordu, konuyu ben açmıştım.

"*Rigor mortis* öyle saniyeler içinde gerçekleşmez," diye açıkladı. "Ben yalnızca bir anlığına 'Baba'ya arkamı dönmüştüm. Sayıklıyordu..."

"Ne sayıklıyordu?" diye sordum.

"Acı, buz, Mona; ne ararsan. Sonra birden, 'Şimdi tüm dünyayı yok edeceğim,' dedi."

"Ne demek istedi acaba?"

"Bokononcular intihar etmeden önce hep böyle söyler." Von Koenigswald ellerini yıkamak için su dolu bir leğene gitti. "Ona bakmak üzere döndüğümde," diye anlatıyordu bana ellerini suyun üzerinde tutarak, "ölmüştü. Bir heykel gibi kaskatı kesilmişti. Halini görüyorsunuz işte. Parmaklarımla dudaklarına dokundum. Çok ilginç görünüyorlardı."

Ellerini suya daldırdı. "Hangi kimyasal..." Sorusu yarım kalıverdi.

Von Koenigswald ellerini kaldırınca leğenin içindeki su da elleriyle birlikte kalktı. Artık su değil, bir *buz-dokuz* yarımküresiydi.

Von Koenigswald dilinin ucuyla bu mavi-beyaz sırra dokundu.

Dudaklarını bir buz tabakası kapladı. Kaskatı kesildi, sendeledi ve yere düştü.

Mavi-beyaz yarımküre parçalara bölündü. Parçalar zeminde dört bir yana dağıldı.

Kapıya koştum ve bağırarak yardım istedim.

Askerler ve hizmetkârlar koşarak geldi.

Frank, Newt ve Angela'yı derhal "Baba"nın odasına getirmelerini emrettim.

Sonunda *buz-dokuz*'u görmüştüm!

107
GÖZLERİNİZ BAYRAM ETSİN

Dr. Felix Hoenikker'ın üç çocuğunu "Baba" Monzano'nun dairesine aldım. Kapıyı kapattım ve sırtımı kapıya dayadım. Hem öfkeli hem coşkuluydum. *Buz-dokuz* neydi biliyordum artık. Daha önce rüyalarımda görmüştüm.

"Baba"ya *buz-dokuz*'u Frank'in verdiğine şüphe yoktu. Frank'in dağıtacak *buz-dokuz*'u varsa Angela ve minik Newt'un da var demekti.

Bu nedenle üçüne birden hırladım, bu hunharca cinayetin hesabını sordum. Kendilerine oyunun bittiğini, neler karıştırdıklarını ve *buz-dokuz*'u bildiğimi söyledim. *Buz-dokuz*'un dünyadaki hayatı yok edebileceği uyarısını yapmaya çalıştım. O kadar etkileyiciydim ki *buz-dokuz*'u nereden bildiğimi sormak akıllarına bile gelmedi.

"Buyurun, gözleriniz bayram etsin!" dedim.

Bokonon'un dediği gibi, "Tanrı, hayatında bir tane dahi *iyi* oyun yazmamıştır." "Baba"nın odasındaki salıneyse görsellik,

dekor, konu bakımından en ufak eksiklik göstermiyordu ve açılış tiradım muhteşemdi.

Fakat Hoenikkerlardan gelen ilk replik tüm ihtişamı bozdu.

Minik Newt kustu.

108
FRANK NE YAPMAMIZ GEREKTİĞİNİ SÖYLÜYOR

Derken hepimizin kusası geldi.

Newt, kesinlikle en uygununu yapmıştı.

"Sana sonuna kadar katılıyorum," dedim Newt'a. Sonra dönüp Angela ile Frank'e hırladım. "Newt'un görüşlerini öğrendiğimize göre siz ikinizin ne diyeceğini de duymak isterim."

"Öğk!" dedi Angela, iki büklüm eğildi, dili sarktı. Yüzü kireç gibiydi.

"Siz de mi böyle düşünüyorsunuz?" diye sordum Frank'e. "'Öğk' mü diyorsunuz, Generalim?"

Frank'in dudaklarının arasından sıkı sıkıya kenetlenmiş dişleri görülüyordu. Kesik kesik solurken dişlerinden ıslığa benzer sesler çıkarıyordu.

"Tıpkı köpek gibi..." diye mırıldandı minik Newt, Von Koenigswald'a bakarak.

"Ne köpeği?"

Newt soruya fısıltıyla cevap verdi. Fısıltısını kulaklarımıza taşıyacak bir esinti filan yoktu ancak taş duvarlı odanın akustiği öylesine etkiliydi ki sözlerini hepimiz kristal bir çanın çınlaması kadar net duyduk.

"Noel Arifesi'nde, babamın öldüğü gece..."

Newt kendi kendine konuşuyordu. Babasının öldüğü gece köpeğe ne olduğunu anlatmasını istediğimdeyse bana sanki birdenbire rüyasına dalmışım gibi baktı. Beni o ana ait değilmişim gibi görüyordu.

Ağabeyiyle ablasıysa rüyanın bir parçasıydı. Gördüğü kâbusun içinde ağabeyiyle konuştu ve Frank'e, "Ona bunu sen verdin," dedi.

"Fiyakalı işini bu yolla edindin, değil mi?" diye sordu Newt ilgiyle. "Ne anlattın ona? Elinde hidrojen bombasından kuvvetli bir şey olduğunu mu?"

Frank soruyu duymamış gibiydi. Dikkatle odada dolanıyor, her şeyi inceliyordu. Sonunda dişleri gevşedi ve hızla takırdamaya başladı. Her takırtıda gözlerini kırpıyordu. Yüzünün rengi yerine geliyordu. Sonra şöyle dedi:

"Bu pisliği temizlememiz gerek."

109
FRANK KENDİNİ SAVUNUYOR

"General," dedim Frank'a, "bu söyledikleriniz koca yıl boyunca bir tümgeneral tarafından sarf edilmiş en yerinde sözler olsa gerek. Gayet güzel tarif ettiğiniz 'bu pisliği' temizlemek için teknik danışmanım sıfatıyla ne yapmamızı önerirsiniz?"

Frank bana dümdüz bir cevap verdi. Parmaklarını şaklattı. Kendini pisliğin nedenleri arasından uzaklaştırdığını, giderek artan bir gurur ve enerjiyle dünyanın kurtarıcılarıyla, pislik temizleyicileriyle özdeşleştirmeye yöneldiğini görebiliyordum.

Parmaklarını art arda şaklatarak, "Süpürgeler, faraşlar, pürmüz, gaz ocağı, kovalar," yollu buyurmaya girişti.

"Cesetleri pürmüzleyelim mi diyorsun?" diye sordum.

Frank teknik boyutta düşünmeye kendisini o kadar vermişti ki neredeyse parmaklarıyla yaptığı müziğe dans ederek eşlik edecekti. "Yerdeki büyük parçaları kovalara süpürüp gaz ocağında eriteceğiz. Mikroskobik boyutta kristallerin kalma ihtimaline karşı zeminin her santimini pürmüzle yakacağız. Cesetleri ve yatağı ne yapsak?" Bir süre düşünmesi gerekti.

"Ölü yakma töreni!" diye haykırdı kendiyle gerçek anlamda gurur duyarak. "Kancanın hemen yanında kocaman bir odun yığını hazırlatırım ve cesetlerle yatağı götürüp ateşe atarız."

Odun yığınının hazırlanması ve odayı temizlemek için gerekenleri tedarik etmek üzere çıkmaya davrandı.

Angela yolunu kesti. "*Nasıl* yaparsın?" diye sordu.

Frank donuk bir gülümsemeyle baktı. "Her şey yoluna girecek."

"O şeyi 'Baba' Monzano gibi bir adama nasıl verirsin?" dedi Angela.

"Önce ortalığı toplayalım, sonra konuşuruz."

Angela kollarından tutmuş, bırakmıyordu. "*Nasıl* yaparsın!" Frank'i şiddetle sarstı.

Frank, ablasının ellerini üstünden çekti. Donuk gülümsemesi kayboldu ve bir an için aşağılayıcı, pis bir bakış yerleşti yüzüne ve ablasına mümkün en aşağılayıcı tonla, "Kendime bir iş satın aldım," dedi. "Tıpkı senin kendine zampara bir koca satın alman, tıpkı Newt'un Cape Cod'da bir Rus cücesiyle bir hafta satın alması gibi!"

Donuk gülümseme geri döndü.

Frank kapıyı çarparak çıktı.

110
ON DÖRDÜNCÜ KİTAP

"Bazen *pul-pah*," der Bokonon, "insanların yorumlama kudretini aşar." Bokonon *pul-pahı* *Bokonon'un Kitapları*'nın bir yerinde "bok fırtınası", başka bir yerindeyse "Tanrı'nın gazabı" deyişleriyle tercüme eder.

Frank'in kapıyı çarpmadan önce söylediklerinden anladığım kadarıyla, elinde *buz-dokuz* bulunduranlar yalnızca San Lorenzo Cumhuriyeti ve üç Hoenikker değildi. Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin de ellerinde buz-dokuz vardı. Amerika Birleşik Devletleri maddeyi, Angela'nın, Indianapolis'teki iş yeri bihakkın elektrikli teller ve azgın kurt köpekleriyle çevrili kocası aracılığıyla elde etmişti. Sovyet Rusya ise Ukrayna balesinin alımlı cücesi, Newt'un minik Zinka'sı sayesinde kavuşmuştu *buz-dokuz*a.

Edecek laf bulamıyordum.

Başımı eğip gözlerimi yumdum ve Frank'in odayı temizlememiz için gerekli araç gereçle dönmesini beklemeye koyuldum. Dünyada *buz-dokuz* istilası altındaki tek yatak odasındaydım.

Eflatun, kadifemsi hiçlikten Angela'nın bana bir şey söylediğini duydum. Kendini değil, minik Newt'u savunuyordu. "Newt kendi isteğiyle vermedi. Kadın çaldı."

Açıklamayı ilginç bulmadım.

"*Buz-dokuz* gibi oyuncakları," diye düşündüm, "hemen tüm erkek ve kadınlar kadar basiretsiz çocuklarına teslim edecek Felix Hoenikker gibi adamlar oldukça insanlık için ne umut beslenebilir?"

Aklıma, önceki gece tümünü okuduğum *Bokonon'un On Dördüncü Kitabı* geldi. *On Dördüncü Kitap*'ın başlığı şöyledir: "Son

Bir Milyon Yılın Deneyimleri Göz Önüne Alındığında Aklı Başında Bir İnsan İnsanlık İçin Ne Umut Besleyebilir?"

On Dördüncü Kitap'ı okumak pek uzun sürmez. Yalnızca bir kelime ve bir noktadan ibarettir:

"Hiç."

111
MOLA

Frank elinde süpürgeler, faraşlar, pürmüz, gaz ocağı, oldukça eski bir kova ve plastik eldivenlerle geldi.

Ellerimize *buz-dokuz* bulaşmaması için eldivenleri taktık. Frank gaz ocağını biricik Mona'nın ksilofonunun üstüne, eski mi eski kovayıysa gaz ocağının üstüne oturttu.

Yerdeki büyük *buz-dokuz* parçalarını toplayıp mütevazı kovanın içine doldurarak erittik. Bildiğimiz, mis gibi suya dönüştüler.

Angela ile ben yeri süpürürken minik Newt gözümüzden kaçmış olabilecek *buz-dokuz* parçaları arayarak mobilyaların altına baktı. Frank'se süpürdüğümüz yerlerin üstünden pürmüzün arıtıcı aleviyle geçti.

Gecenin geç saatlerinde çalışan temizlikçi kadın ve hademelerin şuursuz sükûneti çökmüştü üzerimize. Bu pis dünyada en azından *biz* kendi köşemizi temizliyorduk.

Derken kendimi Newt, Angela ve Frank'e ihtiyarın öldüğü Noel gecesinde neler olduğunu, köpeğin başına ne geldiğini sohbet eder bir tonla sorar buldum.

Yaptıkları temizlikle her şeyi yoluna koyduklarına bir çocuğun mantığıyla inanan Hoenikkerlar bana hikâyeyi anlattı.

İşin aslı şuymuş:

O meşum Noel gecesi Angela Noel ağacına lamba almak için kasabaya inmiş, Newt ile Frank de kışın in cin top oynayan plajda yürüyüşe gitmiş ve burada Labrador retriever cinsi siyah bir köpekle karşılaşmışlar. Köpek tüm Labrador retrieverlar gibi arkadaş canlısıymış ve Frank ile minik Newt'un peşine takılıp eve kadar gelmiş.

Felix Hoenikker çocukları evde değilken ölmüş. Denize bakan beyaz hasır koltuğunda gözlerini yummuş. İhtiyar, gün boyu *buz-dokuz* ile ilgili ipuçları vererek çocuklarıyla uğraşmış; zımbırtıyı içine koyduğu minik şişeyi gösterip durmuşmuş. Şişenin etiketine bir kuru kafayla çaprazlama kemikler çizmiş ve şöyle yazmışmış: TEHLİKELİ MADDE! *BUZ-DOKUZ*! NEMDEN UZAK TUTUN!

İhtiyar, gün boyu neşeli havalarla dırdır konuşmuş çocuklarıyla: "Haydi ama azıcık zorlayın beyninizi. Erime derecesinin kırk beş virgül yedi santigrat olduğunu ve yalnızca hidrojen ve oksijenden oluştuğunu söyledim. Ne olabilir bunun cevabı? Azıcık düşünün! Beyninizi zorlamaktan korkmayın. Kırılmaz merak etmeyin."

"Bize hep beyninizi zorlayın derdi," dedi Frank eski günleri hatırlayarak.

"Beynimi zorlamayı kim bilir kaç yaşında bıraktım," diye itiraf etti Angela, elindeki süpürgenin sapına yaslanarak. "Bilimden bahsetmeye başladığında onu dinleyemezdim. Yalnızca kafa sallar ve beynimi zorluyormuş gibi yapardım ama zavallı beynim, bilim söz konusuyken eski bir jartiyer lastiği kadar bile esnemezdi."

Anlaşıldığı kadarıyla bizim ihtiyar, hasır koltuğuna oturup bu dünyadan göçmeden evvel mutfakta kap kacakla, suyla ve *buz-dokuz*'la oynuyormuş. Suyu *buz-dokuz*'a dönüştürüp sonra yeniden suya dönüştürüyormuş herhalde çünkü mutfaktaki tüm kap kacak tezgâhın üstündeymiş. Bir de aşçı termometresi varmış ortada ki bu da ihtiyarın bazı şeylerin sıcaklığını ölçtüğüne dair ipucuymuş.

İhtiyar, koltuğunda fazla uzun süre geçirmeyi planlamamışmış herhalde çünkü geride çok dağınık bir mutfak bırakmışmış. Dağınıklığın bir kısmını katı haldeki *buz-dokuz* oluşturuyormuş. Kısa bir mola verdikten sonra eritmeyi ve dünyanın mavi-beyaz madde stokunu bir şişeye tıkmayı planladığına şüphe yokmuş.

Fakat Bokonon'un dediği gibi, "Herkes mola alabilir ama kimse molanın süresini kestiremez."

112
NEWT'UN ANNESİNİN EL ÇANTASI

"Eve girer girmez anlamalıydım öldüğünü," dedi Angela, hâlâ süpürgenin sapına yaslanıyordu. "Hasır koltuktan hiç ses gelmiyordu. Babam otururken, hatta üstünde uyuyakaldığında bile her daim ses çıkarır, çıtırdardı o hasır koltuk."

Ama Angela babasının uyuduğunu zannetmiş ve Noel ağacını süslemeye koyulmuştu.

Newt ile Frank o arada yanlarında köpekle eve gelmiş. Köpeğe yiyecek bulmak üzere mutfağa gitmişler. İhtiyarın deneyleri nedeniyle ortalık su içindeymiş.

Yerde su varmış ve minik Newt, bir bulaşık bezi alıp suyu silmiş ve bezi tezgâhın üstüne atmış.

Tesadüf eseri, bulaşık bezi *buz-dokuz* dolu tencerenin içine düşmüş.

Frank, tenceredekini bir tür pasta kreması zannetmiş ve dikkatsizliğinin sonucunu anlasın diye tencereyi alıp Newt'a göstermiş.

Newt bezi tencereden almış, aynı anda bezin ince dokunmuş lame kumaş gibi tuhaf, metalik, yılansı bir yapıya büründüğünü fark etmiş.

"Lame dememin sebebi," diye açıkladı Newt, "bana anında annemin el çantasını, çantanın dokusunun verdiği hissi hatırlatması."

Angela duygusallaşarak Newt'un çocukken annesinin lame çantasına büyük değer verdiğini anlatmaya başladı. Anladığım kadarıyla ufak bir gece çantası söz konusuydu.

"Bana çok tuhaf gelirdi çünkü dokunduğum hiçbir şey o hissi vermezdi," dedi Newt, çantaya düşkünlüğünü yorumlarken. "O çantaya ne olduğunu merak ediyorum aslında."

"Ben, *bir sürü şeye* ne olduğunu merak ediyorum," dedi Angela. Soru, zamanın içinden geçmişe hazin ve yitik yankılandı.

Newt, annesinin el çantasını hatırlatan bulaşık bezini köpeğe uzatmış ve o zavallı da bezi yalamış. Sonra saniyesinde kaskatı kalakalmış.

Newt köpeğin nasıl kaskatı kesildiğini anlatmak için babasının yanına gidince aynı manzarayla karşılaşmışmış.

113
TARİH

Nihayet "Baba"nın yatak odasındaki işimiz bitmişti.

Ama hâlâ cesetlerin cenaze ateşine taşınması gerekiyordu. Usulüne uygun davranılması ve Yüz Demokrasi Şehidi törenleri bitene dek ertelenmesi gerektiğine karar verdik.

Son işimiz Von Koenigswald'ı ayağa dikip yattığı yeri temizlemekti. Ardından adamcağızı öylece dikilir vaziyette "Baba"nın gardırobuna sakladık.

Neden sakladığımızı anlamamıştım aslında. Herhalde odadaki manzarayı biraz normalleştirebilmek adınaydı.

Newt, Angela ve Frank'in dünyanın *buz-dokuz* stokunu nasıl paylaştığı hakkındaki hikâyeyse ancak suçun ayrıntısına girdiklerinde netleşti. Hoenikkerlar, kimsenin *buz-dokuz*'a sahip çıkmalarını haklı gösterecek bir şey söylediğini hatırlamıyordu. İhtiyarın beyinlerini zorlamalarını istemesini, *buz-dokuz*'un ne olduğunu anlatıyor ama işin ahlaki boyutundan hiç dem vurmuyorlardı.

"Paylaşımı kim yaptı?" diye sordum.

Üç Hoenikker o güne ilişkin hatıralarını öylesine derinden kazıyıp atmışlardı ki bu kadar önemli bir ayrıntıyı bile bana aktarmakta zorlandılar.

"Newt değildi," dedi Angela en sonunda. "Eminim."

"Ya sendin ya da bendim öyleyse," diyerek akıl yürütmeyi sürdürdü Frank.

"Sen mutfak rafından üç kavanoz indirmiştin," dedi Angela.

"Termosları ertesi gün almıştık çünkü."

"Haklısın," diyerek onayladı Frank. "Sonrasında sen buz kıracağını aldın ve tenceredeki *buz-dokuz*'u parçalara ayırdın."

"Doğru," dedi Angela. "Öyle yaptım. Sonra birimiz banyodan cımbız getirdi."

Newt minik başını kaldırdı. "Ben getirdim."

Angela'yla Frank, minik Newt'un girişkenliğini hayretle hatırladılar.

"Parçaları toplayıp kavanozlara dolduran bendim," diye anlattı Newt. Yaptığından gurur duyduğunu gizlemeye gerek görmüyordu.

"Köpeği ne yaptınız?" diye sordum bezgince.

"Fırına attık," dedi Frank. "Yapacak başka şey yoktu."

"Tarih!" der Bokonon, "Tarihi okuyun ve ağlayın!"

114
KURŞUNUN KALBİME SAPLANDIĞINI HİSSETTİĞİMDE

Kulemin döner merdivenlerini bir kez daha tırmandım; kalemin en yüksek burcuna bir kez daha çıktım; konuklarıma, hizmetkârlarıma, uçurumuma ve ılık denizime bir kez daha baktım.

Hoenikkerlar da yanımdaydı. "Baba"nın kapısını kilitlemiş ve hizmetkârları arasında "Baba"nın kendini çok daha iyi hissettiği söylentisini yaymıştık.

Askerler kancanın yanı başında cenaze ateşi için odun yığını hazırlıyordu. Ateşin hangi amaca hizmet edeceğini bilmiyorlardı.

O gün ortalıkta ne çok sır dolanıyordu!

Vızır, vızır, vızır vızır.

Törenlerin artık başlayabileceğine kanaat getirdim ve Frank'e, Büyükelçi Horlick Minton'a konuşmasını yapabileceğini haber vermesini söyledim. Büyükelçi Minton hâlâ çantasından çıkarmadığı çelenkle deniz tarafındaki mazgallara gitti. Sonra Yüz Demokrasi Şehidi'nin onuruna harika bir konuşma yaptı; "Yüz Demokrasi Şehidi" sözlerini adanın aksanıyla söyleyerek ölenleri, ülkelerini ve kaybettikleri hayatlarını yüceltti. Adanın aksanıyla sarf ettiği sözler dudaklarından zarafet ve kolaylıkla döküldü.

Konuşmasının geri kalanını Amerikan İngilizcesiyle yaptı. Söyleyeceklerini bir kâğıda yazmıştı. Ağdalı ve abartılı bir konuşmaydı büyük ihtimalle. Fakat ufak ve çoğu Amerikalı bir kitleye hitap edeceğini görünce resmi söylevden vazgeçti.

Denizden kopup gelen bir meltem, saçlarının incelen tellerini dalgalandırıyordu. "Bir büyükelçiye yaraşmayacak bir iş yapmak üzereyim," diye başladı söze. "Size gerçek hislerimi anlatacağım."

Minton ya aşırı aseton koklamıştı ya da yakında ben hariç herkesin başına gelecek şey içine doğmuştu. Nereden baksanız son derece Bokononcu bir nutuk çekti:

"Dostlarım, bugün burada *Yuj Tamohrazi Şiidi*'ni onurlandırmak için toplandık. Hayatlarını kaybeden çocuklarımızı, tümü birden hayatını kaybeden, savaşta katledilen çocuklarımızı anmak için buradayız. Bu gibi günlerde o kaybedilen çocuklara *adamlar* demek âdettendir. Tek bir nedenden ötürü ben onları "adamlar" sıfatıyla anamıyorum: *Yuj Tamohrazi Şiidi*'nin öldüğü savaşta benim öz oğlum da öldü.

"Ruhum bir adamın değil, bir çocuğun yasını tutmam için dayatıyor. Savaşta çocukların, ölmek zorundaysalar adam gibi ölmediklerini söylemek değil istediğim. Onlara sonsuz şeref ve bizlere sonsuz utanç vererek, *gerçekten de* adam gibi ölür, vatanseverlik temelli bu millî bayramların adam gibi kutlanmasını mümkün kılarlar.

"Ama yine de katledilmiş çocuklardır onlar.

"Benim sizlere önerim şudur: San Lorenzo'nun yüz evladına gerçekten samimi saygılarımızı sunmak istiyorsak, bugün yapabileceğimiz en iyi şey, onları öldürenden, tüm insanlığın aptallığından ve kötülüğünden nefret etmektir.

"Belki de savaş aklımıza düştüğünde çırılçıplak soyunup tüm bedenimizi maviye boyamalı ve dört ayak üstüne çöküp gün boyu domuzlar gibi homurdanarak dolaşmalıyız. Böylesi, gösterişli nutuklar çekip bayraklarla ve taze yağlanmış toplarla gösteriler yapmaktan çok daha uygundur.

"Birazdan izleyeceğimiz görkemli ve hoş silahlı kuvvetler gösterisine saygısızlık etmek istemem; gerçekten muazzam olacak, eminim..."

Duraklayıp her birimizin gözüne tek tek baktı ve sonra gayet yumuşak bir sesle, "Muazzam gösteri karşısında 'Hurra!' diyorum," diye ekledi.

Minton'ın bundan sonraki sözlerini işitebilmek için kulak kesilmek zorunda kaldık.

"Peki, madem savaşta katledilen yüz çocuğun anısına düzenleniyor, muazzam bir gösteri tertip etme günü müdür bu gün?

"Sorunun cevabı evet, öyledir; ancak bir şartla. Biz kutlama yapanların, kendimizin ve tüm insanlığın aptallığını ve zalimliğini ortadan kaldırmak için bilinç ve azimle çalışması şartıyla."

Çelenk kutusunun kilitlerini açtı.

"Yanımda ne getirdiğimi görüyor musunuz?" diye sordu.

Kutuyu açıp kırmızı astarı ve altın renkli çelengi gösterdi. Çelenk tellerden ve suni defne yapraklarından yapılmış, soba boyasıyla boyanmıştı.

Çelengin ön yüzünde krem rengi ipek bir kurdele göze çarpıyordu.

Kurdelenin üstünde "PRO PATRIA" yazıyordu.

Minton, Edgar Lee Masters'ın *The Spoon River Anthology* isimli kitabından aldığı bir şiiri okumaya başladı. Dinleyiciler arasındaki San Lorenzoluların bu şiiri anlayabilmesine imkân yoktu; hoş, H. Lowe Crosby ile Hazel'ın, hatta Angela ile Frank'in de durumu aynıydı.

Missionary Ridge'de ilk vurulup düşenlerdendim.

Kurşunun kalbime saplandığını hissettiğimde,

Keşke dedim evde kalıp hapse düşeydim,

Curl Trenary'nin domuzlarını çaldım diye.

Kanundan kaçıp orduya yazılmak niye?

Bin sefer razıydım mahpusta inlemeye,

Altında yatacağıma şu kanatlı mermer heykelin

Ve üstünde "*Pro Patria*" yazan granit kaidenin.

Ve bu sözlerin anlamını bilenin...

"Ve bu sözlerin anlamını bilenin..." diye tekrarladı Büyükelçi Horlick Minton. "*Pro Patria,* 'Vatan için' demektir." Ardından mırıldandı: "Herhangi bir vatan..."

"Getirdiğim bu çelenk, bir ülkenin insanları tarafından diğer bir ülkenin insanlarına gönderilmiştir. Bunların hangi ülkeler olduklarını boş verin. İnsanları düşünün...

"Ve savaşta katledilen çocukları.

"Ve herhangi bir ülkeyi.

"Barışı düşünün.

"Kardeşçe sevgiyi düşünün.

"Bolluğu, bereketi düşünün.

"İnsanlar iyi kalpli ve bilge olsa bu dünyanın nasıl bir cennete dönüşeceğini düşünün.

"İnsanlar ne kadar aptal ve zalim olsa da bugün, güzel bir gün," dedi Büyükelçi Horlick Minton. "Kendim ve Amerika Birleşik Devletleri'nin barışa gönül vermiş halkı adına, böylesine güzel bir günde öldükleri için *Yuj Tamohrazi Şiidi*'nin ardından üzülüyorum."

Ardından çelengi duvarın üzerinden fırlattı.

Havada bir vınlama duyuldu. San Lorenzo Hava Kuvvetleri'nin altı uçağı, ılık denizimin üzerinde alçaktan uçarak yaklaşıyordu. H. Lowe Crosby'nin "gelmiş geçmiş tüm özgürlük düşmanları" dediği kişilerin mukavva maketlerini vuracaklardı.

115
TESADÜF ESERİ

Gösteriyi izlemek üzere deniz tarafındaki sur boyuna gittik. Yaklaşan uçaklar birer karabiber tanesinden büyük görünmüyordu. Onları seçebilmemizin tek sebebi, birinin tesadüf eseri ardında duman izi bırakmasıydı.

Dumanı gösterinin parçası zannettik.

Tesadüf eseri, bir yandan albatros eti yiyen, bir yandan yerli romdan içen H. Lowe Crosby'nin yanında dikiliyordum. Albatros yağıyla parlayan dudaklarının arasından maket tutkalı kokuları yayıyordu. Önceki mide bulantım yine başladı.

Güç bela nefes almaya çalışarak kara tarafındaki surların arkasına geçtim. Diğerleriyle aramda eski taşlarla döşeli yirmi metrelik bir boşluk vardı.

Uçakların çok alçaktan gelip geçeceklerini ve gösteriyi kaçıracağımı fark ettim. Ama mide bulantısı tüm merakımı öldürmüştü. Uçakların giderek yaklaşan hırıltılarına döndüm. Tam makineli tüfekler takırdamaya başlamıştı ki arkasından duman salan uçak birdenbire alevler içinde, ters dönmüş beliriverdi.

Sonra tekrar alçalarak görüş alanımın dışına çıkıp kalenin altındaki yara çakıldı. Bombaları ve yakıtı gümbürtüyle patladı.

Diğer uçaklar ateş etmeye devam ediyordu ama sesleri gittikçe alçalarak sivrisinek vızıltısına dönüşmüştü.

Sonra bir heyelanın sesi işitildi, "Baba"nın kalesinin devasa burçlarından biri, temelinin çökmesiyle birlikte denize yıkıldı. Deniz tarafındaki sur boyunda duranlar burcun bıraktığı boşluğa hayretle bakakaldılar. Ardından, irili ufaklı kayaların orkestra düzenini çağrıştıran tını alışverişleriyle yuvarlanışını dinledim.

Bu tını alışverişi gayet hızlı akıyordu ve şimdi araya yeni sesler katılmıştı. Bunlar, taşıdıkları yükün aşırı ağırlaşmasından yakınan kalenin ahşap kolonlarının sesleriydi.

Derken, dehşetle kıvrılmış ayak parmaklarımın üç metre ötesinden geçen bir çatlak, kaleyi yıldırım düşmüş gibi yardı.

Beni yoldaşlarımdan ayırdı.

Kale yüksek perdeden inleyerek ağlıyordu. Diğerleri tehlikenin farkına varmışlardı. Tonlarca taşla aşağı yuvarlanmak üzereydiler.

Sadece otuz santim genişliğine karşın hepsi kahramanca sıçramalarla çatlağın üzerinden atlamaya başladı.

Çatlağı sadece benim dingin Mona'm ufak bir adımla aştı.

Sonra yarık gıcırtılarla kapandı. Ardından, şeytani bir sırıtışı andırarak daha da genişledi. Yan yatan ölüm tuzağından kurtulamayanlar, H. Lowe Crosby ile Hazel ve Büyükelçi Horlick Minton ile Claire'di.

Philip Castle, Frank ve ben aradaki boşluğun üzerinden uzanarak Crosbyleri emniyetli tarafa çektik. Kollarımızı yalvarırcasına Mintonlara uzattık.

Bomboştu ifadeleri. Akıllarından ne geçtiğini anca tahmin edebilirdim. Tahminimce her şeye rağmen duruşlarını bozmamayı, duygularına kapılmamayı düşünüyorlardı.

Panik, tarzları değildi. İntiharın da tarzları olduğundan şüpheliyim. Ancak dingin yaklaşımları sonlarını getirdi çünkü kalenin ölüme yelken açan parçası, limandan ayrılan bir yolcu gemisi misali uzaklaşıyordu artık.

Yolculuğa çıkma imgesi gezgin Mintonların zihninde de canlanmıştı herhalde ki dostane el salladılar.

El ele tutuştular.

Yüzlerini denize döndüler.

Öylece uzaklaştılar; ardından öne doğru düşerek, korkunç bir hızla yok olup gittiler.

116
KULAKLARI SAĞIR EDEN TIK

Yok oluşun tırtıklı kenarı, dehşetle kıvrılmış ayak parmaklarımın birkaç santim ötesindeydi artık. Aşağı baktım. Ilık denizim her şeyi yutmuştu. Düşenlerden tek iz, denize doğru tembelce salınan incecik toz perdesiydi.

Deniz tarafındaki muazzam maskesi düşen saray, bir cüzzamlının seyrek dişler ve kıllar arasından beliren gülümsemesi gibi karşılıyordu kuzey yönünü. Kıllar, duvarların içindeki kirişlerin kıymıklı uçlarıydı. Tam altımda kocaman bir oda ortaya çıkmıştı, ahşap döşemesi destekten merhum bir sıçrama tahtası misali boşluğa uzanıyordu.

Bir an için tahtaya atladığımı, sıçrayıp yaylanarak kollarımı kavuşturduğumu, nefes kesen bir dalışla ve kan gibi sıcak sonsuzluğa tek bir damla su sıçratmadan, bıçak misali dalıp yok olduğumu hayal ettim.

Tepemden hızla uçan bir kuşun bağırtısıyla hayalden uyandım. Kuş sordu bana: "Cik-cik-cik?"

Başlarımızı kaldırıp önce kuşa, sonra birbirimize baktık.

Dehşetle uçurumun kıyısından çekildik. Altımdaki döşeme taşı, ayağımı kaldırınca sallanmaya başladı. Bir tahterevalli kadar oynaktı ve sıçrama tahtasına doğru kaykılıyordu.

Derken gürültüyle düştü ve sıçrama tahtasını kaydırağa dönüştürdü. Odadaki eşyalar kaydıraktan aşağı gitmeye başladı.

İlk önce minik tekerleklerinin üstünde hızla ilerleyen bir ksilofon fırladı. Arkasından hoplaya zıplaya gelen bir pürmüzle çılgınca yarışan bir komodin gittiler. Onların peşinden de sandalyeler.

Odanın derinlerinde bir yerde, gözlerden ırak bir köşede, kımıldamaya tümden gönülsüz bir şey hareketlenmeye başlıyordu.

Kaydıraktan aşağı ilerleyişe geçti. Nihayet altın pruvası göründü. Bu, içinde 'Baba'nın cesedinin yattığı kayıktı.

Kaydırağın ucuna vardı. Burnu aşağıya eğildi. Aşağıya devrildi. Taklalar atarak uçtu.

"Baba" kayıktan fırlamış, tek başına gidiyordu.

Gözlerimi yumdum.

Gökyüzü kadar büyük bir kapı, cennetin muhteşem kapısı usulca kapanırmış gibi bir ses işitildi. Kulakları sağır eden bir *TIK.*

Gözlerimi açtım... Deniz *buz-dokuz*'a kesmişti.

Nemli yeşil toprak mavi-beyaz bir inciye dönüşmüştü.

Gökyüzü karardı. *Borasisi*, Güneş, marazi sarı, ufak ve zalim bir topa döndü.

Gökyüzü solucanlarla doldu. Solucanlar birer hortumdu.

117
SIĞINAK

Başımı kaldırıp gökyüzüne, az önce kuşun uçtuğu yöne baktım. Mor renkli ağzını açmış dev bir solucan tam üzerimizdeydi. Bir arı sürüsü gibi vızıldıyordu. Dönüp duruyordu. İğrenç bir barsak misali havayı içine çekiyordu.

Herkes çil yavrusu gibi dağıldı, parçalanmış mazgallarımdan kaçtı, kara tarafındaki merdivenlerden tökezleyerek koşturdu.

Yalnızca H. Lowe Crosby ve Hazel, sanki hortumlar kurbanlarının *granfalon*larını iplermiş gibi, "Amerikalı! Amerikalı!" diye haykırıyorlardı,

Crosbyleri göremiyordum. Başka bir merdivenden inmişlerdi. Çığlıkları ve diğerlerinin soluk soluğa kaçışma sesleri kalenin koridorlarından yankılanarak ulaşıyordu bana. Tek yoldaşım, sesini hiç çıkarmadan beni takip eden güzeller güzeli Mona'mdı.

Ben duraksayınca yanımdan sıyrılıp "Baba"nın dairesinin girişindeki bekleme odasının kapısını açtı. Odanın duvarları ve çatısı gitmişti ama taş zemin sağlamdı ve ortasında zindana açılan kapak vardı. Solucanlarla dolu göğün altında, bizi yutmaya çalışan hortumların ucundan yayılan titrek ve eflatun ışıkta kapağı kaldırdım.

Zindanın yemek borusunda demir basamaklar vardı. Kapağı içeriden kapattım. Demir basamaklardan indik.

Basamakların bitiminde bir devlet sırrı bulduk. "Baba" Monzano konforlu bir bomba sığınağı inşa ettirmişti. Pervanesi yere sabitlenmiş bir bisikletle döndürülen havalandırma bacası vardı. Duvarlardan biri oyularak içine su deposu yerleştirilmişti. Su tatlı ve ıslaktı; henüz *buz-dokuz* bulaşmamıştı. Ayrıca bir kimyasal tuvalet, kısa dalga telsiz ve Sears şirketinin postayla alışveriş katalogu, kasalarca yiyecek, içki ve mum ve bir de son yirmi yılın tüm *National Geographic* dergileri vardı.

Ve *Bokonon'un Kitapları*'nın tamamı vardı.

Ve iki yatak vardı.

Bir mum yaktım. Bir kutu tavuklu bamya çorbası açıp gaz ocağının üstüne koydum. Sonra iki kadeh Virgin Adaları romu doldurdum.

Mona yatağa oturdu. Ben de diğerine oturdum.

"Erkeklerin kadınlara defalarca söylediği kesin bir şey söyleyeceğim sana," diye söze girdim. "Ne var ki bu sözlerin hiçbir zaman şu anki ağırlığı taşıdığını sanmıyorum."

"Ya?"

Ellerimi iki yana açtım. "Nihayet baş başa kaldık."

118
DEMİR BAKİRE VE ZİNDAN

Bokonon'un Kitapları'nın Altıncı Kitap'ı acıya, özellikle insanın insana çektirdiği acılara adanmıştır. "Bir gün kancayla idam edilirsem," der Bokonon, "son derece insanca bir gösteri bekleyin benden."

Sonra da askılardan, gergilerden, demir bakireden, *veglia*'dan ve zindandan söz eder.

Her halükarda ziyadesiyle ağlayıp sızlarsın.

Fakat sadece zindanda ölürken düşünebilirsin.

Kaya rahmin içinde aynı durumda kalmıştık. En azından düşünebiliyorduk. Düşündüğüm tek şeyse zindanın tüm konforunun, zindana kapatıldığımız gerçeğini hiçbir şekilde hafifletmediğiydi.

Yer altındaki ilk gündüz ve gecemiz boyunca hortumlar zindanın kapağını her saatte birkaç defa sarsıp durdu. İçinde bulunduğumuz deliğin basıncı ne zaman aniden düşse kulaklarımız tıkanıyor, beynimiz zonkluyordu.

Telsize gelince... Parazit ve cızırtıdan başka bir ses duyulmuyordu. Kısa dalgada bir uçtan diğerine ne tek bir kelime duyabiliyordum ne de tek bir telgraf tıkırtısı. Bir yerlerde yaşayan hâlâ varsa bile yayın yapmıyordu.

Hâlâ da yapmıyor.

Tahminim şuydu: *Buz-dokuz*'un zehirli mavi-beyaz donukluğunu dört bir yana taşıyan hortumlar, yeryüzündeki herkesi ve her şeyi telef etmişti. Hâlâ hayatta kalanlarsa yakında susuzluktan, açlıktan, öfkeden ya da soğuktan ölecekti.

Kendimi *Bokonon'un Kitapları*'na verdim. Manevi bir rahatlama sağlayacaklarını zannedecek kadar yabancıydım onlara. *Birinci Kitap*'ın başındaki uyarıyı hızla geçiverdim:

"Aptallık etme! Hemen kapat bu kitabı! İçinde *foma*dan başka bir şey yok!"

Foma dediği, yalanlardı tabii.

Ardından şunu okudum:

"Başlangıçta Tanrı dünyayı yarattı ve kozmik yalnızlığı içinde onu seyre koyuldu.

Ve Tanrı dedi ki: 'Şimdi de çamurdan canlılar yaratalım ki yaptığımız işi görsünler.' Ve Tanrı bugün var olan tüm canlıları yarattı. Bunlardan biri, insandı. Sadece insan biçimindeki çamur konuşabiliyordu. İnsan biçimindeki çamur, ayağa kalkıp etrafına bakındı ve konuştu. Tanrı onu duyabilmek için yakınına doğru eğildi. İnsan gözlerini kırpıştırdı.

"'Bütün bunların *amacı* nedir?' diye kibarca sordu.

"'Her şeyin bir amacı olmak zorunda mı?' diye sordu Tanrı.

"'İlla,' dedi insan.

"'Öyleyse bunların amacını düşünmeyi sana bırakıyorum,' dedi Tanrı.

Sonra dönüp gitti."

Zırva geldi hepsi bana.

"Tabii ki zırva!" diye yazmıştı Bokonon.

Sonra çok daha derin ve rahatlatıcı sırlarla ilgilenmek için cennetten çıkma Mona'ma döndüm.

Yatağımda oturmuş süzerken, şaheser gözlerinin ardında Havva anamıza kadar uzanan eski sırların dolandığını hayal edebiliyordum.

Bunu izleyen nahoş cinsel münasebet faslına hiç girmeyeceğim. İtici olduğumu, karşılığında da itildiğimi söylemem kâfi.

Üremeyle hiç ilgilenmiyordu, düşüncesinden nefret ediyordu. Debelenmemiz daha bitemeden yeni insanlar üretmek için kullanılan bu tuhaf, hırıltılı, terlemeli eylemi benim icat ettiğime kanaat getirmişti. Hak vermedim diyemem.

Dişlerimi gıcırdatarak yatağıma döndüğümde aşk yapmak konusunda hiçbir fikri olmadığına inanmıştım. Ama sonra bana yumuşacık bir sesle, "Şimdi minik bir bebek sahibi olmak pek hazin olmaz mıydı sence de?" dedi.

"Evet," diye onayladım kasvetle.

"Minik bebekler böyle yapılır, bilmiyorsan diye söylüyorum."

119
MONA BANA TEŞEKKÜR EDİYOR

"Bugün Bulgar bir Millî Eğitim Bakanı olacağım," der bize Bokonon. "Yarın Truvalı Helen olacağım." Kastettiği çok açıktır: Her birimiz neysek o olmalıyız. Aşağıda, zindanda esasen düşündüğüm buydu işte. *Bokonon'un Kitapları*'nın yardımıyla.

Bokonon, beni kendisiyle birlikte şu şarkıyı söylemeye davet ediyordu:

Yapmalıyız, malıyız, malıyız, malıyız,

Gerekeni, ekeni, ekeni, ekeni,

Çamur içinde, içinde, içinde, içinde,

Batana dek, tana dek, tana dek, tana dek.

Bu sözlere bir melodi uydurup bize hava, güzelim, bildik hava sağlayan pervaneyi çalıştıran bisiklette nefes nefese pedal basarken ıslıkla çalıyordum.

"İnsan oksijeni içine çeker ve dışarıya karbondioksit bırakır," diye seslendim Mona'ya.

"Ne?"

"Bilim."

"Ha."

"Hayatın, insanoğlunun onca zamanda anca anladığı sırrını söyleyeyim sana: Canlılar, diğer canlıların verdiği nefesi alır."

"Bilmiyordum."

"Artık biliyorsun."

"Teşekkür ederim."

"Bir şey değil."

Pedal basarak ortamımıza ferahlık ve tazelik sağladıktan sonra bisikletten indim ve havanın yukarıda nasıl olduğunu görmek için demir basamakları tırmandım. Bunu günde birkaç kez yapıyordum. O gün, yani dördüncü gün, yuvarlak zindan kapağını hafifçe kaldırdığımda hilal şekilli dar aralıktan havanın az biraz dengeye oturduğunu gördüm.

Denge vahşice hareketli türdendi çünkü önceki kadar çok hortum vardı ve bugün de hâlâ durum aynı. Ancak ağızları artık dünyayı yalayıp yutmuyordu. Dört bir yana dönük ağızları yerden yaklaşık yedi-sekiz yüz metre yukarı çekilmişti. Yükseklikleri bir andan diğerine, San Lorenzo hortumlara karşı camdan bir kalkanın koruması altındaymışçasına az farklılık gösteriyordu.

Hortumların doygun pozlarındaki samimiyetten kesin emin olmak için üç gün daha geçmesini bekledik. Sonra depomuzdan mataralarımızı doldurduk ve yukarı çıktık.

Hava kuru, sıcak ve ölgün durgunluktaydı.

Bir defasında ılıman kuşaklarda mevsimlerin sayısının dört yerine altı olması gerektiğinin önerildiğini duymuştum: yaz, sonbahar, kepenk kapama, kış, kepenk açma, ilkbahar. Zindanımızın kapağının başında dikilerek çevreye baktığımda ve etrafı dinleyip kokladığımda aklıma bu geldi.

Hiçbir koku almıyordum. Hiç hareket yoktu. Attığım her adım mavi-beyaz don tabakasında gıcırtılar çıkarıyordu. Ve her bir gıcırtı yüksek perdeden yankılanıyordu. Kepenk kapama mevsimi sona ermişti. Dünya sıkı sıkıya kapamıştı kepenkleri.

Artık kıştı, sonsuza dek.

Mona'mın delikten çıkmasına yardımcı oldum. Ellerini mavi-beyaz dondan ve ağzından uzak tutması konusunda uyardım. "Ölmek hiç bu kadar kolay olmamıştı," dedim ona. "Elini yere dokundurup dudaklarına değdirdin mi bittin."

Kafa sallayarak iç geçirdi. "Çok kötü bir ana."

"Kim?"

"Tabiat Ana. İyi bir ana değil artık."

"Kimse yok mu, kimse yok mu?" Seslendim sarayın yıkıntıları arasında. Korkunç rüzgârlar dev taş binanın her yanına yarıklar açmıştı. Mona ile hayatta kalan olup olmadığını anlamak için yarım yamalak bir araştırmaya koyulduk, yarım yamalaktı zira hiçbir hayat belirtisi sezmiyorduk. Tek bir sıçan dahi kalmamıştı.

Saray kapısının kemeri, insan elinden çıkma, zarar görmemiş tek yapıydı. İlerledik. Kemerin ayağına beyaz boyayla Bokononcu bir "Kalipso" yazılmıştı. Harfler gayet düzgündü. Yazı yeniydi. Bir kişinin daha rüzgârlardan sağ kurtulduğunun kanıtıydı.

"Kalipso" şöyleydi:

Gün gelecek bu çılgın dünya yok olacak,

Ve Tanrımız bize verdiklerini geri alacak.

Eğer o hazin günde azarlamak istersen Tanrı'nı,

Git azarla. Yalnızca gülümseyecek ve sallayacak başını.

120
İLGİLİ KİŞİYE

Çocuklar için hazırlanmış *Bilgiler Kitabı* isimli bir kitap setinin reklamı geldi aklıma. Reklamda bir kız ve bir oğlan başlarını kaldırıp babalarına güven dolu gözlerle bakıyordu. "Babacığım," diye soruyordu biri, "gökyüzü neden mavidir?" Cevap *Bilgiler Kitabı*'nda bulunabiliyordu herhalde.

Mona ile birlikte saraydan aşağı doğru yürürken babacığım yanımda olsa eline yapışıp soracağım bir sürü sorum vardı. "Babacığım, neden bütün ağaçlar kırılmış? Babacığım, neden bütün kuşlar ölmüş? Babacığım, gökyüzünü bu kadar hastalandırıp

solucanlarla dolduran nedir? Babacığım, denizi bu kadar katı ve durgun yapan nedir?"

O an fark ettim: bu soruların cevabını, hayatta kalmış başka herhangi bir insan varsa bile benden daha iyi verecek bir insan yoktu. İlgilenen çıkıp sorsa neyin, nerede ve nasıl yolunda gitmediğini biliyordum.

E?

Ölüler neredeydi acaba? Mona ile zindandan çıktığımızdan beri neredeyse iki kilometrelik yolu tek bir ölü görmeden yürümüştük.

Haklı olarak dirilerden önce çok sayıda ölü göreceğimi sezdiğimden herhalde, dirileri o kadar merak etmiyordum. Muhtemel kamp ateşlerinden yükselen duman falan göremiyordum; hoş, solucanlarla dolu ufukta görülmeleri zordu.

Bir şey takıldı gözüme: McCabe Dağı'nın kamburunun tepesindeki garip tıpanın etrafını lavanta renkli bir hare sarmıştı. Sanki beni çağırıyordu, içime Mona'yla birlikte zirveye tırmanma gibi saçma sapan bir istek doldu. Ama ne anlamı olacaktı bunun?

McCabe Dağı'nın eteklerindeki engebelerde dolaşıyorduk. Mona dalgın bir edayla yanımdan ayrıldı, yoldan çıktı ve minik engebelerden birinin tepesine tırmandı. Peşinden gittim.

Engebenin tepesinde yanına vardım. Aşağıdaki geniş ve doğal çanağa kendinden geçmiş gibi bakıyordu. Ağlamıyordu.

Ağlasa yeriydi.

Çanağın içinde tepeleme yığılı binlerce ölü vardı. Hepsinin dudaklarında *buz-dokuz*'un mavi-beyaz donu vardı.

Etrafa dağılmamış ya da rastgele yığılmamışlardı, korkunç rüzgârların dinmesinden sonra bir araya geldikleri açıktı. Her cesedin bir parmağı ya ağzında ya da ağzının yakındaydı, bu hüzün dolu yere gelip kendilerini *buz-dokuz*la zehirlediklerini anlamak zor değildi.

Erkekler, kadınlar, çocuklar... Birçoğu *boko-maru* konumundaydı. Yüzleri, âdeta bir amfitiyatronun seyircileri misali çanağın merkezine dönüktü.

Mona'yla tüm donmuş gözlerin odaklandığı yere, çanağın ortasına baktık. Yuvarlak bir boşluk vardı, büyük ihtimalle bir hatip dikilmişti orada.

Ölümcül heykellere değmemeye özen göstererek açıklığa ilerledik. Ortada bir kaya parçası bulduk.

Kayanın altındaysa kurşunkalemle yazılmış bir not vardı:

İlgili kişiye: Etrafınızdaki bu insanlar, denizin donmasının ardından gelen rüzgârlardan sağ kurtulan San Lorenzoluların aşağı yukarı hepsidir. Bu şahıslar Bokonon adındaki sahte din adamını yakalayıp tutsak ettiler. Onu buraya getirdiler, ortalarına diktiler ve Yüce Tanrı'nın ne yapmak istediğini, bu durumda kendilerine neyin düştüğünü anlatmasını buyurdular. Şarlatan, Tanrı'nın kendilerini öldürmeye çalıştığını, büyük ihtimalle onlarla işinin bittiğini ve efendi gibi ölmeleri gerektiğini söyledi. Gördüğünüz üzere onlar da bunu yaptı.

Notun altında Bokonon'un imzası vardı.

121
CEVAPLAMAKTA YAVAŞ KALIYORUM

"Kibre bak!" diyebildim zorlukla yutkunarak. Başımı nottan kaldırdım ve ölülerle dolu çanağın etrafına bakındım.

"Buralarda bir yerde mi?"

"Etrafta görünmüyor," dedi Mona usulca. Üzgün ya da öfkeli değildi. Ötesi, gülecek gibi bir hali vardı. "Asla kendi öğütlerini dinlemeyeceğini, hiçbirinin beş para etmediğini bildiğini söylerdi hep."

"Buralarda olsa iyi eder!" dedim kızgınlıkla. "Herifteki yüzsüzlüğe bak! Bütün bu insanlara kendilerini öldürmelerini tavsiye etmiş!"

Mona gülüyordu artık. Daha önce güldüğünü hiç duymamıştım. Kahkahası ürkütücü ölçüde derin ve çiğdi.

"Sen bunu *komik* mi buluyorsun?"

Kollarını bezginlikle kaldırdı. "O kadar basit ki aslında. Onca insanı meşgul eden onca sorunu onca basitlikle çözüyor."

Binlerce taş kesilmiş ölünün arasında kahkahalar atarak gezinmeye başladı. Yukarıya çıkarken yolun yarısında durdu ve bana döndü. Seslendi. "Elinden gelse bunlardan herhangi birini yeniden canlı görmek ister miydin? Çabuk cevap ver bana."

Yaklaşık otuz saniye sonra, "Yeterince çabuk cevap veremedin," diye bağırdı oyunbaz bir edayla. Gülmeyi sürdürürken parmağını yere değdirdi, doğruldu ve dudaklarına dokunup öldü.

Ağladım mı? Ağladığımı söylüyorlar. Düşe kalka ilerlerken H. Lowe Crosby ve karısı Hazel ve minik Newton Hoenikker'a rastladım. Fırtınadan her nasılsa kurtulmuş, Bolivar'ın tek taksisine doluşmuşlardı. Ağlıyormuşum, öyle diyorlar. Hazel da ağlıyordu, hayatta kalmam karşısında mutluluktan ağlıyordu.

Dil dökerek beni taksiye binmeye ikna ettiler.

Hazel kolunu boynuma doladı. "Annen artık yanında. Hiçbir şey için endişelenme."

Zihnimi koyuverdim gitti. Gözlerimi kapadım. Derin, salakça bir rahatlamayla başımı tombul, terli, aptal çiftçi karısına yasladım.

122
İSVİÇRELİ ROBINSON AİLESİ*

Beni Franklin Hoenikker'ın çağlayanın başındaki evinden kalan yıkıntıya götürdüler. Yalnızca çağlayanın altındaki mağara kalmış, o da saydam, mavi-beyaz *buz-dokuz* kubbesinin altında bir nevi Eskimo evine dönmüştü.

Ev halkı artık Frank, minik Newt ve Crosbylerden oluşuyordu.

Saraydaki bir zindana, bizimkinden çok daha alçak tavanlı ve beter bir zindana sığınarak hayatta kalmışlardı. Onlar rüzgârların hafiflemesiyle birlikte kendilerini dışarı atarken Mona'yla ben üç gün daha yer altında beklemiştik.

Tesadüf eseri, mucizevi taksiyi saray kapısının kemeri altında kendilerini bekler halde bulmuşlardı. Bir teneke beyaz boya da bulmuşlardı ve Frank, taksinin ön kapılarına beyaz yıldızlar çizip tavanına bir *granfalon*'un baş harflerini yazmıştı: ABD.

"Sonra da boyayı kemerin altında bıraktınız," dedim.

"Nereden bildin?" diye sordu Crosby.

"Sizden sonra başka biri gelip duvara bir dörtlük yazmış."

Angela Hoenikker Conners ile Philip ve Julian Castle'ın ecelleriyle nasıl buluştuklarını sormadım çünkü bu durumda Mona'yı anlatmak zorunda kalacaktım. Ona henüz hazır değildim.

Mona'nın ölümü üzerine henüz konuşmak istemememin özel bir nedeni de hep birlikte takside giderken Crosbylerin ve minik Newt'un yersiz bir neşe içinde olmasıydı.

Hazel bu neşenin nereden kaynaklandığına dair bana bir ipucu sundu. "Nasıl yaşadığımızı görene dek bekle. Bir sürü güzel

* Johan David Wyss'in 1812'de yayımlanan, deniz kazasında bir adaya düşen bir aile üzerinden aile değerleri ve benzeri temaları işlediği romanı (y.h.n.)

yiyeceğimiz var. Su gerektiğinde bir ateş yakıp ihtiyacımız kadar eritiyoruz. İsviçreli Robinson Ailesi. Kendimize bu adı taktık."

123
FARELER VE İNSANLAR

Aradan tuhaf bir altı ay geçti, bu kitabı o altı ay zarfında yazdım. Hazel ufak topluluğumuza İsviçreli Robinson Ailesi derken yanılmamıştı: Bir fırtınadan sağ çıkıp ıssız bir adada kalmıştık ve sonrasında yaşamak gerçekten çok kolaylaşmıştı. Walt Disney tarzı büyüleyicilikten yoksun değildi öykümüz.

Hiçbir bitki ya da hayvan canlı kalmamıştı, doğru. Fakat *buz-dokuz*, inekleri, domuzları, geyikleri, her türlü kuşu ve meyveyi biz onları çözüp pişirene kadar muhafaza ediyordu. Üstelik Bolivar'ın yıkıntıları arasında tonlarca konserve vardı. San Lorenzo'da hayatta kalan yegâne insanlardık görünüşe göre.

Yiyecek sorun değildi; hava sürekli kuru, ölü ve sıcak gittiğinden, giysi ya da barınak da dert değildi. Sağlığımız tekdüze iyilikteydi. Anlaşılan tüm mikroplar ölmüştü. Ya da uykudaydılar.

Yeni koşullara öylesine memnuniyetle uyum sağlamış, rahata o kadar alışmıştık ki Hazel, "Hiç değilse sivrisinek yok," dediğinde ne şaşırdık ne itirazda bulunduk.

Hazel, eskiden Frank'in evinin bulunduğu açıklıktaki üç ayaklı bir taburede oturuyordu. Kırmızı, beyaz ve mavi kumaş parçalarını birbirine dikiyordu. Betsy Ross* gibi, bir Amerikan bayrağı yapıyordu. Kimse bayrağının kırmızısının aslında kayısı rengine çaldığını, mavinin neredeyse yeşil sayılabileceğini ve kestiği elli yıldızın beş köşeli Amerikan yıldızları değil, altı köşeli Davut yıldızları olduğunu belirtme kabalığında bulunmamıştı.

---

* Elizabeth Phoebe Ross (1752-1836) İlk Amerikan bayrağını yaptığına inanılan kişi. (y.h.n.)

Kocası becerikli bir aşçıydı, odun ateşi üstüne yerleştirdiği demir bir tencerede yahni yapıyordu. Bütün yemeklerimizi o yapıyordu, yemek yapmayı seviyordu.

"Güzel görünüyor, güzel kokuyor," yorumunda bulundum.

Göz kırptı. "Aşçıyı vurmayın. Elinden geleni yapıyor."

Bu sıcak sohbetin gerisinde Frank'in yaptığı bir S.O.S. vericisinin sinir bozucu sinyalleri duyuluyordu. Aygıt gece gündüz yardım çağrısı gönderiyordu.

Hazel dikişle uğraşırken vericinin çıkardığı seslere, "*Save our soulllls,*"* diye eşlik ediyordu. "*Save our soullls.*"

"Kitap nasıl gidiyor?" diye sordu Hazel.

"İyi, Anne; gayet iyi."

"Bize ne zaman okutacaksın?"

"Hazır olduğunda Anne, hazır olduğunda."

"Hoosierlar arasında ünlü yazar çok."

"Biliyorum."

"Sen de uzun, çok uzun bir geleneğin parçası olacaksın." Umut dolu bir gülümsemeyle baktı bana. "Komik bir kitap mı?"

"Umarım öyle olacak, Anne."

"Severim şöyle adamakıllı gülmeyi."

"Bilirim, seversin."

"Buradaki herkesin bir meziyeti var, diğerlerine sunacak bir şeyi var. Sen bizi güldürecek kitaplar yazıyorsun, Frank bilimsel şeylerle uğraşıyor, minik Newt ise... Hepimiz için resimler yapıyor. Ben dikiş dikiyorum ve Lowie de yemek pişiriyor."

"Eski bir Çin atasözü, 'Çok el, çok işi hafifletir,' der."

"Pek çok konuda akıllı adamlarmış Çinliler."

---

* "Canımızı kurtarın" S.O.S. teriminin açılımı (y.h.n.)

"Öyle. Anılarını canlı tutalım."

"Keşke zamanında onları daha fazla tanısaymışım."

"O dediğini yapmak kolay değil, ideal koşullar altında bile zor işti."

"Keşke zamanında her şeyi daha fazla incelemiş olsaydım."

"Hepimizin pişmanlıkları var, Anne."

"Kırılan kâsenin arkasından ağlamanın manası yok."

"Şairin de dediği gibi, anacığım, 'Farelerin ve insanların lisanında en hüzünlü sözcük şudur: Keşke.'"

"Çok güzelmiş. Çok da doğru."

124
FRANK'İN KARINCA ÇİFTLİĞİ

Hazel'ın bayrağını tamamlamaya yaklaştığını görmekten nefret ediyordum çünkü saçma sapan planlarına bir şekilde beni de bulaştırmıştı. Nereden çıkardıysa, o aptal şeyi McCabe Dağı'nın zirvesine dikmeye razı geleceğim fikrine kapılmıştı.

"Lowe ile ben daha genç olsaydık kendimiz yapardık. Şimdi elimizden gelen yegâne şey, bayrağı sana teslim etmek ve arkandan en iyi dileklerimizi göndermek."

"Bayrak için burasının uygun bir yer olduğundan o kadar emin değilim, Anne."

"Başka *neresi* var ki?"

"Bir düşüneyim." Müsaade istedim ve mağaraya inip Frank'in ne çevirdiğine bakmaya gittim.

Yeni bir şey peşinde değildi. Kurduğu karınca çiftliğini seyre dalmıştı. Bolivar'ın yıkıntılarının üç boyutlu dünyasını kazıp çıkardığı az sayıdaki canlı karıncayı, iki cam plaka arasında toprak

ve karıncayla sandviç yaparak oluşturduğu iki boyutlu dünyaya aktarmıştı. Frank yakalayıp hayatlarına yorum katmadan önce hiçbir şey yapmıyordu karıncalar.

Deney, karıncaların susuz bir dünyada nasıl hayatta kalabildiklerinin gizemini çözmüştü. Bildiğim kadarıyla, canlı kalabilen tek böcek türü karıncalardı ve bunu bedenleriyle *buz-dokuz* zerrelerinin etrafında sımsıkı toplar örerek başarmışlardı. Topun merkezinde karınca nüfusunun yarısını öldürebilecek yükseklikte ısı oluşturuyor ve tek bir çiy damlası elde ediyorlardı. Bu damla, içilebilir suydu. Cesetlerse yenebiliyordu.

Frank'e ve minik yamyamlarına, "Ye, iç, keyfine bak," dedim, "yarına kim öle, kim kala."

Cevabı hep aynıydı. İnsanların karıncalardan öğrenebilecekleri şeyler hakkında huysuz bir söylev çekerdi Frank her seferinde.

Benim cevabım da klasikleşmişti. "Doğa harikadır, Frank. Doğa harikadır."

"Karıncalar neden bu kadar başarılı, biliyor musun?" diye sordu bana bininci kez. "*İş-bir-li-ği* yapıyorlar da ondan."

"Sıkı laf şu... İş-bir-liği."

"Onlara nasıl su elde edeceklerini kim *öğretti*?"

"*Bana* nasıl su elde edeceğimi kim öğretti?"

"Saçma bir cevap verdiğini biliyorsun."

"Afedersin."

"Eskiden insanların saçma cevaplarını ciddiye alırdım. Aştım artık."

"Bir dönüm noktası."

"Büyüdüm bayağı."

"Dünyaya büyük bir bedel ödeterek." Bu gibi şeyleri Frank'e, tınmayacağından gayet emin, gönül rahatlığıyla söyleyebiliyordum.

“Eskiden insanlar bana düşünmeksizin blöf yapabiliyordu çünkü kendime güvenim pek yoktu.”

“Dünyadaki insan sayısını azaltarak kendi sosyal sorunlarını çözme yolunda epey mesafe kat etmiş olursun,” önerisinde bulundum. Yine duvara konuşuyordum.

“Bu karıncalara nasıl su elde edeceklerini kim söylemiş olabilir, söyle,” diye iddialaştı yine.

Birçok defa bunu onlara Tanrı’nın öğrettiği yolundaki bariz görüşü ortaya sürmüştüm. Bu teoriyi ne reddettiğini ne de kabul ettiğini nahoş tecrübelerimden biliyordum. Gittikçe kafayı üşütüyor, aynı soruyu habire tekrarlıyordu.

Bokonon’un Kitapları’nda öğütlendiği üzere Frank’in yanından uzaklaştım. “Bir şey öğrenmek için çok çalışan, öğrenen ve öğrenince eskisinden daha fazlasını bilmediğini gören adamdan uzak durun,” der Bokonon. “Bu şahıs, cehaletlerine zorlu yoldan erişmemiş cahillere karşı öldüresiye öfke duyacaktır.”

Ressamımız minik Newt’u aramaya gittim.

125
TAZMANYALILAR

Minik Newt’u mağaranın dört yüz metre kadar uzağında bir felaket manzarası resmederken bulduğumda boya aramak için kendisini otomobille Bolivar’a götürüp götüremeyeceğimi sordu. Ayakları pedallara yetişmediğinden otomobil kullanamıyordu.

Böylece yola düştük ve yolda, içinde cinsel bir güdü kalıp kalmadığını sordum. Bende her şeyin bittiğinden yakındım, hayalini bile kurmaz olmuştum artık öyle şeylerin.

"Eskiden beş, on, on beş metre boyunda kadınlar düşlerdim," dedi. "Peki ya şimdi? Valla Ukraynalı cücemin neye benzediğini bile hatırlayamıyorum."

Tazmanya'da yaşayan ilkel yerliler hakkında okuduğum bir şeyi hatırladım. Bu insanlar kıyafet kullanmazmış ve on yedinci yüzyılda beyaz adamla karşılaşana dek tarım, hayvancılık, mimarinin herhangi bir türü ve büyük ihtimal ateş onlara yabancıymış. Bu cehaletleri nedeniyle beyazların nazarında o kadar aşağı varlıklarmış ki İngiltere'den gelen mahkûmlardan ibaret ilk yerleşimciler onları spor niyetine avlamış. Yerlilerse yaşamanın çekiciliğini hepten kaybettiği kanaatine varmış, üremekten vazgeçmişler.

Newt'a buna benzer bir ümitsizlik yüzünden erkeklikten çıktığımızı söyledim.

Newt zekice bir gözlemde bulundu. "Galiba yataktaki heyecan esasen insan ırkını kimsenin aklına gelmeyecek ölçüde sürdürme hevesiyle ilgili."

"Elbette. Aramızda çocuk doğurabilecek yaşta bir kadın olsa durumu kökten değiştirirdi. Garibim Hazel artık Mongol bir çocuk dahi doğuramayacak yaşta."

Newt mongollar hakkında epey şey biliyormuş meğer. Zamanında engelli çocuklar için açılmış özel bir okula gitmiş ve sınıf arkadaşlarından bazıları mongolmuş. "Aramızdaki en iyi yazar Myrna ismindeki bir mongoldu; yazar derken içerikten bahsetmiyorum, yazı yazma becerisini kastediyorum. İşe bak! Yıllardır aklımdan geçmemişti o kız."

"İyi bir okul muydu?"

"Tek hatırladığım, müdürün sürekli söylediği bir laf. Bir yaramazlık yaptığımızda hoparlörden saydırır ve sözlerine hep aynı şekilde başlardı. 'Bıktım artık, usandım...' "

"Çoğu zaman ben de kendimi tamı tamına öyle hissediyorum."

"Belki de öyle hissetmen gerekiyor."

"Tam bir Bokononcu gibi konuşuyorsun Newt."

"Neden konuşmayayım? Bildiğim kadarıyla, Bokononculuk cüceler hakkında bir laf eden tek din."

Yazmadığım zamanlarda *Bokonon'un Kitapları*'nı okuyordum ama cücelerden bahsedilen kısmı gözden kaçırmıştım. Dikkatimi bu hususa çektiği için Newt'a minnettardım çünkü sözünü ettiği beyit Bokononcu düşüncenin zalim paradoksunu, gerçeklik hakkında yalan söylemenin yürek paralayıcı zorunluluğunu ve gerçek hakkında yalan söylemenin yürek paralayıcı imkânsızlığını gözler önüne seriyordu.

Cüce, cüce, cücecik, nasıl da caka satıp göz kırpar,

Bilir çünkü insanın boyu, düşünüp umut edebildiği kadar!

126
ÇALSIN ÜFLEMELİLER

"Ne *iç bunaltıcı* bir din!" diye bağırdım. Sohbetimizin konusunu ütopyalara, dünya nasıl olabilirdi, nasıl olmalıydı hatta bir gün buzlar çözülürse nasıl olabileceğine getirdim.

Ne var ki Bokonon bu konuya da el atmıştı: Ütopyalar üzerine yazdığı *Yedinci Kitap*'ın başlığı "Bokonon'un Cumhuriyeti"ydi. Kitapta dehşetli aforizmalar vardı:

Bakkalları dolduran el, dünyayı yönetir.

Cumhuriyetimizi bakkallar zinciriyle, marketler zinciriyle, gaz odaları zinciriyle ve ulusal bir oyunla başlatalım. Sonra Anayasa'mızı yazabiliriz.

Bokonon'u zenci pislik sıfatıyla anan bir küfür savurup konuyu yeniden değiştirdim. Anlamlı, bireysel kahramanlık eylemlerinden

söz açtım. Özellikle Julian Castle ile oğlunun seçtiği ölüm biçimini övdüm. Hortumlar şiddetle ortalığı kasıp kavururken verebilecekleri tüm umut ve merhameti dağıtmak üzere Ormandaki Umut ve Merhamet Yuvası'na koşmuşlardı. Zavallı Angela'nın ölümünde de ihtişam görüyordum. Bolivar'ın kalıntıları arasında bulduğu bir klarneti eline almış ve ağızlığına *buz-dokuz* bulaşıp bulaşmadığını bir an bile düşünmeksizin çalmaya davranmıştı.

"Çalsın üflemeliler," diye mırıldandım.

"Belki sen de kendine güzel bir ölüm şekli bulabilirsin," dedi Newt.

Bu da Bokononcu bir sözdü.

McCabe Dağı'na muhteşem bir simgeyle tırmanma ve onu oraya dikme hayalimi söyleyiverdim. Bir an için ellerimi direksiyondan çekip simgeler bakımından ne kadar fakir kaldıklarını gösterdim. "Peki, doğru simge ne *olabilir*, Newt? Ne *olabilir*, ne?" Direksiyonu yeniden kavradım. "İşte şu an, dünyanın sonu ve işte ben, neredeyse yaşayan son insanım ve işte orası, görünürlerdeki en yüksek dağ. *Karass*ımın neyin peşinde olduğunu biliyorum, Newt. Belki de yarım milyon yıldır beni o dağın tepesine çıkarabilmek için gece gündüz çalışıyor." Kafa salladım, neredeyse ağlayacaktım. "İyi de, ne götürmem gerek oraya, Tanrı aşkına söyle..."

Bunu sorarken görmeyen gözlerle bakıyordum otomobilin camından. Gözlerim algıdan o kadar uzaklaşmıştı ki yaşlı bir zencinin, yol kenarında oturan, canlı bir siyah adamın gözlerinin içine baktığını anca bir küsur kilometre sonra fark ettim.

Sonra yavaşladım. Sonra durdum. Sonra ellerimle gözlerimi kapadım.

"Ne oldu?" diye sordu Newt.

"Bokonon'u gördüm az evvel."

127
SON

Bir kayanın üstünde oturuyordu. Yalın ayaktı. Ayaklarını *buz-dokuz* kaplamıştı. Üstündeki tek şey mavi işlemeli, beyaz bir yatak örtüsüydü. Casa Mona yazıyordu işlemede. Gelişimizle hiç ilgilenmedi. Bir elinde kurşun kalem tutuyordu. Diğerinde kâğıt vardı.

"Bokonon?"

"Evet?"

"Ne düşündüğünü sorabilir miyim?"

"*Bokonon'un Kitapları*'nın son cümlesini düşünüyorum delikanlı. Son cümleyi yazmanın vakti geldi."

"Bir şey bulabildin mi bari?"

Omuz silkti ve elindeki kâğıdı bana uzattı.

Kâğıtta şöyle yazıyordu:

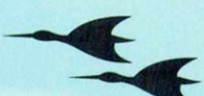
"Daha genç bir adam olsaydım, insanın aptallığının tarihini yazardım. McCabe Dağı'nın zirvesine tırmanır, tarihçemi yastık yapıp sırtüstü uzanır, insanları heykele çeviren mavi-beyaz zehirden bir parça alırdım yerden ve yüzünde korkunç bir sırıtmayla sırtüstü uzanmış, yukarıya, İsmi Lazım Değil'e nanik yapan bir heykele çevirirdim kendimi."

KEDİ BEŞİĞİ **Kurt Vonnegut**

Dinleyin:
Gençken; iki karı önce, 250.000 sigara önce, 3.000 litre içki önce...
Çok daha gençken,
adını "Dünyanın Sona Erdiği Gün" koyacağım
bir kitap için malzeme toplamaya başlamıştım.
Kitap, gerçeklere dayanacaktı.
Kitap, mühim Amerikalıların, ilk atom bombasının Hiroşima'ya
atıldığı gün ne yaptıklarını anlatacaktı.
Hristiyan bir kitap olacaktı. Hristiyan'dım o zamanlar.
Artık Bokononcuyum.
Bokonon'un acı-tatlı yalanlarını öğretecek biri çıkaydı karşıma,
daha o zamandan Bokononcu olurdum.
Fakat Bokononculuk,
Karayip Denizi'ndeki San Lorenzo Cumhuriyeti isimli küçük adayı çevreleyen
çakıl taşlı plajların ve sipsivri mercanların ötesinde henüz bilinmiyordu.
Biz Bokononcular insanlığın, ne yaptıklarının farkına varmadan
Tanrı'nın İradesi'ni yerine getiren takımlardan oluştuğuna inanırız.

Modern insana, deliliklerine dair bir başyapıt.
Gezegenin sonuna dair apokaliptik bir öykü.
Kara mizahla örülü bir gelecek tasavvuru.

Edebiyat paradigmalarını alt üst eden efsane yazar Kurt Vonnegut,
bu kez Kedi Beşiği'yle April Yayıncılık'ta.

9 789756 006870

20₺

APRIL